

Maria Wilhelmina Kamphuis

Leven en bekering

Toegevoegd een levensschets van

MARIA BRONS

**Drukkerij/Uitgeverij Nijkamp,
Gouda.
Ca. 1941-1950**

**"In de kloof van de steenrots"
Uitgeverij Middelburg
Middelburg, 2002**

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2018**

Toelichting

In 1 Korinthe 12 geeft Paulus prachtige richtlijnen voor de goede orde in het gemeentelven en een nuttig gebruik van de gaven die de Heilige Geest aan de leden schenkt.

Zijn hoofdthema is: *en er is verscheidenheid der gaven, doch het is dezelfde Geest. En er is verscheidenheid der bedieningen, en het is dezelfde Heere. En er is verscheidenheid der werkingen, doch het is dezelfde God, Die alles en in allen werkt,* enz. Vers 4-6.

Met het voorbeeld van een menselijk lichaam en geest toont Paulus aan dat de Gemeente van Christus een *zichtbaar* beeld of type is van het *onzichtbaar*, geestelijk of mystieke Lichaam van Christus, namelijk Zijn Gemeente.

Een van de gaven van de Geest is het *Woord der kennis*. Vers 8. Kennis van de enige God en Vader, verzoend in Zijn Zoon; en van de openbaring van God in de Schriften van het *Oude* Testament. Het Nieuwe Testament was immers nog in wording. Vandaar dat Paulus spreekt over 'het woord der kennis', namelijk *het gepredikte woord* van het Evangelie. Het Evangelie is een spiegel van het onzichtbare Beeld van de Vader, namelijk Christus. Het woord van God werd na de afsluiting van de Canon de richtlijn van de Gemeenteleden. Het Woord met een hoofdletter is Christus en met een kleine letter is het Gods woord. Hoewel Gods woord soms ook met een hoofdletter wordt geschreven. *Het woord der kennis* is volgens de samenhang in dit hoofdstuk de gave om Gods woord te verstaan.

Het Woord der kennis; hoe komt dat tot ons?

Door de Heilige Geest. Welk middel gebruikte de Heilige Geest?

- Allereerst en het meest de Heilige Schrift. Een groot wonder hierbij is het feit, dat de Heere door allerlei talen op de wereld tot de mensen spreekt. Of het nu Hebreeuws, Grieks, Latijn, Nederlands, Engels of Frans is, de Heere spreekt al deze talen. Hierbij past Hij Zich aan, bij al de diverse culturen.
- Het woord komt tot ons gesproken, gepredikt of gelezen, enzovoort. Paulus zegt: *het geloof is door het gehoor*. Maar de Heere is niet persé gebonden aan de Schrift. Ieder Bijbellezer weet dat de Geest allerlei gaven mededeelt zonder direct gebruik te maken van het beschreven woord van God.

Wij moeten erop letten en ons goed realiseren dat onze ziel een geest is. En dat de Heilige Geest, regelrecht en zonder middelen op onze geest kan werken. En dat ook veel meer doet dan wij beseffen.

Hetzelfde geldt van de boze geest uit de afgrond. De duivel kan regelrecht op onze geest werken onder Gods toelating. Daarom zegt Jezus ook: *gij zijt uit de vader de duivel en wilt zijn begeerten doen*. Die connectie is veel diepgaander dan wij beseffen en dikwijls meer dan wij weten of willen.

De Heere gebruikt soms in het leven van de mens geen teksten maar iets anders.

- Bijvoorbeeld in het begin van de bekering. Lees hiervoor de bekeringsgeschiedenissen die in een groot aantal te vinden zijn op de site www.teheologienet.nl.
- In sommigen komt de Geest van overtuiging door een gezicht van de hel of het laatste oordeel.

- Bij anderen begint de overtuiging door angst van een plotselinge dood en dan voor God te moeten verschijnen.
- Er zijn ook mensen die plotseling zo'n sterke en krachtige begeerte voelen opwellen die hen verbindt aan de nog onbekende God.
- Weer anderen zien of horen een kind van God spreken en worden overweldigd van een verborgen werking, zodat men zich ineens erg ongelukkig voelt, omdat men nog onbekeerd is.

Al deze dingen werkt een en dezelfde Geest als Hij Zijn werk in iemand begint en / of verder doorzet.

Er is meer. Gelovigen ontvangen zonder hun eigen werk of invloed een gave van de Geest, zoals het woord der wijsheid, de gave van gezondmaking, onderscheiding van geesten, veel talen spreken, vreemde talen uit te kunnen leggen, enzovoort. Daarbij moeten we ook denken aan allerlei natuurlijke gaven. De Geest werkt in ieder hoe en wat Hij wil.

Er is nog iets wat onze aandacht vraagt.

- De Geest werkt in al de gelovigen door "heimelijke werkingen" zoals Smytegelt het noemt. Hij is een geheime en verborgen Werkmeester. Zoals je niet weet hoedanig de beenderen zijn in de buik van een zwangere vrouw, zo weten wij ook niet hoe al Gods werkingen ontstaan en waarheen ze leiden. Jezus vergelijkt de werkingen van de Geest bij de wind en bij het zaad van wedergeboorte, zoals die begint in het natuurlijk leven. Dit zaad groeit in de moeder totdat de geboorte plaats vindt. Zo ook in de wedergeboorte.
- Sommige mensen hebben een natuurlijke gave, een soort voor gevoel. De Geest kan hier heimelijk op werken. Dan wordt men overtuigd dat dit of dat zeker zal gebeuren.
- De Geest kan een denkbeeld, een gedachte in iemands verstand werken waardoor men overtuigd wordt dat een zekere zaak niet goed is, of een persoon niet goed werkt; of juist wel goed. Of, dat een bepaald voornemen wel of niet moet worden uitgevoerd.
- De Geest kan zo stilletjes weg iemand onder onze aandacht brengen die voor ons heel nuttig kan zijn, die ons kan helpen in onze problemen. Het tegendeel kan ook gebeuren. Zodat ons gemoed een vreemd gevoel krijgt en we ons niet veilig voelen bij hem of haar maar ongemakkelijk.
- We kunnen in tientallen gevallen door middel van andere mensen iets horen en zien, iets te weten komen wat van groot belang is. Als dan onze ziel door de verborgen werking van de Geest wordt bewogen of bewerkt, dan is het God die ons inwendig leidt.
- De hele werkingen van Gods Voorzienigheid in kerkelijke mensen kan zo opvallend, zo kenmerkend zijn dat we de Allerhoogste mogen danken voor Zijn verborgen leiding in de Voorzienigheid. Dit gebeurt in talloze gevallen.

Paulus gebruikt het beeld van ons lichaam in 1 Korinthe 12. Onze leden werken allemaal op verschillende manieren. We spreken niet alleen met onze stem, maar ook met onze ogen. We spreken ook met onze handen en leren met onze lichaamsbewegingen, enzovoort.

Als bij al deze dingen de Geest inwendig ons leert met teksten uit de Schrift hebben wij een goede Leermeester.

De Geest leert ons inwendig op een manier die ons verstand te boven gaat.

- (1) Er zijn kinderen van God die begaafd zijnde met een bijzondere (extra ordinar)

inspraak van teksten uit Gods Woord. Dit is vanzelfsprekend niet onze leidraad en niet iets waar anderen naar moeten staan, want wij hebben het **geschreven woord van God**. Komt de Geest daarbij of daardoor, dan is het genoeg.

- (2) De toepassing van teksten uit de Schrift in het leven van de gelovigen komt niet altijd overeen met het tekstverband zoals ze in de Schrift staan. Dat brengt sommigen aan het twijfelen. Maar let hier op de mening van de Geest in ons persoonlijk leven. De Heere geeft ons soms persoonlijke opdrachten of afradingen, die niet voor andere mensen gelden.
- (3) In de praktijk blijkt dat er eenvoudige gelovigen zijn die een tekst in gedachten krijgen, maar er worden enkele woorden weggelaten; of het is niet exact zoals de beschreven letter in de Bijbel.
Het komt ook voor dat teksten in gedachten komen half en half in een dialect. Er zijn genoeg bewijzen uit de praktijk, vooral van vroeger toen niet alle kinderen van God konden lezen. Dit toont ons de nederbuigende goedheid van God dat Hij een mens kan bereiken, al zou hij zijn verstand niet goed hebben.
- (4) Er zijn ook inspraken buitenom het woord. Dat schrijven we met grote voorzichtigheid maar 'k ben er ten volle van overtuigd. Van een eenvoudige boerenman werd een stuk gereedschap gestolen. Allen op het erf gingen zoeken. Toen het niet gevonden werd kwam de eigenaar bij de Heere en hij kreeg deze woorden: *het ligt daar in een greppel*. Iemand vroeg eens: *Heere, hoeveel moet ik vragen bij verkoop (of aankoop) van een bepaald voorwerp?* Het antwoord was: *zoveel* .... Iemand vroeg: *Heere, waar moet ik wezen?* Het antwoord was: *in het huis waar een kind uit de deur komt*. Dit zijn maar een paar voorbeelden van zeer betrouwbare personen die nu bij de Heere leven. Deze dingen komen veel meer voor dan wij weten of lezen. Want die het ervaart vertelt het meestal alleen in vertrouwelijke kring.

Deze dingen wilde ik even kwijt om vooroordelen weg te nemen of te matigen bij het lezen van bekeringsgeschiedenissen. En zeg er nogmaals bij, *maak geen misbruik hiervan tot uw eigen nadeel!*

Maria Kamphuis werd 60 jaar na haar dood nog in een kerkelijk blad terechtgewezen omdat ze alleenspraken met de Heere hield. Zo durft men het kinderlijke leven van Gods volk bekritisieren, hoewel met respect en achting voor de persoon. Laten we deze persoonlijke zaken niet veroordelen als wij er zelf geen deel aan hebben. En als het maar geen vormen vertoont van geestdrijverij of Gods werk na-apen.

De uitgever van dit document zou willen dat hij zulke alleenspraken elke dag had; maar dit is voor de hemel weggelegd. Daar is de Kerk verenigd in haar Hoofd om eeuwig God te bewonderen voor Zijn onuitsprekelijke genade.

Middelburg, oktober 2018

Willem Westerbeke

GENEALOGIE

Evert Jan Kamphuis geb, 1-1-1839 te Brummen; overleden te Dieren op 27 mei 1880. Hij trouwde op 6 april 1867 te Rheden met Anna Antonia van den Burg, geboren te Doesburg op 17 januari 1842 en overleden te Dieren op 7 september 1896.

Dochter: **Maria Wilhelmina Kamphuis** geb. te Dieren 1876-1941

Trouwt 18 jan. 1911 te Arnhem (1) in 1911 met **Arien Speijers**, 2 december 1852 te Valburg geboren en is op 27 juni 1926 te Arnhem overleden.

Maria Wilhelmina Kamphuis heeft haar levensgeschiedenis in 1929 voltooid.

Na haar overlijden mocht het doorgegeven worden.

Uit dit huwelijk zijn te Dieren geboren:

1. Johanna Antonia, geb. 26-01-1872
2. Johannes Marinus, geb. 28-03-1874
3. Maria Wilhelmina, geb. 14-09-1876, verhuisd naar Angerlo (bij Doesburg) 07-06-1895
4. Maria Clasina, geb. 04-08-1878, vertrokken naar Spankeren, gemeente Dieren
5. Evertje, geb. 17-05-1880, overleden 31-07-1883

Trouwt (2) 21 okt. 1927 te Gouda met **Willem van Dam**. Gebr. 4-1-1875-21-0-1951. Het echtpaar woonde tot 1941 te Gouda. In 1941 stierf Maria Wilhelmina Kamphuis. Van Dam hertrouwde met een weduwe, Elisabeth Teekens. Overl. 1975.

W. van Dam is van 1928 tot 1936 diaken en van 1937 tot 1946 ouderling geweest in de Geref. Gemeente.

De ouders van Arien Speijers waren **Jacob Willem Speijers**, geboren 1804 te Valburg, landbouwer; en op 41-jarige leeftijd getrouwd te Heteren, met Jana Geurtsen van Baarskamp. Zij is geboren 1821 te Driel en was 25 jaar toen zij trouwden. Het gezin telde 9 kinderen.

Een getrouwde zus van Arien was Hendrika Christina Speijers (6 -5-1864-19-4-1950). Haar man heette Gerrit Cornelis Brons 1862-1943. Gehuwd op 15 april 1891 te Arnhem.

Zij hadden óók een bloemisterij, 'De Morgenzon' aan de Bakenbergseweg te Arnhem. Het gezin Brons telde vijf kinderen.

Janna, geb. 1892

Maria, 1894

Mechelina Gerharda, 1896

Bernarda, 1898

Hendrika Christina 1900

De tweede dochter, **Maria Brons** (1894-2001), kwam in haar achtste jaar reeds tot bekering. Vanaf 1921 kwam zij onder het gehoor van de bekende ds. H.O. Roscam Abbing. Evenals deze predikant was Maria Brons veel bezig met de rechtvaardige oordelen Gods over Nederland, hoewel ze niet zonder hoop was voor land en volk. Zij was ook lid van de vereniging 'Vrienden van dr. H.F. Kohlbrugge'.

Op 2 december 2001 is Maria Brons op 107-jarige leeftijd in het zorgcentrum 'De drie Gasthuizen' te Arnhem overleden. Zie de **Bijlage** in dit document.

Inhoud¹

	Toelichting	5	
	Voorwoord	7	
1	Afkomst en jeugd	9	
2	Gods bijzondere leiding	18	
3	Vader en moeder hebben mij verlaten	23	
4	Juichend sterven in een Godvrezend gezin	32	
5	Een plaats te Arnhem gekregen	39	
6	Bij familie Speijers	49	
7	Tot een huwelijk gekomen	58	
8	Een nieuwe bloemisterij	69	
9	Het kerkelijk leven in Arnhem	77	
10	In het vuur van de beproeving	89	
11	De strik gebroken	101	
12	Weer in de vrijheid	112	
13	Een tweede huwelijk	120	

---

¹ Spelling en indelingskopjes zijn overgenomen van de uitgave "Middelburg"

Voorwoord

Geliefde lezer,

Het is al jaren geleden dat het de Heere liefde mijn ziel in de ruimte te stellen en dat Hij mij erbij bepaalde om dit in een boek te schrijven, zodat de nagedachtenis hiervan bewaard zou blijven. Er zijn veel jaren overheen gegaan voordat ik durfde beginnen, niet wetende wat de Heere hiermee precies bedoeld had. Verschillende malen heb ik daar een aansporing toe nodig gehad.

Zo wil ik nu beginnen om iets mee te delen van de goede hand Gods over mij, met de hoop dat het voor anderen tot een zegen mag zijn. Ik weet dat er in mijn familie nog zijn, die blij zullen zijn om nog wat van hun tante of zuster te hebben; zeker daar de Heere er reeds heeft toegebracht en ik mag geloven dat er nóg toegebracht zullen worden.

Regelmatig hoor ik van het volk des Heeren dat zij de toekomst van de Kerk donker inzien. Maar de Heere heeft mij geopenbaard dat er nog een heerlijke uitbreiding van Zijn dierbaar Koninkrijk en voor Zijn Kerk te wachten is.

Nog een reden tot het schrijven van dit boekje is, dat ik door verschillenden van Gods kinderen ben tegengesproken, omdat zij niet geloven dat de Heere in deze duistere dagen nog werkt in de harten van zondaren.

Misschien komt het nog in handen van hen, wie het tot verkwikking mag dienen.

De schrijfster,
Arnhem, 1925

1. Afkomst en jeugd

Godvrezende ouders

Wat mijn afkomst en geslacht betreft, kan ik zeggen niet tot de groten van deze wereld te behoren. Mijn ouders waren, voor zover ik mij herinner, eenvoudige mensen die met hard werken in de behoeften van hun gezin konden voorzien.

Van de kant van mijn vader heb ik weinig mensen gekend die de Heere vreesden. Maar omdat mijn vader jong gestorven is, zijn wij van hen vervreemd geworden, zodat ik daar niet veel meer van weet.

Uit het geslacht van mijn moeder waren veel kinderen van God. Ja, hoe wonderlijk de Heere in de lijn van de geslachten Zijn Verbond bevestigt, is hierin zichtbaar. Mijn overgrootmoeder woonde in Leiden en stond bekend als een godzalige vrouw. Zij had een dochter die volop de wereld diende en uit die dochter moesten mijn moeder en nog twee andere kinderen geboren worden. Zij waren beiden lichten in de genade. Geliefden, zo is de Heere een God van het Verbond, ook in de geslachten.

Wat mijn ouders aangaat, die waren rijk in God gezegend. Ik heb mijn lieve vader niet gekend, maar heb alleen maar door de vromen horen vertellen van zijn dierbaar bezit van genade, maar ook van zijn innemendheid, daar hij door groot en klein bemind werd. Hij had zó'n hoogachting, dat er wanneer er zwaar onweer was, veel mensen bij ons in huis kwamen, tot oude mensen toe.

Wanneer er zieken waren, dan moesten mijn vader en moeder komen om voor hen te bidden. Ook op begrafenissen had hij wel de leiding. Maar het was ook wel eens, wanneer de grootste nood voorbij was, dat zij bespot werden. Zij kwamen veel samen in gezelschappen. De grootste vijanden maakte de Heere tot zielen- vrienden, waarvan sommigen tot pilaren in de kerk des Heeren geworden zijn. Er zijn er geweest die nog beleefd hebben dat ook ik genade heb ontvangen, maar die nu reeds vele jaren juichen voor de troon. Enkele jaren geleden, toen een kind van God begraven werd, is een lieve vriend op de terugweg van de begraafplaats overleden. Een ander kwam op een zekere avond thuis uit een kerkenraadsvergadering, waarna hij nog een bord pap at en daarna naar bed ging en ook plotseling stierf. Zij hadden een gemakkelijke doorreis.

Al vroeg indrukken

Nu hoop ik iets te vertellen van Zijn wonderlijke leiding uit mijn leven. Het heugt mij dat ik als kind zó'n smartelijk gevoel had mijn vader te missen. O, als ik een kind met zijn vader zag wandelen, dan was ik zó ongelukkig. Toen ik met mijn achtste jaar God mocht leren kermen in Zijn toom en alwetendheid, was mijn ongeluk zó groot, dat niets mij enig geluk kon geven.

Er werd bij ons thuis veel gezelschap gehouden van vromen en er werd ook wel gepreikt door de oude predikanten D.J. van Brummen, K. Kleinendorst en H.M. van der Vegt. Ik hoorde veel over het wonder van zalig worden, maar er werd ook van de verharding gesproken en dan dacht ik altijd een verworping te zijn. O ik zag altijd mijn schuld en Gods toom op mij, zodat ik niet durfde spelen en ik doorlopend kwijnde.

Het was toen mijn moeder ziek was en de dokter weinig hoop meer gaf, dat ik ontroerd bij het bed stond te schreien. Ik zei: 'O moeder, ik heb al geen vader meer en als ik u nog moet missen dan heb ik niets meer.' Ik was toen ongeveer tien jaar. Mijn moeder greep mijn hand, kustte mij en schreide ook. Ze zei: 'Och lieveling, als dat gebeurt, dan wens en bid ik je toe, dat je nog eens zo gelukkig mocht worden dat je met David mag zeggen: Want mijn vader en mijn moeder hebben mij verlaten, maar de HEERE zal mij aannemen' (Psalm 27:10). O ja, dat was ook mijn begeerte en zo stond ik daar een poosje te schreien.

Later heb ik nooit meer aan het vertoeven bij dat ziekbed gedacht en aan die wens van mijn lieve moeder, totdat ik vijftwintig jaar oud was en de Heere mij in de vrijheid stelde en in Zijn verzoende gunst. Ineens kreeg ik toen die plaats in mijn gedachten en de Heere vroeg mij: 'Heb Ik die wens niet vervuld?' O er is geen wens voor de Heere verborgen. Wij lezen in Psalm 145 vers 6:

Hij geeft den wens aan allen die Hem vrezen;

Hun bede heeft Hij nimmer afgewezen.

Zo was het ook in het verdriet dat ik had toen ik mijn lieve vader moest missen. Maar toen ik met mijn achtentwintigste jaar een verzoend God, maar ook een omhelzende lieve Vader mocht ontmoeten, toen was het in mij alsof de Heere Zelf die tranen gezien had van mijn kindse jaren en mij toen zo omhelsde met Zijn dierbare Vaderliefde, met de woorden: 'Ben Ik nu niet alles vervullend?' O het is werkelijk een zaligheid niet uit te spreken, waar onze lieve Zaligmaker van zegt: En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den enigen waarachtige God, en Jezus Christus Dien Gij gezonden hebt (Joh. 17:3). Ach, dat velen hierin mochten zien, het zou een sterven in aanbidding worden.

Acht jaar

Toen ik een meisje van ongeveer 8 jaar was (het heugt mij zelfs van nog eerder) ging ik graag naar de zondagsschool. De onderwijzer prees mij bij mijn moeder, omdat ik zulke diepe vragen stelde. Maar op diezelfde leeftijd wilde ik mij wreken op een jongen die ouder was dan ik, omdat hij mijn zusje zo plaagde. Ik hoopte dat ik hem eens alleen te pakken kreeg. Wij woonden in het dorp Dieren, aan de IJssel, in Gelderland en ik dacht hem zó in het water te duwen. Maar direct toen ik dit dacht, openbaarde Zich een toornig God aan mij. Ik schrok zó, dat ik dacht op deze plaats te zullen sterven. De alomtegenwoordigheid des Heeren had mijn voornemen gezien.

O nu was er geen slechter en ongelukkiger kind dan ik. Uit vrees voor de dood en het oordeel weende ik overal. Ik vertelde mijn moeder mijn ongeluk en mijn boosheid en vroeg haar of zij voor en met mij wilde bidden. De andere kinderen spotten hier wel eens mee en zeiden: 'Mina is fijn geworden'. Ik zei dan: 'Ik ben zó ongelukkig, ik wilde wel dat ik fijn was. Jullie kunnen nog bekeerd worden, maar zo een als ik ben kan dat niet.'

's Avonds schreide ik tot ik in slaap viel. Mijn moeder zei: 'Kind, je moet de Heere maar vragen, op je blote knietjes.' Wanneer ik dan alleen was, kroop ik op mijn knietjes om God gunstig voor mij te stemmen. Ik dacht dat de Heere boos op mij was, om dat boze plan om die jongen in het water te duwen. Altijd gevoelde ik mij een kind des doods. Wanneer ik hoorde dat sommigen bekeerd werden en anderen verhard, zoals de Heilige Schrift zegt: Jacob heb Ik liefgehad, en Ezau heb Ik gehaat (Rom. 9:13b), dan was ik Ezau.

Het geluk van Gods volk

Ik herinner mij, alsof het gisteren gebeurde, dat toen ik tien jaar was, het Heilig Avondmaal bediend werd. Dat ik toen zó schreide bij mijn moeder, dat dát volk nu zo gelukkig was en ik zo ongelukkig. Het is gebeurd dat ik een vrouw hoorde vloeken - ik was toen elf jaar - dat ik naar haar toe ging en zei: 'Vrouw, sla mij maar in mijn gezicht, maar vloek de Heere niet. U bent zo ongelukkig en de Heere is zo goed.' Toen begon die vrouw te schreien omdat ik haar zo aansprak.

Ik ging trouw naar de kerk, maar meestal uit slaafse vrees. Toen ik hoorde dat er anderhalf uur bij ons vandaan, in Doesburg, een innige leraar, ds. G.A. Gezelle

Meerburg² woonde, liep ik daar 's zondags helemaal alleen naar toe. Ik ging achterin de kerk zitten om te luisteren. Wanneer die leraar het had over het geluk van Gods volk, wat achtte ik die mensen dan ook gelukkig. Begon hij over het ongeluk van de onbekeerde te spreken, dan was ik dat in mijn gewaarwording.

Op een zekere zondagmiddag dacht ik eens naar de pastorie te gaan om te vragen of ik bij de dominee op catechisatie mocht komen. Ik belde aan en de dienstbode deed open. Ik vroeg of ik de dominee mocht spreken. Zij liet mij in de huiskamer en ik begon te schreien en vertelde de dominee mijn diep ongeluk.

Nu ging ik twee catechisaties bezoeken, één in ons dorp en één in Doesburg.

Vanuit Doesburg was er altijd een meisje dat mij een heel eind naar huis bracht. Haar naam was Dina Ratstake. Samen schreiden we dikwijls over ons grote ongeluk. Later gingen er jaren voorbij zonder iets van haar te horen. Ik was al jaren getrouwd en woonde in Arnhem, toen er een vrouw op bezoek kwam, die vertelde dat zij uit Doesburg kwam. Ik zei toen: 'Vroeger heb ik daar een meisje gekend met de naam Dina Ratstake, leeft zij nog?' Zij antwoordde: 'Dat ben ik', maar ik liet nog niets merken. Ik zei verder: 'Weet u nog, dat u altijd een meisje wegbracht uit de catechisatie?' Zij zei: 'Ja, maar van dat meisje heb ik nooit meer iets gehoord'. Toen zei ik: 'Nu, dat meisje ben ik'. O wat een tranen zijn er toen van blijdschap geschreid. In vijfendertig jaar hadden we elkaar niet gezien en nu mochten we elkaar vertellen wat er zo al gebeurd was

Geen mogelijkheid meer

Ik was ongeveer veertien jaar. De mogelijkheid om behouden te worden werd steeds kleiner. Die nood bond de Heere op mijn hart, zodat ik de eenzame plaatsen opzocht om voor God te buigen en te vragen of er nu niets meer aan te doen was. 'O Heere', riep ik, 'kan ik niet bekeerd worden?' Dit duurde tot ik een verandering in mijn ziel kreeg en ik steeds kreeg: Zou ik enigszins lust hebben in den dood van de goddelozen? spreekt de Heere HEERE; is het niet, als hij zich bekeert van zijn wegen, dat hij leve? (Ezech. 18:23). Ik vroeg: 'O Heere, ook geen lust in mijn dood?' En direct was het:

'Bekeer u tot Mij, want waarom zoudt gij sterven?' O toen kreeg ik gedachten in mijn ziel over de goedertierenheid des Heeren.

Nu zou men denken, dat het zo klaar was, maar nee het was alle dagen bidden en mijn best doen om mij geschikt te maken om aangenomen te worden door de Heere. Maar tot mijn verdriet werd ik steeds ellendiger, want mijn bekering leek met de dag onmogelijker en de zonde voelde ik steeds meer in mij opkomen. Het werd een bitterheid dat ik mij bekeren moest en dat heeft vier jaar geduurd.

Toch had ik soms zó'n medelijden met mijn medemensen, dat ik hen dikwijls aansprak. Zelfs de roomsen die onder mijn bereik kwamen, sprak ik aan. Ik zei hun dat de pastoor of de mis hen niet helpen konden, maar dat zij bekeerd moesten worden. Sommigen werden boos op mij. Ik had ook liefde tot de Heere, want ik wilde Hem zo graag vrezen. Sommige roomse mensen zeiden: 'Wij denken niet zo hard over de lieve Heer als jij, kind. Onze lieve Heer is goed en barmhartig. Je moet je best maar doen en met ons meegaan, dan behoef je niet zo bedroefd te zijn.'

Een harde jeugd

Toen ik nog jong was moest ik al vroeg gaan 'dienen', dat was mij al vroeg opgelegd. Tussen schooltijd moest ik boodschappen doen voor anderen om zo mee te helpen in de voorziening van onze aardse nooddrift. Van de kerk of de diaconie wilde moeder niet

---

² Ds. G.A. Gezelle Meerburg de bekende ds. G.F. Gezelle Meerburg een van de vaders van de Afscheiding.

trekken.

Moeder was lid van de Hervormde Kerk, maar kerkte daar niet, omdat zij het met de leer van die predikant niet eens was. Op huisbezoek zei die dominee: 'Ja vrouw, wij willen u wel helpen, maar dan moet je bij mij in de kerk komen'. Moeder zei dan: 'Och dominee, dacht u dat ik mijn geloof voor een brood van acht pond verkoop?' Ieder begrijpt dat mijn moeder in ongenade viel. Toch had zij een voorliefde voor de Hervormde Kerk en wilde haar lidmaatschap niet opzeggen. Als de waarheid er weer verkondigd wordt, zei ze, dan ga ik er heen.

Mijn lieve vader was lid geweest van een Afgescheiden kerk, zodat er vijf van de kinderen in de Kruisgemeente gedoopt zijn en twee in de Hervormde Kerk, omdat er in die dagen een leraar stond met wie Gods volk wél mee verenigd was.

Toen ik van school kwam ging ik bij een ander werken en heb daar een harde en zware jeugd meegemaakt, die veelal boven mijn krachten ging. Mijn moeder ging uit werken om de kost te verdienen, terwijl dan goede vrienden of burenen (een man en vrouw met zelf een groot gezin) de opvoeding op zich namen. Deze man was nog al eens streng en niet zelden was ik in mijn gemoed verbitterd op deze godzalige mensen. Ik durfde er echter niet over spreken want dan kreeg ik straf. Het was alles uit liefde voor mijn vader, die zij bij het sterfbed beloofd hadden op zijn kinderen toezicht te houden.

Ze hadden beiden bij dezelfde boer gewerkt en tegelijk waren zij veranderd en was hun de weg ontsloten geworden. Zodoende waren er zielsbanden gevallen.

Toen de Heere mij bekeerde was het of Hij zei: 'Nu eerst naar die man', voordat ik nog de blijde tijding aan mijn moeder kon vertellen. O wat was die man blij.

Zijn lieve vrouw was intussen overleden, toen ik hem om vergeving ging vragen voor al de boosheid van mijn hart. O wat heb ik toen gezien: maar onder de oprechten is goedwilligheid (Spr. 14:9b). Wat een liefde Gods heb ik daarin gezien, dat de Heere Zijn lieve kinderen gebruiken wilde om mij te bewaren.

2. Gods bijzondere leiding

Er tegenin

Zo werd ik langzamerhand negentien jaar. De ijdelheid van de jeugd kon mij niet bekoren. In al die jaren stond ik regelmatig op als het middernacht was, om mijn zonden te bewenen. Ik sliep toen in het achterhuis van een boerderij waar ik werkte. Later hebben ze mij verteld dat zij mij dikwijls afgeluisterd hebben.

Maar toen kwamen de jaren van ijdelheid en de verzoeken werden sterker. Mijn broer en zus zeiden: 'O Mina, wat vergal jij je leven toch, om op zo'n wijze te leven.' Zij deden alles en gingen lachend door het leven en ik was zo bedrukt.

Een jongen die geheel in de wereld leefde, vroeg mij om verkering en voor die verzoeking bezweek ik. O de eerste stap is de lichtste en zo gemakkelijk volgt de tweede, hoe benauwd ik ook was door de gedachte aan dood en eeuwigheid. Toch brak ik door in de zonde, maar met zó'n gepijnigd gemoed.

Mijn moeder, zo ik later van Gods volk hoorde, had wat beters van mij verwacht. Zij waarschuwde mij herhaaldelijk, maar wat ging ik toen tegen haar in. Ja, zelfs tegen de Heere, dat Hij een hard God was. Ik had gehoopt dat Hij mij zou bekeren en nu had ik al zoveel jaren mijn best gedaan. Nu bleek wel, volgens mijn mening, dat Hij mij toch niet wilde bekeren, want dan had Hij het allang gedaan. Nu wilde ik ook nog wel wat van de wereld genieten, denkende dat ik anders nooit een man zou krijgen, wanneer ik zo neerslachtig bleef.

Maar intussen was ik benauwd. Mijn moeder zei: 'Och kind, zie nu maar hoe lang je het tegen de Heere uthoudt.' O wat een vijandschap, want de Heere had mij niet gewild en nu wilde ik de Heere niet. Zo is een mens, dat hij God niet om niet wil dienen. Dit duurde zo ongeveer een week of vier.

De oordeelsdag?

Nog steeds had ik omgang met die jongen en de zondagavond werd niet al te mooi doorgebracht, vooral door mij, die beter wist.

Maar de Heere toonde dat Hij een eeuwig welbehagen in mij had. Het was op een zondagavond, dat ik dáár wandelde waar ik zo dikwijls om bekering had gebeden. Het was alsof de Heere tot mij zei: 'Loop je nu zó hier?' Het begon plotseling te onweren en te lichten. Ik dacht dat de oordeelsdag voor mij gekomen was en riep: 'Het is voor eeuwig te laat'. Ik vluchtte zo hard ik lopen kon naar de woning waar ik toen mijn werk had. Zo vlucht de mens van de Heere weg, in plaats van voor de Heere neer te vallen. Ik zocht het oordeel te ontvluchten. Direct verbrak ik de omgang met die jongen.

Maar o, nu was het voor mij te laat. Zo was het nog nooit geweest. Al de harde woorden die ik tegen de Heere gesproken had, drukten nu als een loden last op mijn hart. Voor mij was er geen kans meer. Daarbij kwam mijn kiezen voor de wereld mij zó zwaar te vallen. Ik was doodsbenuwd om voor eeuwig verloren te gaan. Toen liefde het de Heere mij daarin te leiden, hoe ik goed en naar Zijn beeld geschapen was, hoe ik eenmaal in de staat der rechtheid gestaan had, in een zalige vrede met God en de engelen. Maar ook hoe ik reeds in Adam gevallen was, maar dat de Heere nu Adam voor mij weg nam. Ik stond daar in zijn plaats; duidelijk heb ik van de appel gegeten.

Ik leerde Adam als mijn verbondshoofd kennen en ik zag dat ik de satan toegevallen was en dat ik nu onder zijn heerschappij was. Ik durfde mijn ogen niet meer opslaan, omdat ik Gods deugden had geschonden, Hem tot toom had verwekt en alle mensen onder de rechtvaardige vloek van God gebracht had. Ik had medelijden met de Heere omdat Hij Zijn schepsel kwijt was en niet anders kon doen dan mij vervloeken. Wat had ik ook medelijden met mijn medemens en wat had ik een droefheid over hen.

O ik moest maar zeggen: Het is eeuwig recht. Wat een smart had ik omdat ik de Heere bedroefd had. Ik kon maar niet begrijpen dat de Heere mij in Zijn lankmoedigheid zo lang gedragen had en dat ik nog niet in de hel lag. Die mijn hele leven mij getrokken had, terwijl ik niet dan tegenwerkte. Eerst dacht ik dat de Heere mij niet wilde, maar nu zag ik het beter: hoe ik streng al mijn arbeid geëist had voor de minste bede of begeerte.

De geestelijkheid van de wet

Ook leidde de Heere mij in de geestelijkheid van de wet. Overal liep ik in de handen van een rechtvaardig Rechter, Die mij een eeuwige vloek aankondigde en ik moest hier 'Amen' op zeggen. Nee, ik wilde er niets af hebben. Eten kon ik niet en slapen ook niet. Soms viel ik van vermoeidheid een ogenblik in slaap, maar o, hoe verschrikkelijk was het daarna. Toen ik het 'Amen' op het rechtsgeding moest zeggen, bleef er nog iets over, namelijk liefde tot God, Die mij zo rechtvaardig gevonnist had. Alles was immers mijn eigen schuld? Ik riep: 'Bergen valt op mij en heuvelen bedekt mij'. Ik ging aan het water zitten, hoewel het midden in de winter was, en riep: 'Och, hoe word ik nog eens gered.' De dood vreesde ik en de wereld kon ik niet in vanwege de wanhoop.

Ik ging naar mijn moeder, die nog een jaar daarna geleefd heeft. Mijn moeder zag mijn wanhoop. 'O moeder', zei ik, 'hoe bent u toch gered, u hebt mij verteld dat u bekeerd bent'. Moeder zei: 'Kind, ik ben even verdoemelijk als jij, maar er is een Borg tot mij gekomen en Die heeft alles voor mij betaald, zodat ik vrijverklaard ben'. Ik vroeg daarop of er voor mij ook nog behoudenis mogelijk was. Moeder antwoordde dat dit zeer wel mogelijk was, maar dat zij niet wist of het ook voor mij was. 'Die weg moet je geopenbaard worden en het middel ook, want de Heere is vrij om je verloren te laten gaan.' Daarover durfde moeder niets te zeggen. Met nog groter wanhoop in mijn hart dan voordien ging ik weer aan de waterkant zitten. Waar was er voor mij een weg van behoud? Een Borg? Ik was de beste leerling op de catechisatie en de meest zuivere waarheid had ik nagelopen; een weg van behoud en dan niet te weten welke!

Zie, het Lam Gods

Toen het middernacht was, terwijl ik als het ware de macht van de hel om mij heen voelde, openbaarde de Heere Zich aan mij. Met kracht kwamen de woorden tot mij: Zie, het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt (Joh. 1:29b). Toen werd ik langs de gehele weg van Zijn kribbe tot Zijn kruis heen geleid en werd mij getoond dat Gods toom daarin gestild was en al Zijn deugden opgeluisterd. O wat een blijdschap dat er zo'n weg was. O ik mocht er nu wel buiten vallen, nu de eer des Heeren weer hersteld was. Toen mochten alle mensen wel zalig worden en ik er buiten vallen, want om mijn zonden lagen zij er buiten.

Toen begreep ik dat er ook gelukkige mensen waren en er ontstond een heimwee om daar ook één van te mogen worden. Een ander eerst en dan ik een kruimeltje, al moest ik over de aarde kruipen met droog brood, als ik maar een kruimeltje had.

Ik had gehoord dat de oude dominee H. M. van der Vegt zou preken. Hij had vroeger dikwijls bij mijn moeder thuis gepreekt. In zijn preek zei hij, dat voor sommige mensen de genadetijd geëindigd was. Dit sloeg bij mij naar binnen, want dat was voor mij. O ik had al gezien dat de hele wereld zalig kon worden, maar ik stond er nog buiten. O wat werd het een vluchten of die Zaligmaker mij redden wilde. Hij kon mij redden! Het was in mij: Zone Davids, ontferm U mijner (Matth. 9:27b). En als er dan een kleine hoop was, was het ook zó weer weg. O dat Godsgemis, dat ik dan van binnen gevoelde. Al de oordelen waren voor mij. Ik billijkte dit wel, maar als ik dan weer eens kreeg: en die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen (Joh. 6:37b), dan was het: Mocht het nog eens zijn. Maar o nee, dat was niet voor mij.

Ik ging weer naar mijn werkadres terug, want ik werkte niet ver van huis. Die mijnheer

en mevrouw hadden veel met mij op. Zij waren al bij de dominee en bij mijn moeder geweest, dat zij mij eens hard zouden aanspreken. Want ik at niet, dronk niet en sliep niet, zodat ik mijn werk bijna niet kon verrichten. Toen ik daar aankwam, zeiden zij, dat ik mijn verstand zou verliezen en dat zij mij in zo'n toestand weg moesten doen. Ik zei dat ik dat zelf ook wel dacht, maar dat mijnheer en mevrouw ook zo ongelukkig waren.

Ook voor mij!

Tot op een morgen, dat ik dacht te sterven, omdat ik een weg van behoud zag en er nu zelf buiten stond. O dat smartgevoel, die lieve Ontfermer kwijt te zijn.

En Deze kon nu weer verkregen worden in de weg van behoud. Ik ging op de knieën liggen om van smart en droefheid te sterven, want mijn krachten waren weg, door niet te eten en te slapen en de angsten die ik meemaakte. Ik stond, toen het dag werd, op van mijn knieën om de huiskamer te doen en direct toen ik daarheen liep, werd ik stil gehouden en openbaarde Zich de dierbare Zaligmaker aan mij, met Zijn bloed en genade, dat Hij mijn Zaligmaker was.

3. Vader en moeder hebben mij verlaten

Wat een vrede was het die in mijn ziel uitgestort werd! O het was of ik op een nieuwe aarde was. Ik had de gehele schepping zien lijden om mijn zonden en dat gezicht was nu geheel voor mij weg. O wat een blijdschap en liefde vervulde toen mijn ziel. Ja, de Heere sprak zo krachtig: Vrede laat Ik u, Mijn vrede geef Ik u (Joh. 14:27a) en ook: Want gij zijt duur gekocht: zo verheerlijk dan God in uw lichaam en in uw geest, welke Godes zijn (1 Kor. 6:20). Ik vroeg toen elke dag of ik naar moeder mocht.

Het eerste versje dat ik kreeg was:

*'k Zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheên.
Uw waarheid t' allen tijd' vermelden door mijn reên.
Ik weet hoe 't vast gebouw van Uwe gunstbewijzen,
Naar Uw gemaakt bestek, in eeuwigheid zal rijzen;
Zo min de hemel ooit uit zijnen stand zal wijken,
Zo min zal Uwe trouw ooit wank' len of bezwijken
(Psalm 89 vers 1)*

Ik wist geen weg met mijn geluk. 's Zondags hoorde ik een dominee preken over de woorden: Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door onzen Heere Jezus Christus (Rom. 5:1). Dat was vaste spijs voor mij. En dan de vrede, na zoveel benauwdheid. 's Middags had de leraar als tekst: Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn (Rom. 8:1a). Elke keer zei die leraar: O volk van God, wat bent u gelukkig; geen verdoemenis meer voor u. O ik bezweek haast van het wonder, bij dat gelukkige volk te behoren.

Anderhalf jaar lang kreeg ik nu nieuwe bewijzen van 's Heeren gunst. Waar ik maar hoorde van Die dierbare Zaligmaker, daar was het naar mijn hart gesproken.

Een lijdende, maar gelukkige moeder (1895)

Toen mijn moeder ziek werd en haar einde voelde naderen, moest ik mijn werkkring verlaten om haar te verzorgen. Ik was toen in de eerste liefde, namelijk dat de Zaligmaker Zich geopenbaard had aan mijn ziel. Ik was ook aan die plaats verbonden omdat de Heere daar zoveel bemoeienissen met mij gehouden heeft.

Mijn moeder zei: 'Och kind, ik zou jou zo graag bij mij hebben, anders vind je mij nog

dood.'

Dat kon geen uitstel meer lijden en ik heb de eer gehad om een zwaar lijdende moeder te mogen oppassen met liefde, zo goed als ik het kon, maar ik had het graag nóg beter gedaan. Moeder had kanker in de ingewanden en de dokter zei dat hij nooit zó'n geduldig lijden gezien had. Nooit heb ik daarna dit zo gezien.

Moeder bad altijd hardop voor het eten en dan vroeg ik of ik danken mocht. Ik moest mij wel eens uitspreken. Moeder liet dat altijd toe. 's Avonds, als moeder het gebed gedaan had, vroeg ik of ik mijn hart nog mocht uitstorten en dan bleef moeder zo lang liggen, zonder aanmerking te maken.

Moeder sprak altijd over de vastheid van haar staat en over Gods onveranderlijke trouw en dat begrijp ik nu meer dan toen. Gods goedheid liet de zee van zonde zo hoog schuimen dat het boven de rotssteen ging. Ook al weer loutere goedheid.

Toen de dag van haar sterven kwam, bepaalde de Heere mij erbij dat die dag de laatste was. Ook had de Heere mij in het begin van haar ziekte getoond dat het sterven zou worden. O wat een smart greep mij aan. Ik kon moeder niet missen en al roepende in de eenzaamheid dat ik moeder niet kon missen, kreeg ik een begeerte om met moeder samen te bidden, maar er zat een zus bij die, zo ik meende, nog een grote vijandin was. Ik zag daar erg tegenop, zodat ik het niet deed, maar ik zei: 'Moeder, zal ik nog eens lezen uit de Bijbel?' Zij zei: 'Ja' en toen sloeg ik zo Psalm 89 op en verloor moeder zo in Gods trouw, dat ik niet verder kon:

*'k Heb eens gezworen, bij Mijn eigen heiligheid:
Zo Ik aan David lieg', zo hem Mijn woord misleid!
(Psalm 89:15)*

Ik zei: 'Moeder, hebt u het gehoord?' Zij zei: 'O ja kind, als het Gods trouw niet was! Want wat mij aangaat, als ik mijn weg terug zie, dan heb ik duizend vrezes tegen één hoop, maar ik vertrouw op Gods Verbond, daar sterft je moeder op'. O wat een blijdschap was er in mijn ziel dat bij de Heere alles vlak was.

Daar ik nog weinig zelfkennis had, dacht ik dat moeder niet voor de tweede keer had mogen trouwen met zo'n man. Maar dat loste de Heere voor mij op. O ik zou alle vaders en moeders wel willen toeroepen wat de Heere zegt: zijt dan voorzichtig gelijk de slangen, en oprecht gelijk de duiven (Spr. 10:16b). Een kind let zo nauw op, meer dan wij soms denken.

Wetenschap van haar einde

Maar hoe gelukkig zag ik toen moeder en ik verloor haar bij het lezen van de bovengenoemde psalm. Een ogenblik later kwam er een vriend, die zei: 'Antje, het zal wel het einde worden, hoe is het nu, is het een blij vooruitzicht, dat mij streelt, (Psalm 17:8 ber.)?' Moeder zei niets. Toen vroeg hij weer: 'Weet je nog wat God gedaan heeft?' 'O ja', zei ze toen, 'maar ik heb er geen houvast aan', en zienderogen trad de dood in. Ik wilde haar bed nog opmaken, maar ze zei: 'Nee kind, dat hoef je niet meer te doen, het duurt maar een kwartiertje meer.' Ik had haar niet gezegd wat ik wist, dus moeder scheen het zelf ook te weten.

En toen ik moeder zag wegsterven en het opwerken in haar borst hoorde, (zij was dik van het water), had ik haar hand vast en zei: 'Kent u mij nog?' Dan zei ze: 'Jawel kind'. Ik zei: 'Is de Heere dicht bij u, moeder?' Zij antwoordde: 'Och kind, vraag maar niets.' En na enkele ogenblikken zei ze ons allen gedag en riep:

'Dag Mieneke.' Ik heette Mina, maar tijdens de hulp in haar lijden had ze vaak gezegd: 'Dank je wel, Mieneke'. Zo nam zij van elk kind afscheid. Ook van een zoon aan wie zij zeer gehecht was; een andere zoon had zij heerlijk zien sterven, toen had zij hem nog

alleen over als zoon. Zij nam afscheid en sprak hem toe: 'Och Jan, wat ik je bidden mag ...', en de adem was er uit.

O zij had zo vaak met die zoon geworsteld voor de Heere en hij ging zo de verkeerde kant op. Zij had zo dikwijls tegen mijn broer gezegd, wat ik uit zijn eigen mond gehoord heb: 'O Jan, laten wij samen de knieën nog eens buigen voor de Heere, want zo ik nog één zaak van de Heere gedaan zal krijgen, zal ik vragen of de Heere jouw ziel wil redden.' En ach, zou mij dat dan niet doen hopen? Terwijl ik er zelf veel mee te worstelen heb, is het nog niet gebeurd; God heeft hem al viermaal als uit de dood teruggegeven. Mijn ziel hoopt op de Heere en vertrouwt op Zijn woorden. Zo zit ik er nog meer naar uit te kijken.

Na moeders dood werd mij verteld, dat er aan moeder gevraagd was of zij geloofde dat ik de 'stukken' doorgegaan was. Toen had moeder gezegd dat ze dat niet geloofde, maar ze had erbij gezegd: Ze staat zó in het leven, dat ik er niets van zeggen durf. Dat zal de Heere haar Zelf wel openbaren.

Een openstaande schuld

Eindelijk begon dat leven wat weg te gaan en kwamen de zonden en verderfelikheden weer voor de dag. Ja, zulke verschrikkelijke lasteringen kwamen in mij op, dat ik niet kon geloven dat dit bij een begenadigd mens zo kon zijn. Ik werd weer diep ongelukkig, niet wetende wat ik nu van dit alles denken moest. Ik raakte in de war met mijzelf; zoiets had ik nog nooit gehoord en zelf nog nooit gedaan. Benauwdheid en angsten troffen mijn ontsteld gemoed. Ik had zo geroemd bij de vromen en waar moest ik nu daarmee blijven? Naar mijn moeder kon ik niet, die was intussen verlost uit dit jammerdal. Ik mocht de Heere te voet vallen, om verlossing van de zonde, die zó in mij opwelde. Ik meende dat ik niet in waarheid bekeerd was. Toen kwam de Heere mij voor met deze woorden: En u heeft Hij mede levend gemaakt, daar gij dood waart door de zonden en misdaden (Efeze 2:1). Ik zei: Heere, hoe komt het dan dat ik nog zoveel ellende heb? Want ik was nog zo blind in de weg naar de hemel. Toen kwam mij zó krachtig voor: al waren uwe zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol (Jes. 1:18b).

En direct zag ik mijn schuld nog openstaan, dat ik nog niet met mijn Rechter verzoend was en daarom een openstaande schuld had. Weinig vromen voelden met mij mee, omdat velen mij niet begrepen. Zo verliep er weer een tijd en dat terwijl ik met een ongeredde ziel liep. Niet dat ik verwierp wat reeds gebeurd was, maar dat was te kort.

Naar de kerk te Doesburg

Ik ging 's zondags met enkelen van Gods kinderen in Doesburg naar de kerk. Ds. Gezelle Meerburg was toen al weg en regelmatig kwam dan de een en dan de ander preken. Op een zekere keer preekte daar ds. Vruchten uit Lisse. Zijn inleiding was over het ingaan van de Hogepriester in het heilige der heiligen, achter het voorhangsel, om met bloed verzoening aan te brengen. De tekst waarover hij preekte was over het ingaan in het ware heiligdom, de hemel, waar onze lieve Zaligmaker ingegaan is met Zijn dierbaar bloed, om een eeuwige verzoening teweeg te brengen.

O wat ging mijn ziel ernaar uit om te mogen weten of dat dierbaar bloed ook voor mij was ingebracht. Ik had een heimwee in mijn ziel. Ik haastte mij toen de kerk uitging om de mensen te ontlopen met wie ik mee naar huis ging. Zij kenden immers mijn toestand niet. En nu kon ik mijn tranen de vrije loop laten gaan.

Een half uur had ik gelopen, toen het de Heere behaagde mij in Gethsemané in te leiden. O hoe zag ik daar dat dierbare Lam bloed zweten en bidden: Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat dezen drinkbeker van Mij voorbijgaan; doch niet gelijk Ik wil, maar

gelijk Gij wilt (Matth. 26:39b). O het was alsof ik er bij stond en ik iets van dat lijden voelde. Ik stond te beven en dacht: 'Zou dat voor mij zijn?' En gelijktijdig kwam in mijn ziel het woord: Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld (Jes. 53:5a). Ik stond met ontzetting en verbazing dat lijden aan te zien. Ook voor mijn zonden!

Toen kwam weer de Eerste Persoon, Die toen nog als Rechter verscheen en ik zag weer die openstaande schuld. Toen was het weer: *doch de HEERE heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen* (Jes. 53:6b). Ik zag duidelijk dat de schuld van mij afgenomen en op de Borg gelegd was. Ik ging verwonderd en ontroerd mijn weg verder.

De Eerste Persoon

Toen ik bijna thuis was, openbaarde de Eerste Persoon, Die als Vader gekend wordt, Zich weer aan mijn ziel met deze woorden: *want wie is hij, die met zijn hart borg worde om tot Mij te genaken?* (Jer. 30:21b). Ik keek uit of de Borg zou intreden. Maar nee, wat een zielensmart trof mij toen. O wat had mijn ziel gewenst, dat de breuk die er lag tussen de Vader en mij, geheeld zou worden, maar dat werd nog niet vervuld. Na die tijd heb ik veel ondervonden, maar dát bleef achter. De Heere Jezus, Die ik nu door het geloof de mijne mag noemen, ging een andere weg met mij in.

Vroeger was ik langs het gehele werk der verlossing geleid, voor ál dat volk. Maar nu was het, of ik alleen met de Heere op de aarde was. Ik werd in de Vrederaad ingeleid. Daar zag ik dat de Vader in het werk van de verlossing mij uitverkoren had en hoe de Zoon dat gewillig op Zich genomen had. O ik dacht steeds dat mijn lichaam er onder bezwijken zou. Dat onbegrijpelijke wonder en dat voor mij! O de dierbare Borg liet mij zien hoe wonderlijk ik in de wereld gekomen was. Dat mijn zondige ontvangenis bedekt was door Zijn reine ontvangenis. Ook zag ik hoe er vreugde bij de engelen was over mijn geboorte, omdat zij als gediensstige geesten uitgezonden werden om mij te bewaren en te dienen op aarde, want ik ben driemaal bijna verdrongen en verder uit veel noden wonderlijk gered.

Ook heeft mijn moeder dikwijls verteld, dat er al veel over mij te doen geweest was, vóór ik geboren moest worden. Moeder was nog op het land om aardappels te rooien toen zij door weeën overvallen werd. Zij was drie kwartier van huis, maar is toch zelf nog thuis gekomen. Tegen mijn vader werd gezegd: Ga maar vlug de vroedvrouw halen. Maar hij dacht niet dat moeder al zóver was. Hij ging de deur uit, maar niet naar de vroedvrouw. Hij meende dat moeder wat vermoeid was. Zo werd ik geboren, terwijl er niemand bij was. Mijn zusje riep de buurvrouw. Ik was reeds geboren en gekleed, maar nog hadden ze mijn vader niet gevonden. Uiteindelijk ontdekten ze hem bij een lieve christin, en hij kwam toen direct mee naar huis. Toen de burens vader hierover stevig wilden aanspreken zei hij: "Wij moesten onze knieën maar eens buigen over Gods goedheid". Toen zij dat gedaan hadden, vroeg moeder een psalm te zingen:

Geloofd zij God, met diepst ontzag!

Hij overlaadt ons dag, aan dag,

Met Zijne gunstbewijzen.

Die God is onze zaligheid;

Wie zou die hoogste Majesteit

Dan niet met eerbied prijzen?

Die God is ons een God van heil;

Hij schenkt, uit goedheid, zonder peil,

Ons 't eeuwig zalig leven;

Hij kan, en wil, en zal in nood,

*Zelfs bij het naad' ren van den dood,
Volkomen uitkomst geven. (Psalm 68 vers 2)*

En daarom zei mijn moeder voorheen wel eens: 'Kind, over jou is al wat te doen geweest. Toen je op de wereld kwam, was de hemel en de aarde ontroerd. Er was zwaar onweer, geen hulp en alles moest er aan te pas komen om hulp te halen en je vader was zoek.' O wat heb ik daar later indrukken van gehad. Mijn verandering en blijdschap heeft moeder nog mogen beleven.

Maar na haar dood, ach, hoe ging ons gezin uit elkaar. Sommigen woonden wel op 100 km. afstand van elkaar. Och, wat een smart, toen ik voor het eerst, voor altijd de ouderlijke woning uit was en geen hoop had er meer in te komen.

Dat moet eerst gevoeld en ondervonden worden, namelijk dat koele, nadat wij zo de liefde van moeder gehad hebben. Toch heeft de Heere alles rijkelijk met Zichzelf vervuld, zodat ik alle wezen, zó'n God in liefde toewens. Zie, zó'n trouwe God is Hij, ook in het kleinste wat hier wordt ontmoet.

In een ander gezin

Ik kwam bij godzalige mensen, die zeer rijk waren, om te werken. O hoe dacht ik dat dit mooi zou zijn. Maar ja, niet veel wetende van de moordkuil van mijn eigen hart, zag ik ook daar zoveel wat mij toch wel smartte. En dat was niet dat ik die mensen zag zondigen, maar dat koele! O zij voelden niet wat ik miste.

Zij hadden vijf kinderen, waarvan er drie bekeerd waren. En één werd er door de Heere bekeerd toen ik daar was.

Nu had ik een toestand ervaren toen mijn moeder gestorven was en ik het ouderlijk huis moest verlaten. Ik had weer een aanzoek gehad van iemand die niet bekeerd was, maar wel een net persoon. Ik had echter geen lust in die dingen, maar aangezien ik graag een eigen thuis had, ook voor de andere kinderen, dacht ik: 'Wat zou Gods wil in deze zaak zijn?' En zo biddende en schreiende zei ik: 'Och Heere, ik heb graag een eigen thuis, maar met een arm kind van U. Och, deze persoon kan ik niet begeren.' En toen kwam mij de Heere krachtig voor, of ik geen brandoffer voor Hem zou willen wezen, om mijn leven Hem te wijden. Ik kreeg zó de drukte van een gezinsleven te zien, ook in het huis van mijn

O ouders, waar zulke kinderen Gods zijn geweest. En dan de moeite en smart voor de ouders. Ik kwam zo in de overgave, om als de dochter van Jeftha te mogen wezen, om tot Zijn dienst gebruikt te worden. O op die tijd doorpriemde de Heere mijn oor, zonder dat ik wist het ooit gelezen of gehoord te hebben. Ik voelde zó krachtig dat ik de Heere op een bijzondere wijze toegewijd zou worden. Ik kreeg een gezicht dat ik de voeten van de knechten des Heeren moest wassen en Gods volk moest dienen.

Diepere inleiding

Zo leidde mij de Heere van stap tot stap in Zijn plaatsbekledend werk. Geen dag ging er voorbij dat de Heere Zich niet bij vernieuwing openbaarde. Jaren aaneen werd ik verteerd door Zijn liefdesuitlatingen. Zo sprak Hij: 'Dát leed Ik voor u'. O ik zonk weg in verwondering en smart, omdat de zonde Die lieve Zaligmaker zoveel lijden had bezorgd. En dan kwamen elke keer die woorden terug: want wie is hij, die met zijn hart borg worde om tot Mij te genaken? (Jer. 30:21), en dan bad ik steeds of Hij de breuk die er lag, eens helen wilde. Het volk van God dacht dat ik niet lang zou leven. En ik zelf verlangde ernaar om ontbonden te wezen, want ik mocht mij geborgen zien in Hem. Ik kwam op zekere dag bij een christin en zei haar dat ik verteerd werd van verlangen naar de Heere Jezus en ook zó'n pijn in mijn ziel had van die liefde. Ik sprak de hoop

uit dat de tijd verhaast mocht worden dat ik sterven zou, dan was ik spoediger bij de Heere. Zij zei dat ze dat niet begreep, en dat sloeg mij erg temeer, daar ik niemand uit die toestand hoorde spreken. En nu ook deze christin er niets van begreep, vreesde ik dat ik iets vreemds had, dat helemaal niet gekend werd. Ik vroeg op mijn knieën om raad en zei: 'Heere, dat zegt dat kind van U.' Door de goede hand Gods ontving ik kort daarna een nagedachtenis aan een overleden kind des Heeren. Dat was uit de brieven van Samuël Rutherford. O hemel en aarde heb ik om hulp geroepen om de Heere te loven dat er nóg iemand was geweest, die hetzelfde had ondervonden. Woorden ontbraken hier om mijn blijdschap uit te spreken.

O ik had zó'n liefdessmart in mijn ziel om tot de omhelzing van Die Zaligmaker te komen, Die Zich dood geliefd had voor mij. Hij, die Borg voor mij was, had al mijn zonden op het vloekhout gedragen. Ik heb overal bijgestaan en heb meermalen de Heere van Zijn lijden willen ontdoen, maar er kon niets af. Priemen zijn door mijn ziel gegaan. Iedere nagel die door die gezegende handen en voeten van de Heere door de krijgsknechten geslagen was, werd mij door de Heere getoond, als gedaan zijnde voor mij. Elke slag voelde ik mee. Ik dacht dat ik nooit uitgeweend zou geraken over die opofferende liefde des Heeren. En bij dat alles werd ik zó gepijnigd van liefde en verlangen om Hem eens te mogen omhelzen met de woorden: Mijn Liefste is mijne, en ik ben Zijne (Hoogl. 2:16a). Zo was het duizend maal mijn keus. Het was haast niet uit te houden. Er waren geen namen genoeg om de schoonheid van Hem uit te drukken.

4. Een bevoorrecht gezin

Liefde en leed

In de dertien huwelijksjaren die mijn vader en moeder hebben gehad, zijn zeven kinderen geboren. Al die jaren was mijn vader ziekelijk. Van de zeven kinderen zijn er nu al drie in de hemel. Er was er één, die handenklappend heenging. Vader zei toen: 'Er volgen er nog meer.' Twee dagen later stierf er een zusje. Toen zij ziek werd, viel mijn moeder flauw, omdat zij geen hoop had voor dat kind. Toen zij weer bijkwam, kwamen deze woorden haar voor de geest: Zal Ik voor Abraham verbergen, wat Ik doe (Gen. 18:17b)? Toen mocht moeder onder Gods recht bukken, maar toen kwam ook die lieve Borg tussenbeiden met de woorden: *Verlos hem, dat hij in het verderf niet nederdale, Ik heb verzoening gevonden* (Job 33:24b). Kort daarna is het kind gestorven en toen stonden er twee doodkisten in huis. Mijn moeder was zo vol, dat zij niets anders kon doen dan de Heere loven en prijzen. Zes weken later ging haar vlees spreken en moeder had de dode lichamen wel uit de grond willen halen.

Later is er nog een kind gestorven; zij lag met een blij gezicht in de kist, wat ik zelf gezien heb. Wij zijn nu nog met vier over.

Ik heb nog een zus die als een vuurbrand uit het vuur gered is. Mijn moeder had al hoop voor haar voordat zij geboren werd. Zij had als kind al veel indrukken, maar dat is alles op de achtergrond geraakt. Zij ging zó de wereld in dat er geen spel of vermaak was waar zij als de beste niet in meedeed. Totdat zij door de Heere stilgezet werd. Dat gebeurde bij mij in huis, toen een geliefde leraar over het geluk van Gods volk sprak. Zij sprak bij zichzelf: 'Laat hij mij ook eens wat zeggen'. En zie, de Heere greep haar in het hart. Zij woonde ver bij ons vandaan en korte tijd daarna kreeg ik bericht wat er gebeurd was. De Heere heeft in enkele jaren veel van Zijn verbondsweldaden aan haar verheerlijkt.

Nu heb ik nog een broer en een zus die nog in de wereld leven, maar van wie ik toch

hoop dat zij nog toegebracht zullen worden.

Toen die ene zus pas veranderd was, kwam ik onverwacht voor een zondag over. Er was toen juist bediening van het Heilig Avondmaal en mijn zus vroeg of ik ook wilde deelnemen. Ik zei 'Nee', want de mensen waren mij daar vreemd. Toen zei mijn zus: Dan zullen wij eerst naar een ouderling gaan. Maar ik hield haar tegen.

Wij kwamen in de kerk en het Avondmaal werd bediend. Toen de derde tafel geopend werd, kwam er een aandrang in mijn ziel, zodat ik moest gaan. Ik zei: 'O Heere, zij kennen mij niet.' Toen kwam de Heere mij voor met de woorden: Voor u is het Woord des Heeren bekend geworden. Ook is uw geloof dat u op God hebt, in alle plaatsen uitgegaan, zodat het niet nodig is om daar iets over te spreken.

Toen ik aanzat zag ik geen predikant meer, want ik zag niemand dan Jezus alleen. De Heere bepaalde mij erbij hoe Hij mijn zus, met wie ik altijd veel geworsteld had, had toegebracht. Het was nu in mijn ziel: Wat is u, koningin Esther, of wat is uw verzoek? Het zal u gegeven worden (Esther 5:3).

Daar mocht ik met een andere zus voor de Heere komen met de woorden: 'Heere, ik heb nóg een zuster die onbekeerd is.' Ik kan de gemoedstoestand, de zalige gemeenschap met de Heere niet meedelen. In zó'n gestalte heb ik nooit meer aan het Heilig Avondmaal gezeten. Ik was met Hem alleen en zag geen mens.

Nu was er al heel wat aan vooraf gegaan, want sinds de tijd dat ik mijn voeten op de weg des levens heb mogen zetten, was ik altijd vooral met mijn jongste zus bezig. Ik zei wel eens: 'Heere, als u haar niet bekeert, dan zal ik ook niet in de hemel kunnen zijn.' O die gedachte dat zij verloren was, was voor mij ondraaglijk, want ik zag bij haar niets dan een afkeer van de weg des Heeren.

Op een zekere dag kwam zij bij mij, zo wit als een dode. Toen ik vroeg wat haar scheelde vertelde zij dat ze bij een dode geweest was: 'O zus, wat verschrikkelijk was dat en wat een nare lucht hing daar.' Ik antwoordde haar: 'O lieve zus, nu heb je de dood nog maar gezien, wat zal het dan toch wezen om eeuwig in die dood te moeten zijn, eeuwig in die stank.'

Meteen ging zij weer weg en ik kreeg zo'n zielsmedelijden met haar, dat ik zei: 'O Heere, als U haar niet bekeert, zo kan ik ook niet in de hemel zijn.' Nu was het of ik een grote afgrond zag, waar zij instortte. Ik hoorde haar schreeuwen en door dat gezicht raakte ik in onmacht. Toen ik weer bijkwam vroeg de Heere: 'Doe Ik onrecht, heb Ik geen recht vonnis uit te voeren? Heb Ik het niet lang genoeg uitgesteld? Heb ik niet lang genoeg gevraagd en gezegd: Laat u met Mij verzoenen?' Ik viel op mijn gezicht en zei:

Hoe groot is Uw goedgunstigheid!

Hoe zijn Uw vleug' len uitgebreid!

Hier wordt de rust geschonken;

En 't vette van Uw huis gesmaakt;

Een volle beek van wellust maakt

Hier elk in liefde dronken. (Psalm 36:2)

Ik dacht dat ik nu elk ogenblik de doodstijding van haar kon verwachten. Maar toen ik niets hoorde waagde ik het nóg eens en vroeg: 'Heere, als zij nog in het heden der genade is, wanneer U in haar behoud verheerlijkt wordt, ach, ontferm U dan over haar.' Direct vroeg de Heere: 'Als Ik in haar verderf verheerlijkt wordt, is dat óók goed?' Ik antwoordde dat het eeuwig goed was.

Ik moest schreien en menende dat dit tegen de wil des Heeren was, vroeg ik of de Heere die droefheid wilde wegnemen. Toen kwam Hij mij voor, dat ik over haar wenen mocht, zoals de Heere Jezus over Jeruzalem weende. Ik was maar bang dat de minste traan of zucht opstand van mij was. Wat was ik nu blij dat ik wenen mocht en dat de Heere niet

zei: en hef geen geschrei noch gebed voor hen op, (Jer. 7:16).

Korte tijd daarna hoorde ik een leraar die een preek hield over de tekst: En de kinderen des Koninkrijks zullen uitgeworpen worden, in de buitenste duisternis; aldaar zal weinig zijn en knersing der tanden. (Matth. 8:12.) O wat werd haar nood in mijn hart toen weer sterk gevoeld. Dat was in die tijd toen ik zo onverwacht aan de tafel des Heeren moest, nadat de Heere mijn oudste zus had toegebracht. Tot nu toe kan ik in mijn jongste zus nog niets dan vijandschap bespeuren.

Werkzaamheden over Jan

Met mijn broer had ik niet zoveel te doen. De Heere bracht mij wel steeds die zonde in gedachten, dat ik mijn broer als het ware liet verdrinken. Dan was er een worstelen met schuldgevoel. Dat duurde zolang tot mijn broer in het ziekenhuis terecht kwam. Tot drie keer toe had ik het gevoel dat de Heere hem oprichten zou, maar toen hij de vierde keer ziek werd en ik geen vruchten zag, durfde ik niet meer voor zijn leven vragen. O wat is Gods lankmoedigheid groot, want ik kreeg bericht dat mijn broer weer beter werd.

Toen ik de volgende zondagmorgen in de kerk zat (ik werkte toen reeds in Arnhem), bracht de Heere mij diep onder de indruk over Zijn lankmoedigheid, daar Hij mijn broer nóg gespaard had. O ik weende zeer en vroeg of Hij dat leven nu toch gespaard mocht hebben tot Gods eer, opdat hij bekeerd mocht worden. Die gehele morgen was ik er mee bezig.

Toen de kerk uitging stond mijn broer bij de kerkdeur en ik ontroerde zeer. Hij zei dat hij de vorige dag in Velp was gekomen, ruim een uur bij ons vandaan. Hij dacht toen: 'Ik ga in Arnhem naar de kerk, dan zie ik mijn zus wel.' Ik moest mijn tranen de vrije loop geven. Toen ik thuis kwam, zei ik tegen mijn huisgenoten: 'Laat ons samen voor de Heere neerknielen en Gods goedheid loven.'

Enige tijd later zei mijn schoonzus: 'O Jan, wat is de Heere genadig voor je, weer ben je gespaard, mocht je nog eens bekeerd worden. Ik zou het je zo gunnen en je zus ook.' Toen zei mijn broer: 'Ja, ik geloof wel dat mijn zus het voor mij begeert. Ook vergeet ik nooit wat mijn moeder altijd deed. Wanneer zei met hem alleen was zei ze steeds: O Jan, ik heb maar één zoon, o mijn jongen, als ik iets van mijn God gedaan kan krijgen, dan zal ik vragen of Hij je arme ziel redt.' Ik had toen de hele morgen over hem geworsteld en gelijk kwam er met kracht in mijn ziel: indien er twee van u samenstemmen op de aarde over enige zaak, die zij zouden mogen begeren, dat die hun zal geschieden (Matth. 18:19).

Enige tijd daarna was ik op een zondagmorgen zalig gesteld en ik liep in verwondering over de daden des Heeren naar de kerk. Plotseling kwam mijn broer mij voor het gezicht, hoewel hij wel twintig uur bij ons vandaan woonde. Ik zei toen: 'Heere, daar loopt mijn broer, ver bij U vandaan, in de zonde, met het teken van het verbond aan zijn voorhoofd; ach Heere, kijk eens naar hem.'

In de kerk was de waarheid zodanig, dat ik door die liefde geen macht meer had om naar huis te lopen. Twee kinderen van God brachten mij thuis. Ik had in de kerk niet meer aan mijn broer gedacht, maar toen ik in huis bij de tafel stond, kwam mij datzelfde beeld weer voor de geest, dat hij in de zonde liep. Toen openbaarde Zich een Drie-enig Verbondsgod, Die ik al eerder voor mijzelf had leren kennen.

De boeken werden geopend en ik zag dat alle zuchten en gebeden opgeschreven waren. Het was alsof de Goddelijke Personen elkaar aanzagen, met een blik op mij, en er werd gezegd: Wat eer en verhoging is Mórdechai hierover gedaan? En de jongelingen des konings, zijn dienaars, zeiden: Aan hem is niets gedaan (Esther 6:3b). Toen liet de Heere mij weten dat alles zou en moest vervuld worden. Dit doet mij nu dagelijks uitzien of het vervuld mag worden.

Mijn oudste zus óók opgezocht

Mijn oudste zus was al getrouwd toen de Heere haar bekeerde. Haar man was een vijand van God en van de godsdienst. Zij had die man genomen om samen de wereld te dienen. Zij spotten met mij wanneer ik tot hen sprak, zodat ik niet meer bij hen kwam. Na drie jaar elkaar niet meer te hebben ontmoet, kwam zij bij me met de gedachte: 'Laat ze mij eens wat zeggen.' Ik had juist een knecht des Heeren op bezoek, die sprak over het zalig geluk van Gods volk. Terwijl mijn zus dit aanhoorde schoot de Heere een pijl in haar hart.

Toen zij weer thuiskwam was haar man erg boos op mij, omdat ik volgens zijn zeggen mijn zus 'fijn' gemaakt had. Want het was bij haar direct een volledig breken met de zonde. De Heere werkte spoedig door en leidde haar verder in de verborgenheid van het kennen van de Heere. Haar man moest haar 's avonds dikwijls bij Gods volk vandaan halen. Mijn zus dacht dikwijls: 'Mijn arme man heeft niets meer aan mij.' Het stond hem ook niet aan dat zij al dat 'fijne' volk in huis haalde.

Op een keer, toen hij haar wegens zwakte uit bed moest tillen, begon hij te wenen en zei: 'O vrouw, wat scheelt je toch, het is of je geen gewicht meer hebt.' Toen antwoordde mijn zus: 'Man, ik treur over jou, vroeger was je mijn alles, maar nu heeft de Heere de hoogste plaats en daarom heb ik nu zó'n medelijden met jou.' Toen viel hij haar om de hals en zei: 'O lieve vrouw, laat mij de tweede dan maar wezen en laat de Heere je Alles maar zijn, maar bid of ik je nog houden mag. Laat je vrienden en vriendinnen hier maar komen.' Zo maakte de Heere alles vlak.

Mijn zwager had echter van mij, van de vromen en van de Bijbel zó lasterlijk gesproken, dat ik een afschrik van hem had. Toen ik, nadat dit met mijn zus was voorgevallen, weer bij hen kwam, was hij heel lief en aardig. Maar in mijn hart zei ik: 'Ik ben op je liefde niet gesteld.' Dit duurde totdat de Heere mij dit tot schuld maakte, dat ik zijn liefde verachtte. Ik zei: 'Ach Heere, hij heeft U zo gelasterd.' Direct daarna was het in mijn ziel: 'Is Mijn bloed niet genoegzaam om hem te redden?'

Ik was beschaamd, omdat ik nog nooit voor zijn arme ziel gevraagd had. Toen kreeg ik zó'n opening in het gebed, wat samen ging met het 'Amen' van het geloof hierop volgend, dat ik tegen mijn man en de andere huisgenoten zei, dat de Heere mijn zwager ook zou toebrengen.

Enkele dagen daarna schreef mijn zus: 'O Mina, de Heere heeft ook mijn man in zijn hart gegrepen, want ik hoor hem dan hier en dan daar weer kermen.'

Zo weet ik dat ik voor mijn broer en voor mijn zwager een gebed ontvangen heb. De Heere is toch zo'n getrouw God en daar heb ik ondervinding van.

5. Een plaats te Arnhem gekregen

Juichend sterven in een Godvrezend gezin

Er kwam een boodschap van een godvrezend gezin, om bij hen te komen werken. Zij zouden mij als kind behandelen. Toen ik daar was bekeerde de Heere een zoon en wel zó krachtig, dat hij niet meer in staat was om zijn werk te doen. Hij sprak veel met mij over die onbegrijpelijke liefde Gods. Zijn vader was een zwaarmoedig christen, daar was de zoon veel te ruim voor. Die oude vader begreep hem niet, zó krachtig werkte de Heere bij die zoon door. Nu sprak die jongen veel met mij, maar nooit anders dan over de volheid die in God is.

Dit gaf die oude mensen argwaan, denkende dat hij een andere bedoeling had. Maar het kwam in mijn hart nog niet eens op, wat die ouders zeiden. En dat wist die jongen ook wel. Ik heb hem meermalen zien staan of zitten, alsof hij boven het stof scheen te zijn. Maar die ouders wilden niet meer dat we één woord samen spraken, anders moest ik de deur uit. Zij gaven nog als reden op: Doch de geestelijke mens onderscheidt wel alle dingen (1 Kor. 2:18). O wat een droefheid!

Nu was ik daar al een paar jaar in huis en hield veel van het gezin; ik zou mijn leven er voor hebben gegeven. Wat zij echter dachten, daar was niets van aan. Zij waren rijk en ik was een arme wees. Ik heb, nadat de Heere mij voor Hem afgezonderd had, nooit een begeerte tot een huwelijk gehad.

Ik moest toen weg en niettegenstaande ik smeekte om voor niets bij hun te mogen werken, zij wilden niet luisteren. Ik zei: 'Ik ben onschuldig'. Ik dacht dat ik door de Heere was afgezonderd tot dienst van Zijn volk en nu zó weg te moeten, daar maakte ik mij soms boos om. En dat kwam dan weer zó op mij terug, dat ik meende de Heere tegen te zullen krijgen, wanneer ik boos op Zijn volk was. O wat een haat kreeg ik tegen hen. Ik zei: 'Mag ik nu hier niet meer voor niets blijven?' En hoe die jongen ook voor mij sprak, het hielp niets. Ik zei dat de Heere hen tegen zou komen. En toen ik wegging, vroeg ik hem of hij nog wilde bidden. En hij bad: 'Heere, wij sturen hier een wees weg, U weet waarmee ik gekweld word, mocht het zijn zoals Jozef eens tot zijn broeders zei: Gijlieden wel, gij hebt kwaad tegen mij gedacht, doch God heeft dat ten goede gedacht' (Gen. 50:20).

En zó was het ook gegaan. Ik kreeg zenuwtoevallen van droefheid, zó was ik aan dat gezin verbonden. Ik dacht dat de Heere tegen mij was.

Ik kwam daarna in de stad Arnhem op mijn nieuw werkadres. Op een morgen goot ik een emmer vuil water uit bij de straat en daar stond die jongen voor het huis. Hij was drie uur komen lopen vanuit zijn woonplaats. O het was alsof ik aan de grond genageld was en sprakeloos hebben we bij elkaar gestaan. Hij zei: 'Ik was zó belangstellend waar je gebleven was.' Daarna hebben wij elkaar gegroet en zo ver ik hem kon zien, heb ik hem nagekeken. Korte tijd daarna is die jongen ziek geworden en gestorven. Juichend is hij heengegaan en toen begrepen zijn ouders dat hij al een jaar boven het stof geleefd had. Het zijn mijn vrienden gebleven. Ik heb zó'n gemeenschap met die jongen in de heerlijkheid gehad, met de woorden: opdat zij één zijn, gelijk als Wij één zijn (Joh. 17:22b). Ik ben ook nog bij zijn ziekbed geweest. O wat een zalig sterven, dat sterven in de Heere!

Toen ik bij die vorige familie weg moest en daar erg bedroefd over was, kwam er steeds in mijn ziel: God zal Zichzelf een lam ten brandoffer voorzien, mijn zoon (Gen. 22:8). Ik dacht wel dat de Heere mij ergens heen zou sturen, maar het hoe, begreep ik niet.

Daarop volgde een steeds durende gemeenschap met de Heere, zodat ik dagelijks lessen

kreeg, allemaal inleidingen in de dierbaarheid, gepastheid en noodzakelijkheid van Christus. Ook heb ik daar drukwegen gehad, maar het was toch of de Heere mij tot wat anders zou roepen. De Heere was mij kennelijk nabij, daar de Heere alles wat ik deed, wel liet gedijen. De mensen waren bijzonder tevreden over mij en dat kon ik niet begrijpen, want ik had een gevoel of ik niets kon. Alleen dat ik zo 'fijn' was, dat vonden zij zó lastig. 's Zondags deed ik bijna niets en omdat ik 's zondags niets wilde aannemen aan de deur, moest ik daarom dit werk-adres verlaten. En ik dacht dat er nergens zó'n goed adres was!

Ik moest 's zondags boodschappen doen en dat had ik één keer gedaan, namelijk een krant naar de brievenbus gebracht, wat mij zó bezwaarde, dat ik 's maandags al begon te bidden of de Heere mij wilde bewaren. Een volgende keer weigerde ik om het te doen en toen moest ik om die reden vertrekken. Zó'n fijne kwezel konden ze niet gebruiken. Maar wat een vrede kreeg ik in mijn ziel en de goedkeuring van God.

Die mevrouw zei, dat, wanneer ik van die 'kunsten' zou afzien, ik mocht blijven en zo niet, dan zou ze zorgen dat ik bij niemand terecht zou kunnen. O dat bracht mij aan het worstelen tot God, Die wist dat ik het niet doen mocht. En dat de Heere, indien het Zijn wil was, het hart van die mevrouw mocht bewerken dat ik mocht blijven en 's zondags vrij zijn van onnodig werk. Het was in mijn hart: Zou Mijn aangezicht moeten medegaan om u gerust te stellen (Gen. 33:14b) En dan was het: Indien Uw aangezicht niet medegaan zal, doe ons van hier niet optrekken (Gen. 33:15b).

In het gezin van een dokter

Na enige tijd verhuurde ik mij bij een deftige familie. Op de vraag waarom ik wegging, zei ik, dat ik 's zondags geen boodschappen durfde te doen. Op de vraag wat ik al kon van werken en koken, zei ik: 'Ik kan niets'. Toen zeiden die mensen: 'Met zó'n meisje kunnen we wel beginnen, want meestal kunnen zij alles'. En daar heeft mij de Heere koken geleerd. Want van alles wat ik toen klaar moest maken, had ik nooit geproefd of gezien en die mensen hadden nog nooit zó lekker gegeten. Maar elke dag ging ik op de knieën voor ik begon. Het was een doktersfamilie en het was alsof ik het niet op kon, zo'n beste betrekking als ik daar had.

Alle avonden mocht ik Gods volk in de keuken ontvangen en zo ruim, dat ik dacht dat ik droomde, dat al dat goede voor mij was. Ik werd dan zo bedroefd, dat ik meende daardoor van de Heere af te zwerven. Zo bepaalde mij de Heere erbij dat een Drie-enig God voor mijn zaligheid zou instaan. Ook had ik het heel gemakkelijk, want er waren drie dochters in huis, die van hun vader opdracht hadden gekregen om ook wat te doen. Dat was voor mij gemakkelijk. De tijd dat de Heere mijn ziel redden zou was nu nabij, ik leefde volledig uit datgene wat de Zaligmaker voor mij was en gedaan had, hoewel mijn ziel de omhelzing nog miste.

eerder verdonkeren dan duidelijk weergeven. De zaligheid van die zaken moet men zelf ondervinden. Uren was ik als in zwijm van de uitlatingen van vrede en liefde. Het pak van schuld was weg en nu was ik volkomen vrij en de Rechter was bevredigd.

Die grote weldaad van de vrijspraak

Dit duurde zó lang, totdat de Heere mij in één ogenblik in een diepe duisternis bracht. Het is nu ongeveer 25 jaar geleden dat dit gebeurde. Het scheen of ik op een woeste en ledige aarde was en het werd nood in mijn ziel. En toen een heilig God, Wiens ogen als vuurvlammen waren. Zo werd ik voor Gods heiligheid geplaatst. Nee, er was geen schepsel zo walgelijk, boos en vuil als ik mijzelf kreeg te zien. Ik begon te beven, want er was geen goed meer aan mij. Ik had de wereld wel uit willen vluchten om dat ontzaglijk oog des Heeren te ontlopen. Het natuurlijk daglicht kon ik niet meer

verdragen, zodat ik mijn ogen sloot, want het licht verschrikte mij. Ik zat weerloos op een stoel. En zie, wat gebeurde er. Ik zag het hemels gericht gespannen en ik werd uitgewezen. Wie is er die bij een eeuwige Gloed wonen kan? En direct zag ik die dierbare Borg ingaan met al Zijn verdiensten, lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid en de Vader nam dat aan. Toen zag ik dat de Vader volkomen voldaan was in dat offer voor mij en hoe de Derde Persoon dat met blijdschap aanschouwde. En ik zag het ook, maar dat is niet mee te delen. Toen sprak de Rechter mij vrij van schuld en dat voelde ik in mijn consciëntie.

Ik stond daar als een doodslager en dief, die in plaats van de eeuwige gevangenis, de eeuwige rijkdommen kreeg aangeboden. Zo stond ik bij dat rechtsgeding, zonder handen om zó'n grote weldaad aan te nemen. Ik durfde het vanwege mijn onwaardigheid niet aan te nemen. Toen sprak de Vader mij aan, dat Hij in het aannemen van die weldaad, eeuwig zou verheerlijkt worden. Dat de Vader niet aan Zijn eer zou komen, en dat al het lijden van Zijn lieve Zoon tevergeefs zou zijn als ik dat niet aannam. Dat Zijn eer mijn zaligheid was en mijn zaligheid Zijn eer. Toen zei ik: 'Zie, hier ben ik Heere, is Uw eer mijn zaligheid, dan wil ik zalig zijn.'

Toen schonk een Drie-enig God Zich zó weg, dat ik buiten mijzelf was. O die stervende liefde; ik zonk er onder weg. Woorden vallen hier weg, want mensenwoorden zouden de heerlijkheid ervan

Huwelijksverbond en kinschap

Toen gebeurde het, enkele dagen na dit grote feit, dat die lieve Zaligmaker met mij ging onderhandelen om in een huwelijksverbond te treden. O dat inwinnen! Ik moest mij overgeven na zoveel overredingen, onder andere dat Hij mij uit de hel opgehaald had om mij tot Zijn bruid en vrouw te maken en hoe Hij tot de Vader ging om de instemming en goedkeuring over dat huwelijk. O ik kan niet schrijven hoe groot de vreugde en blijdschap van de Vader was, over het huwelijk met mij. Terecht zegt Gods Woord: En brengt het gemeste kalf en slacht het; en laat ons eten en vrolijk zijn (Lukas 15:23).

Na een jaar zo geleefd te hebben, waarin ik steeds van huwelijksvreugde en liefde bezweek, door de omhelzingen van mijn Zaligmaker, en verrukt was van vreugde en zaligheid, begon dat langzamerhand af te nemen. De aardse tabernakel was te zwak om dat alles te kunnen dragen.

Ik begon nu het gemis te voelen tussen de Vader en mij. Wel was mijn schuld weg, maar ik leefde niet in de omhelzing van de Vader. O ik kan niet zeggen hoe smartelijk dat gemis was. De Vader had mij vrijgesproken en toch was er nog een tussenstand in de liefde. Beter kan ik dit niet uitdrukken. Ja, het was als een kind dat het huis van zijn vader verlaten heeft en dat terug gekomen is. Hoewel alles vergeven is door de vader, maar toch zijn kind nog op een afstand houdt.

Hoe werd toen die kinderlijke betrekking levendig naar die lieve Vader. Elke keer als de droefheid op het hoogst was, kwam de Vader wel met vertroosting, maar toch, het smartelijk gemis bleef. Nooit heb ik zoveel geschreid als om dat gemis. O die kinderlijke betrekking was zó sterk.

Mijn ziel was geheel gericht op dat punt, zodat het de blijdschap van al het vorige wegnam. En wanneer ik er uit sprak tegen de vromen, dan namen zij het mij zeer kwalijk, daar ik al zoveel ondervonden had. Wat ik nu nog begeerde wisten zij niet. Totdat er een leraar sprak over deze tekst: en toelopende viel hij hem om zijn hals en kuste hem (Lukas 15:20b). Ik ging naar die leraar en vertelde hem mijn smart en hij begreep mij.

Ik was 19 jaar toen de Heere mij in het paradijs bracht, bij de val, en 25 jaar toen de Heere mij vrijsprak van schuld en straf. Toen ik 28 jaar was omhelsde mij de Vader als

Zijn kind, want toen behaagde het de Heere onverwachts die smart te vervullen. Ik werd door de Zoon tot de Vader geleid en in de schoot van de Vader gelegd. O wat een blijdschap en een ingrijpend zalig gebeuren. O dat omhelzen van die lieve Vader, ik zonk weg in tranen van liefde. O die blijdschap dat de Vader het verloren kind weer had.

Hier zijn geen woorden te vinden om de heerlijkheid van zó'n ontmoeting uit te drukken. Een verliezen in elkaar, zou ik het kunnen noemen. O liefde om niet te dragen. O onuitsprekelijke zaligheden. Ik werd in al de verloren goederen teruggebracht en in al de rechten van mijn kinschap hersteld en bevestigd, van stuk tot stuk. Het waren niet anders dan volheden.

Mijn oudste Broeder

Nadat ik daar een tijd lang in geleefd had, begon de strijd tot zó'n hoogte te komen, dat het was alsof ik midden in de oorlog werd gebracht. Een oproer in de ziel en niet te weten, zoals Paulus, om wat oorzaak ze samengekomen waren, om hem te verscheuren. Legers van duizenden, zoals van Sanherib, kwamen op mij af. Ontroering en beving greep mij aan. Toen openbaarde de Heere mij dat ik nog diepere wegen moest afleggen en dat de satan met zijn hellelmacht op mij zou afkomen, dat de plasregens en waterstromen op mij zouden aanstormen en dat ik nochtans niet zou omkomen. Maar dat ik dan ook al mijn bezittingen moest toevertrouwen aan mijn Borg, Man en Verlosser. Dat de Vader Hem voor al deze zaken volmacht had gegeven; al de goederen Hem toevertrouwd had, Hem gezalfd tot Profeet, Priester en Koning en dat met een eed had gezworen. Zo nam de Vader mij alles af en verklaarde de Zoon als mijn oudste Broeder.

Nu zou men denken dat ik daar blij mee was. Maar nee, het was of ik niets in bezit had en hieruit ontstond bij mij vijandschap, want ik wilde het beheer zelf hebben. Toen onderhandelde de Vader met mij, dat Hij de Zoon gezalfd had voor mij tot wijsheid, rechtvaardigmaking, heiligmaking en een volkomen verlossing. Het was mij of Hij vroeg of de Zoon dat recht en die eer niet waard was, Die zo'n bittere lijdensbeker voor mij gedronken had. En of een rechte vrouw niet blij moest zijn met de eer van haar man! De Heere had mij doen ondervinden dat Hij mijn Hoofd was. Gezalfd tot mijn onderhouder naar ziel en lichaam.

O wat schaamde ik mij en wat was ik bedroefd dat ik die opstand geopenbaard had. Toen verklaarde de Vader dat de Zoon alle macht gegeven was om mij door alle noden heen te leiden. De Heere won mijn ziel zo in door de liefde, dat ik 'amen, amen' moest uitroepen. Ik lag op mijn gezicht met de handen voor mijn ogen.

Toen ik daar onder mocht buigen kwam die dierbare Verlosser mij te onderwijzen als Koning, Priester en Profeet. Ik moest maar uitroepen: Amen, amen het zij zo!

De smalle weg

O wat een troonzoekers zag ik vluchten, zoals geschreven staat bij de kroning van koning Salomo. Ik was met God verzoend, in het huwelijk gekomen met mijn lieve Zaligmaker, in het Vaderhart gebracht en had een huis en goederen verkregen. Nu wilde ik heersen en op de troon. In het midden van dat feest sprak de Vader dat niet ik, maar Hij Christus tot Koning over mij gezalfd had. Wij gunnen God de eer niet die Hem alléén toekomt.

Hoe arm en verlegen stond ik nu.

Maar de Heere sprak mij steeds moed in, dat ik veilig geleid zou worden. O wat een toezeggingen in het midden van de legers van de hel die ik ontmoette. Het was of ik steeds mijn voet op de nek van mijn vijanden mocht zetten. De Heere bewerkte mij tot

een gedurige overgave in de strijd en ik mocht steeds als overwinnaar eruit komen. De Heere liet mij zien dat ik een gevaarlijke smalle weg over moest. Daar trok de Heere mij op, maar ik schreeuwde daar tegen in van angst. Hij sprak dat ik nooit in de heerlijkheid zou komen of ik moest deze wegen doorreizen. Ik zag dat de Heere mij met alle macht vastgreep en niet losliet, hoe hard ik ook begeerde en probeerde los te rukken. Ik zou met alles wat de Heere mij geschonken had naar de eeuwige rampzaligheid gegaan zijn, zo de Heere mij niet met Zijn liefde en almacht zou trekken en vasthouden. Hier heb ik gezien dat wij wel de zaligheid willen, maar niet de wegen die er toe leiden. O wat moet onze wil en verstand dan tot dwaasheid worden gemaakt. Wat leert men zijn vijandschap in zo'n kruis dan kennen. Wat een onvermoeide God en Zaligmaker heeft dan het volk des Heeren. Als de grond niet was, zoals de Heere zegt: IK ZAL ZIJN, DIE IK ZIJN ZAL (Ex. 3:14) en Ik doe het niet om uwentwil, gij huis Israëls, maar om Mijn heiligen Naam (Ezech. 36:22), en wanneer er geen eeuwig Verbond der Verlossing was, buiten de mens, dan weet ik niet waar het dan met ons naar toe zou gaan.

Van mijn negentiende jaar af heb ik weinig dagen gekend dat ik niet min of meer de vertroosting van de Heilige Geest of de reinigende kracht van het bloed van Christus, mijn Heere, mocht ondervinden. Of ook tijden waarin ik verslonden werd in de liefde des Vaders. Maar het ging samen met bijzondere wegen waar de Heere mij toe geroepen heeft. En dit maakte een dagelijkse strijd uit, omdat ik in mijzelf zo onhandelbaar was wanneer ik in die wegen geleid werd.

Maar o, de getrouwheid des Heeren kwam ik dan daarin te bewonderen en een smart over de zonden, met een begeren om ervan verlost te worden. Dan was de Heere altijd weer de eerste om mij op te zoeken en op te rapen als ik gevallen was. Wat een geduld en lankmoedigheid! Dat maakte mij krank van liefde, zodat ik, waar ik ook was, roemde over de Heere, en de hemel en de aarde te hulp riep om de Heere met mij te prijzen.

De dienst van de engelen

Ook heeft de Heere mij bijzonder ingeleid in de heirscharen van de engelen. Precies als bij de mensen: hogere en lagere kringen. O die gemeenschap met de engelen heb ik dikwijls gehad, zodat ik midden in de nacht, als ik gewekt werd, het gezang hoorde en zei: 'O heilige engelen, wat zingt u al vroeg, het is nog nacht', en dan kwam direct in mijn ziel: 'Wij hebben geen rust dag, noch nacht, wij dienen God dag en nacht in Zijn tempel.'

Ook heeft die lieve Vader mij getoond dat de Zoon nu Zelf onderworpen was, gelijk ook ik hier op aarde. En dat de Zoon eenmaal het Koninkrijk de Vader zou overgeven en dat dan God zou zijn: alles en in allen (Kol. 3:11b). Het was of die lieve Vader zei: 'Eenmaal zul je in al de rechten mogen leven, als alles volkomen zal zijn, in de jongste dag.'

O toen Hij de Zoon over mij gevolmachtigd had en de Vader mij aan Christus overgaf om alles in mij te vervullen en te bewaren, hoorde ik die dierbare Borg, zoals Juda tegen zijn vader, zeggen: Ik zal borg voor hem zijn; van Mijn hand zult gij hem eisen, indien Ik hem tot u niet breng en voor uw aangezicht stel, zo zal Ik alle dagen mijns levens tegen u gezondigd hebben (Gen. 43:9). Ik zag dat de Borg niet voor de Vader zou komen als ik er niet bij was.

Hoe ik gesteld was onder al die weldaden is niet uit te spreken. God is liefde en de liefde vergaat nimmermeer. Hoewel dagelijks vermoeid door mijn zonden, werd de braambos toch nog niet verteerd.

Nog steeds in het doktersgezin

Toen ik daar een half jaar was, had de Heere mij dus die grote weldaad geschonken. Ik was als een koningin zo vrij. De Heere had mij het afzonderen geleerd, zodat ik in mijn werk altijd een vrij uur 's morgens, 's middags en 's avonds had. De middagrast was wel wat korter en dan beliefdde het de Heere Zich op een bijzondere wijze met mij in te laten. O een kind kan niet zo naar de borst van de moeder verlangen, als ik naar die eenzame uren. Ik had liever mijn eten gemist dan die zalige uren.

Dan was het vanzelf zo geworden om uit de volheid driemaal op een dag mijn psalmen tot God op te zenden, en al was de zielen- toestand verschillend, de Heere gaf mij dan wel psalmen waarmee ik mijn gemoed kon vertolken. Hoewel de keuken naast de zitkamer was zeiden ze er toch niets van, hoewel die familie nergens in geloofde. Zij waren er onverschillig voor of ik drie of tien psalmen op één dag zong. O wat zijn wij dan gemakkelijke mensen, wanneer er maar niets in de weg komt. Wat aangenaam had ik het daar naar het lichaam en naar de ziel. Ik zou daar wel voor mijn vlees hebben willen blijven, als de Heere geen andere weg voor mij bestemd had.

Ik was daar vier jaar en de Heere beliefdde mij te verteren door Zijn liefde en ook door omhelzingen te schenken van Zijn Vaderlijke liefde en kinderlijke gemeenschap.

6. Bij familie Speijers

Volg Mij!

Daarna kwam de Heere tot mijn ziel, met de woorden: *Volg Mij!* Hij toonde mij krachtig een godzalige familie in de stad Arnhem, en of ik dat gezin wilde verzorgen. Ik kende dat gezin heel goed en had er grote achting voor. Daar waren twee broers en twee zussen. Eén broer was zenuwpatiënt, hoewel in het bezit van een tere ziel. De andere had een grote bloemisterij en kwekerij. Eén zus was altijd bedlegerig en ernstig ziek, de andere, die alles in huis verzorgde, was goed gezond. Het waren welgestelde mensen en grote vrienden van mijn ouders geweest. Ik kwam daar dikwijls. Toen ik niet begreep wat de Heere wilde, liet Hij mij zien dat Hij die gezonde zou wegnemen en dat ik haar plaats moest vervullen. De Heere bracht mij in gedachten hoe Hij mij reeds eerder mijn oor doorgepriemd had, toen Hij gezegd had dat Hij Zelf een lam ten brandoffer zou voorzien.

Toen ik enkele jaren daarvoor bij die mensen weg moest waar ik zo graag was gebleven, ging ik naar die mensen, naar gewoonte op mijn uitgaansavond. En omdat zij mij wel kenden en mijn karakter erg open was, vraagden zij mij wat er aan scheelde, daar ik zo stil was. Noodgedwongen vertelde ik de toestand en wat de Heere mij bekend gemaakt had, dat de gezonde zou sterven en ik die plaats zou moeten vervullen. Er zaten nog kinderen Gods bij, want dat gezin was een toevluchtsoord van de vromen. O hoe zaten zij mij aan te kijken. Ik zei dat ik de dag van haar dood niet wist, maar dat dit toch dichtbij was, omdat de Heere mij losgemaakt had van mijn huidige betrekking.

Een dag of vier later stierf die zus aan een galsteenkoeliek. Maar o, wat was ik onwillig om nu de Heere te volgen! Zo'n beste betrekking op te geven en dan de bezwaren van die zieke en die zenuwpatiënt. Ik had toen de wereld wel willen ontvluchten. Gods volk zei: 'Och, daar is Mina nog geen zes weken.' En ik zei bij mijzelf: 'Nog geen zes dagen.' O die vrije keuken en die eenzaamheid op mijn vorig adres. Maar het waren alle drie kinderen van God, die bij veel mensen bekend waren.

De familie waar ik was wilde mij alles geven wanneer ik wilde blijven. Ja, dan zouden ze ook wel naar de kerk gaan en zij gingen dan ook éénmaal naar een veracht kerkje, dat in een schilders-werkplaats gehouden werd. Het was de Christelijke Gereformeerde Kerk. De Heere vroeg mij wat ik liever wilde doen, de schatten van de wereld of de

voeten wassen van Zijn volk. O wat kreeg de Heere weer het laatste woord. Bovendien toonde Hij mij dat ik daar nooit meer weggerukt zou worden.

Sprinkhanen

Na de eerste stap, in 1903, die ik na verloop van enkele weken daar in huis zette, zei ik: 'Hier ben ik en hier zal niemand mij weer weg kunnen krijgen.' Zo krachtig had de Heere mij dat bekend gemaakt. Maar o, daar is wat tegenop gekomen, het is al twintig jaar geleden dat ik er in 1903 gekomen ben. Maar, al zijn wij van Gods kinderen, er valt nog veel te beoefenen.

De Heere gaf ons een geestelijke overeenstemming, zodat wij open harten voor elkaar hadden. Maar o, die boze natuur, die oude mens, maakt het hier Gods volk zo moeilijk, zodat het dikwijls zo zwaar valt en er zo weinig zelfverloochening is. Toen ik bij die vorige familie was, beloofden zij mij alles te zullen geven. Ja, mijn levensonderhoud zouden zij mij verzekeren; maar op mensen kan men weinig rekenen, dat had mij de ondervinding al goed geleerd. Toen bepaalde de Heere mij bij: En zo wie zal verlaten hebben huizen of broeders of zusters of vader of moeder of vrouw of kinderen of akkers om Mijns Naams wil, die zal honderdvoud ontvangen en het eeuwige leven beërven (Matth. 19: 29).

Ook werd ik ermee gekweld, omdat ik erg zwak was en ik na een operatie veel versterkende middelen moest hebben, dat die mensen daar bezwaar tegen zouden hebben. Zij waren gewoon hun geld aan de armen van Sion te geven en leefden zelf zeer eenvoudig. Maar toen werd ik bepaald bij de woorden van Johannes de Doper: en zijn voedsel was sprinkhanen en wilde honing (Joh. 3:4b). En hoewel ik een eenvoudige pot eten kreeg, werd ik zichtbaar sterker, zodat zij mij dikwijls gezegd hebben: 'De sprinkhanen doen jou goed.'

Maar nooit heb ik zoveel gezondigd als in Gods weg met mij. In de eerste jaren viel het mij moeilijk om aan een zieke, en wat er bij komt, gewend te raken. En o, als God wat van ons wil, wat zijn wij dan vijanden van Zijn weg. Als ons vlees het naar de zin heeft en wij onszelf maar kunnen behagen, dan lopen wij hard, maar voor de Heere, Die alles voor ons gedaan heeft, zijn wij luie ezels. Ik zie dat steeds weer.

Het wonder van zalig worden

Ik was eens zalig gesteld en had steeds gebeden: Ach Heere, laat mij toch niet nutteloos het dierbare leven doorbrengen. Toen moest ik een boodschap doen en ik kwam een kind van God tegen, die mij vertelde over haar zielenbanden, waar ze al een lange tijd mee bezet was. Dat greep mij zó aan, dat ik overal voor haar mijn knieën moest buigen. Toen kwam er in mijn hart: 'Och, was ik maar in huis gebleven, dan had ik haar niet ontmoet en nu loop ik met het pak van een ander.' O dat wonder dat ik nog niet verteerd was van zonde en eigenliefde.

Ja wij bidden wel: *Uw Koninkrijk kome* (Matth. 6:10a), maar de Heere moet ons de nood en het leed van een ander eens opleggen, dan worden wij op zoveel betrapt, dat wij een walg van onszelf hebben. Dan weet ik niet meer hoe zó een nog geliefd en gezaligd wordt.

Dikwijls heb ik mijn post willen ontvluchten. O ik moet dagelijks klagen en getier maken en dan zink ik in onmacht over mijn eigen walgelijkheid. Maar als de Heere dan nog tot de ziel wil spreken: Daniël, gij zeer gewenste man, merk op de woorden die Ik tot u spreken zal en sta op uw standplaats, want Ik ben als nu tot u gezonden (Dan. 10:11), dan weet ik met het wonder van zalig worden geen weg. O wat worden dan de deugden Gods opgeluisterd in het zaligen van zó'n zondaar als ik ben.

In vorige jaren ben ik dikwijls boos geweest op Israël, dat zó door de Heere uitgeleid

was en gespijsd en gedrenkt werd uit de rotssteen en het daarna weer verzondigde. Dat was voor mij niet te dragen. En als ik het volk zo werelds zag, dan had ik met Ezra de baard wel willen uittrekken. Maar nu van mijn eigen zonden zo vermoeid en belast te worden en dan die beesten uit de afgrond. O wat wordt zalig worden dan wonderlijk, ik weet daar geen weg mee.

O wat is dat volk hier op aarde onder een deksel van vernedering, gelijk de Zaligmaker hier Zelf geweest is. Dat zal wat wezen voor de wereld als dat volk in heerlijkheid zal gesteld worden.

Ik dacht enige tijd geleden: 'Als ik in de hemel zal komen, dan zal ik een uitweg zoeken van schaamte.' En toen kwam er zo in mijn gedachten: en die gereed waren, gingen met Hem in tot de bruiloft, en de deur werd gesloten (Matth. 25:10b). Ik zag dat er voor dat volk geen uitweg zou zijn, anders zouden ze van heilige schaamte wegvlugten. O als de liefde de overhand zal krijgen, kan men dit zich soms zo voorstellen, maar ik geloof dat het veel heerlijker zal zijn dan dat wij het ons kunnen indenken. Als de Heere hier de wonderen vermenigvuldigt dan is het: 'Dat had ik nooit kunnen denken', en zó zal het daar dan ook wel zijn. O men wordt zo verlegen met de liefde van God in Christus Jezus en Zijn verdraagzaamheid; wij komen dan in het onbegrijpelijke wonder.

Ds. P. Diermanse³

Ik was dus in dienst bij dat gezin, waar die drie kinderen van God waren. Kort daarna kwam er nog een godzalige dienstknecht om zijn levensavond bij ons door te brengen. Het was ds. P. Diermanse, die de laatste jaren in Apeldoorn gestaan had. Hem heb ik ook vijf jaar mogen verzorgen. Ik had zeer veel liefde en hoogachting voor die leraar, maar ik kreeg het er weer drukker mee. Hij had een godzalige wandel en is bijna negentig jaar geworden. Hij is bij ons ontslapen.

Toen hij de laatste adem uitblies, kwam in mijn ziel: Dit is de poort des HEEREN, door dewelke de rechtvaardigen zullen ingaan (Ps. 118:20). Ik zei tegen de huisgenoten: 'Daar gaat hij de heerlijkheid in!' O ik kreeg een smart, dat ik uitriep: Mijn vader, mijn vader, wagen Israëls en Zijn ruiters (2 Kon. 2:12)! O die gemeenschap die ik een paar uur later met hem boven had. Als ik die betrekking gehad had, de waardigheid van die dienstknecht, in zijn leven, ik

Zoals ik meegedeeld heb, was er nog een broer in huis die zenuwpatiënt was. Hij was vroeger architect geweest en overspannen geworden. Hij is weer gebeterd, maar kreeg daarna om de tien jaar weer een inzinking, toen om de vijf jaar en daarna om de drie jaar. Daarna was het elk jaar en dan moest hij steeds naar een gesticht, wat dan soms vier of zes weken duurde eer hij weer thuis kon zijn. Hij was ook een lief kind van God, maar hij mocht zich nooit erg druk maken. Zes jaar heb ik daar omgang mee gehad. Hij was zó'n hartelijk persoon en ook zó vernederd voor de Heere. Ach, wat al diepe wegen houdt de Heere met de Zijnen! Die persoon was met zijn zeventiende jaar al bekeerd.

---

³ In 1905 werd de oude ds. P. Diermanse (geb. 1822 te Zoutelande) in de huiselijke kring van de familie Speijers te Arnhem opgenomen werd.

In het eerste notulenboek van de Christelijke Afscheiden Gemeente van Middelburg wordt van de kerkenraadsvergadering van 26 juli 1857 staat vermeld dat ouderling Diermanse attest vraagt om de studie in Kampen te volgen tot de opleiding voor het leraarsambt. Na de studie kreeg kandidaat Diermanse op 11 juli 1862 een beroep uit Vlissingen, (gemeente in de Palingstraat). In 1964 vertrok hij naar Waardhuizen. Daarna heeft hij de gemeenten Westmaas NieuwVennep, Terneuzen en Apeldoorn gediend. 5 jaar verbleef hij bij Speijers, tot zijn overlijden 1912

De Heere gaf mij een hart vol liefde voor hem en in die zes jaar is er nooit één kwaad woord geweest. Het was een wonderlijk huisgezin: nooit heb ik gezien dat er onenigheid was.

Wat mijn karakter aangaat, dat was geheel het omgekeerde van het hunne: kort van stof en vlug overrompeld, dus was het daar een oefening om mij in te houden. Zij waren erg op elkaar, zodat ik heel wat te doen had om het allen naar de zin te maken. En dan die zieke zus, waar ik al twintig jaar mee getobd heb, dat werd langzamerhand wat makkelijker, als men weet hoe iemand het graag heeft. De Heere heeft mij liefde gegeven om het te mogen doen. En als die liefde verminderde, vernieuwde de Heere dat weer, zodat ik nu al twintig jaar gelopen heb onder de genadige invloeden van Gods hulp en het mij hoe langer hoe groter wordt, dat de Heere mij nog niet heeft afgedankt.

Tegen hoop, op hoop

O wat een troost dat de Heere, als Hij ons tot iets roept, ook de bezwaren overneemt en ons verdragen wil. Veel last heb ik gehad van mijn onverloochendheid, ook in deze weg. Maar de Heere heeft ze mij steeds vergeven. O wat staat men dan dikwijls verlegen met zichzelf. Ik moest maar steeds in gebed om bewaard te blijven. Altijd zag ik dat beest, de zonde weer opkomen, zodat ik geen dag met rust was en dikwijls bevreesd was te zullen bezwijken. Wanneer de Heere dan zo goed wilde zijn om Zichzelf te openbaren, ja, dan kon het weer. Het ging mij hierin als Abraham, die tegen hoop, op hoop geloofd heeft. O wat heb ik vaak troost gehad aan deze woorden: Ik help u, spreekt de HEERE (Jes. 41:14). Ik heb dikwijls gedacht: Nu zal ik nooit meer Gods licht genieten en dan stond de Heere al weer gereed. O die God is zo heerlijk in Zijn deugden en eigenschappen.

Er kwam bijna elke dag volk, toch kon ik niet alles vertellen, omdat ik ze meestal klagende ontmoette, maar zonder smart over de zonde. En als ik dan sprak van zonde en genade, dan dachten zij dat ik altijd boven op de berg was. Klaagde ik, wanneer ik in zielenstrijd was, dan was het: 'Foei, een verzekerde christin, klaagt die nog zo.' Dat begrepen zij niet. Dus om dagelijks, in meer of mindere mate, een genadig God in het bloed des verbonds te ontmoeten, daar kon ik weinig uit spreken. Alleen de huisgenoten en enkele bijzondere vrienden verstonden mij.

Nadat die genoemde broer gestorven was, bleef er nog een ernstig zieke over en een broer die een grote zaak had. Die zieke zus leeft nog en is in die twintig jaar vele malen door de dokter opgegeven. Allerlei lichaamsspijnen waren haar deel, vaak niet om bij te wezen.

Op haar vijftiende jaar had de Heere haar getrokken en werd de weg der verlossing ontsloten, maar zij was daar jaren in strijd over. Zien is geen hebben en o, als het nu nog eens mis was en dan dagelijks nabij de dood. Toen zij vijfendertig jaar was, heeft de Heere haar ziel in de ruimte gesteld. Zij had veel lust tot onderzoek en wist veel zielen te troosten, waarbij zij voor zieken als een dokter was. Soms zat haar slaapkamer vol met geestelijke en lichamelijke zieken en dan wist zij voor iedereen raad. Er staat van onze gezegende Zaligmaker dat Hij verzocht was in krankheden en dat Hij het land doorging, genezende van alle ziekten en kwalen onder het volk en Hij was een getrouw Zaligmaker, Die medelijden kon hebben met onze zwakheden. Zo was het ook met deze geoeffende ziel in lijden en geestelijke strijd, zodat wanneer ik in aanvechting was, zij altijd een bemoedigend woord voor mij had. De Heere had ons zeer aan elkaar verbonden. Zij is nu al zesenzestig jaar. Hier zien wij ook dat een mens Gods raad moet uitdienen. De Heere had mij voor twintig jaar al laten zien dat zij oud zou worden en dat heb ik haar toen al gezegd. Zij heeft een heel groot gezwel aan haar been, waarvan de dokter zegt dat het kanker is. O wat kan het lichaam al doormaken eer men ingeza-

meld wordt. Wat was dan de moordenaar aan het kruis toch vlug thuis.

In alles afhankelijk

Om nu op mijzelf terug te komen: wat is er in mijn vlees veel dat elke keer in opstand is. *De Heere, zegt: En dit is Zijn gebod, dat wij geloven in den Naam van Zijn Zoon Jezus Christus* (I Joh. 3:23a). Maar de mens wil liever door eigen doen de zaligheid verwerven. Toen ik zes jaar in deze weg was, riep de Heere mij tot het huwelijk. Al jaren leidde de Heere mij in bijzondere toestanden van het volk des Heeren. Velen meenden dat ik vroeg zou sterven en niets hoorde ik liever, omdat ik zielentoestanden beleefde in die jaren, die veel boven het stof waren. Als ik dan de aarde en de zonde weer voelde, schreide ik van verlangen om toch bij de Heere te zijn, om nooit meer te zondigen. Toen ik ongeveer vijfentwintig jaar was, vroeg de Heere mij of ik dan niet voor Hem op aarde zou willen leven en toen was het bij mij: Wanneer Hij erin verheerlijkt werd, dan zou ik hier wel honderd jaar willen blijven.

De Heere kan ons wel de hemelse voorsmaken doen beleven, al is ons lichaam nog op aarde. O in een verzoende staat met een Drie-enig God te leven, is mij soms zoveel of ik reeds in de heerlijkheid ben. Als de Heere zegt: ga in, in de vreugde uws Heeren (Matth. 25:21b) en: *Die overwint, Ik zal hem geven met Mij te zitten in Mijn troon* (Openb. 3:21a). O wat een zaligheid is het om in de armen van liefde van de Vader te zinken, door een gedurige overwinning, die Koning Jezus in mijn ziel uitwerkt.

Als dan het volk zei, dat ik vroeg zou sterven, kwam mij steeds het tegenovergestelde in gedachten, zoals: Uw levensdagen rekken, enz. Het was mij dan zo goed, dat ik met Paulus zei: Want hetzij dat wij leven, wij leven den Heere, hetzij wij sterven, wij sterven den Heere (Rom. 14:8a).

Jaren heb ik in Arnhem gewerkt, dat ik nog geen straat kende, omdat ik meer met de hemelse dingen vervuld was. En als die mevrouw dan zei: 'Ga daar en daar maar heen om deze rekeningen te betalen', dan vroeg ik de Heere naar de weg. Of als ik eten moest koken, vroeg ik de Heere om het mij in gedachten te brengen, want ik was dikwijls zó weg in de liefde en dan bracht de Heere mij erbij wat ik moest doen.

Was ik bij Gods volk, dan was ik dikwijls zó vol, dat ik wegzakte en zij dachten dat ik stierf van de overstelpende liefde. Als ik dan geen woord kon zeggen, dan hoorde ik wél dat zij zeiden: 'Laten we haar maar op bed leggen', terwijl ik menige keer dacht, dat de Heere mij dood kuste.

O geliefde lezer, misschien een vreemde taal, maar ga dan op de knieën en vraag of de Heere het u mocht leren te verstaan. Ik had toen een gemakkelijke werkkring in die tijd en de Heere zorgde voor alles. De hemelse dingen waren bij mij hoofdzaak.

Als ik maar onderdak op aarde mocht vinden, dan was dat voor mij al groot. Toen ik jaren daarvoor bij die boer weg moest, vroeg ik of ik, wanneer ik geen werk kon vinden, dan bij hem op de deel een plaatsje mocht hebben. Ik was toen zwak en dacht bij geen mens terecht te kunnen. Aan die zoon, die later gestorven is, vroeg ik: 'Wanneer ik loop te zwerven op de straat en jij eens getrouwd bent, wil je mij dan in huis nemen?' Ik meende toen dat er een teken aan mij gesteld zou worden dat niemand mij in huis zou nemen. Zoals geschreven staat: en aldaar zult gij u aan uw vijanden willen verkopen tot dienstknechten en dienstmaagden, maar er zal geen koper zijn (Deut. 28:68b). En o, wat een meevaller, nooit heb ik één dag behoeven te zwerven. Nu ik dit schrijf, zijn wij al enkele jaren rentenier. Bij mij is het waarheid geworden: Maar zoekt het Koninkrijk Gods, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden (Luk. 12:38).

7. Tot een huwelijk gekomen

Die twee zullen tot een vlees zijn

Toen brak de tijd aan dat de Heere mij riep tot een huwelijk. Een broer was gestorven en ook van die zieke zus, die door de dokter al opgegeven was, dacht ik dat zij wellicht spoedig zou sterven. Toen meende ik daar niet langer te blijven. Ik zei: 'Heere, moet ik hier nog langer blijven?' Toen kwam er met kracht in mijn ziel: en die twee zullen tot één vlees zijn (Matth. 19:5b). En direct kwam er zó'n liefde tot Arien, de broer die een bloemisterij had. Voordien zag ik zo tegen hem op, omdat ik dacht dat hij zo'n strenge man was. Ik had na mijn negentiende jaar nooit meer gedacht over een aards huwelijk en ook nooit op een persoon betrekking gehad. Meer dan eens heb ik gevraagd of de Heere mij voor zo'n verzoeking wilde bewaren, want ik was bang dat ik dan uit de weg zou lopen, door moeilijkheden.

De liefde werd van dag tot dag sterker, zodat ik dacht dat de boze mij in zijn strikken verward had en daarom ging ik roepen om van die verzoeking verlost te worden. Maar het werd steeds sterker, zodat zijn zus Mientje zag dat ik zo bezwaard was. Zij vroeg wat er aan scheelde. Ik zei dat ik in een zware verzoeking was, waarop zij vroeg wat dit was. Ik zei dat het te erg was om te vertellen.

Daarna zei ze weer: Is het zó erg, vertel het mij dan. Uiteindelijk vertelde ik haar, dat ik tot een huwelijk werd geroepen, maar dat ik dacht dat de satan mij verzocht. Hoewel de liefde sterker werd, dacht ik toch: Een man die meer als twintig jaar ouder is dan ik, kan mijn vader wel zijn.

En dan kwam de Heere mij voor met de vraag: Als de meest verachte van de wereld door de Heere bekeerd werd, die zijn leven met hoeren en drank doorgebracht had en Ik zeg, dat u die tot hulp moet wezen, zou je dan nog wat te zeggen hebben? Ik zei: 'Nee Heere'.

O dat het maaksel nu van zijn Maker nog wat te zeggen had; ik stond als verstomd, al had de Heere mij geroepen tot de meest verachte, dan had ik het net zo gewillig gedaan als een koning die de troon zou beklimmen.

Ik zei: 'Zie, hier ben ik Heere.'

Toen behaagde het de Heere mijn man voor te stellen als een sierlijk lid, dat de Heere voor mij uitverkoren en bewaard had. En dat hij Godvrezend was boven velen. O toen viel ik in aanbidding neer en werd mijn man heerlijk en begeerlijk voor mijn ziel en oog. Ik omhelsde hem in mijn gedachten. Maar omdat ik niets van zijn kant zag, meende ik nog steeds dat het een verzoeking van de satan was. Ik vroeg steeds om wegneming van die liefde, maar het gebeurde niet.

Vijf jaar geleden

Mijn schoonzus die zo ziek was, vroeg mij steeds: 'Mina, ik geloof wel dat de Heere u nog tot een bepaalde zaak zal roepen. Weet je nog van vijf jaar geleden wat je toen ondervonden hebt?' En zij vertelde mij een zielentoestand, die mij reeds lang ontgaan was.

Het was toen ik een jaar of twee bij de familie Speijers was, dat ik steeds meende dat de Heere met zware oordelen zou komen. Alles riep om het oordeel, sabbatschenden, het volk van God verdeeld, want er was toen in die tijd zoveel kerkelijke ellende, ook in onze gemeente. Maar ik was vol van de Heere. Ook toen ik bij de dokter werkte en ik de boodschappen moest doen, toen moest ik Hem steeds de weg vragen. Dan zei de dokter of mevrouw: 'Je weet wel, bij deze en die moet je deze rekening betalen, je bent er al zo dikwijls geweest.' En dan, o dat roepen tot de Heere of Hij mij de weg wilde wijzen, want ik liep maar met hemelse gedachten.

Op de gezelschappen zeiden ze toen: 'Mina, wij horen je nooit eens over de toestand in de gemeente.'

Dan zei ik: 'Wat is er dan?' En dan hadden zij reeds avonden er over gepraat en ik hoorde er niets van, zo was ik met de liefde vervuld. Toen had de Heere mij geopenbaard, dat het volk veraf leefde en weelderig was op de koetsen en in een ieders goddelozen huis, schatten der goddeloosheid en een schaarse efa, dat te verfoeien is (Micha 6:10). O die droefheid waarmee de kinderen Gods de Heere bedroefden en zo tegen de liefde zondigen, zodat de Heere, Die traag is tot toom, toch tot het uiterste zou moeten overgaan. O wat een smart dat de Heere zó bedroefd werd door Zijn kinderen. O dat lieve Vaderhart, wat deed mij dat vrezen voor de zonde. Ik zei: 'Lieve Vader in de hemel, zal ik U geen verdriet meer aandoen?'

Mijn schoonzus bracht mij dat alles weer in gedachten. Ik durfde in die tijd niet langer om uitstel te vragen en ik verlangde naar de oordelen; het volk mocht weer eens op de plaats komen en ik wilde gewillig onder de oordelen bukken. In die tijd verging Messina, een stad in Italië en enkele grote schepen. O ik dacht dat Arnhem nu aan de beurt was en zei tegen de huisgenoten dat ik dacht dat Arnhem nu wel omgekeerd zou worden. En zo gewillig ging ik naar bed, niet anders denkende dan dat ik in de heerlijkheid zou ontwaken.

Met middernacht werd ik wakker gemaakt en ik voelde in mijn binnenste dat het de Heere was. De Heere wekte mij alle nachten om enige tijd Zijn gemeenschap te doen ondervinden. Ik zei: 'Heere, de stad is nog niet omgekeerd?'

Toen kwam de Heere mij bekend te maken dat ik met de oordelen niet zou omkomen, maar met vrede in mijn graf zou verzameld worden en het kwaad niet zien zou. Ik zei: Heere, zal ik dan hier nog blijven? Toen kwam mij voor: Gij zult in ouderdom ten grave komen, gelijk de korenhoop te zijner tijd opgevoerd wordt (Job 5:26). Ik kon het wonder niet op en lag over alles zalig na te denken en sliep daarna weer in. Een poosje later werd ik weer gewekt en weer dezelfde toestand en dezelfde woorden en zaken.

's Morgens vertelde ik het aan de zieke, die mij zei: 'Nu, dan is het zeker, als de Heere je tweemaal verschenen is.' Een oude dienstknecht (ds. P. Diermanse), die ik het ook vertelde, zei: 'Nu, dan wens ik je een gezegende ouderdom toe om dan nog groen en fris te zijn.'

O wat werd ik toen bevreesd dat ik nog in de zonde zou vallen, want David en veel bijbelheiligen waren ook gevallen. Ook Salomo, Hiskia en Asa, die waren bovendien zo wijs en ik zo dwaas. O wat begeerde ik toen te sterven!

Daarna behaagde het de Heere mij te troosten met de woorden: En tot den ouderdom toe zal Ik Dezelfde zijn, ja tot de grijsheid toe zal Ik ulieden dragen en redden (Jes. 46:4a) en: Henoch dan wandelde met God, en hij was niet meer; want God nam hem weg (Gen. 5:24). Ik kon huppelen van blijdschap dat de Heere mij dragen wilde. Toen riep ik: Nu kan ik oud worden Heere!

Voor Zijn rekening

Enige tijd later werd ik weer aangevallen met de gedachte: 'Wanneer je oud wordt en je hebt die familie Speijers opgepast, hoe zul je daarna aan de kost komen?'

Ik dacht: 'Werken, daar ben ik dan te oud voor.' Ik nam mij voor dan op een plaats te gaan wonen waar veel volk woonde en waar een goede leraar stond en dan weer met de kruiwagen of kar te venten, zoals moeder gedaan had. Ik had duizend gulden, die ik er dan aan zou besteden. En gelijk kwam de Heere mij voor: want de morgen zal voor het zijne zorgen (Matt. 6:34). Ook dat Hij mij voor Zijn rekening had genomen en dat mijn Meester niets had op aarde. Wat stond ik beschaamd, omdat ik nog een onderdak begeerde. Ik zei: 'Heere, ik behoef geen onderdak te hebben.' Toen kwam Hij mij voor

met: Er is niemand, die verlaten heeft huis of broeders of zusters of vader of moeder of vrouw of kinderen of akkers om Mijntwil en des Evangelies wil, of hij ontvangt honderdvoud, nu in dezen tijd huizen en broeders en zusters en moeders en kinderen en akkers, met de vervolgingen, en in de toekomstige eeuw het eeuwige leven (Mark. 10:29-3-). En verder: Waarlijk, zegenende zal Ik u zegenen en vermenigvuldigende zal Ik u vermenigvuldigen (Hebr. 6:14) en meer van zulke toepassingen.

Dit vertelde ik aan het volk en ook aan Mientje Speijers, bij wie ik in huis was. Toen zei Arien Speijers: Nu, je kunt wel mevrouw worden, ik zal dan mijn hoed voor je afnemen, maar ik beklag alvast de man die je krijgt. Ik zei: Ja, dat is ook zo, want geen ongelukkiger man zou er zijn dan hij die mij tot vrouw zou krijgen. O ik was zo bedroefd dat ik voor mijn lieve Vader en hemelse Bruidegom niet kon leven, maar ik geloofde toen niet dat ik nog trouwen zou.

Bij elkaar gebracht (1911)

Toen ik aan Mientje vertelde dat ik met een huwelijk vervuld was en dat ik meende dat het een verzoeking was, bracht zij mij dus weer in gedachten wat er vijf jaar geleden gebeurd was. Toen ging mij een licht op en ik dacht: 'Zou het dan toch van de Heere wezen?' Zij vroeg mij of ik ook al een persoon onder de aandacht had. Ik zei: 'Ja zeker.' Zij vroeg: 'Wie dan?' Toen vroeg ik, of zij mij, wanneer ik het vertelde, niet tot schande zou plaatsen. Nadat zij dit beloofde, vertelde ik dat het haar eigen broer Arien was. Zij zei: 'Als dat gebeurt, wil je mij dan alles vergeven?'

Ik zei: 'Och, ik kan het niet geloven.' Maar ik wist niet dat mijn aanstaande man ook net zo liep als ik met hem. En dat hij ook bij zijn zieke zus zijn toestand vertelde. Dit vertelde zij mij niet, totdat alles achter de rug was en Arien Speijers mij vroeg. O wat een omhelzing, maanden had ik ermee gelopen en hij ook, zonder dat wij iets van elkaar wisten. Toen wij de eerste keer naar elkaar kwamen, weenden wij aan elkaars hals en gelijk zonk er in ons hart:

*Dat 's HEEREN zegen op U daal';
Zijn gunst uit Sion U bestraal';
Hij schiep 't heelal, Zijn Naam ter eer;
Looft, looft nu aller heren HEER. (Psalm 134:3)*

Toen ging Arien het de andere familie vertellen, maar wat waren zij boos! Hij werkte voor zijn familie en had een zaak en ik was te gering. Een ander zei, dat wij al lang in de zonde hadden geleefd. Nu werd de weg voor mij gemakkelijker, want de Heere bepaalde mij erbij dat Hij mij zou uitvoeren uit mijn harde dienstbaarheid waarmee men mij had doen dienen.

Toch werden de verdrukkingen nu weer van een andere aard. Eerst had ik de belofte van vruchtbaarheid, maar dat werd niet vervuld. O wat een verdriet, maar dan kwam mij elke keer in gedachten: Ben ik u niet beter dan tien zonen (1 Sam. 1:8b)? Daarna weer: Simon, Jona's zoon, hebt gij Mij liever dan deze (Joh. 21:15)? Toen was het weer goed.

Nu had ik wel wonderlijke dingen. Er waren mensen die twee kinderen hadden, maar zij waren er heel ongevoelig voor. Ik kreeg zó met die kinderen te doen, voor de eeuwigheid, dat het was alsof de Heere zei: 'Dat zijn uw zonen.' Was ik in de kerk, dan werd mij het zaad op mijn hart gebonden, zelfs van mensen die tegen mij waren. Een kind werd bij mij gebracht, van Gods volk, met de vraag of ik dit hebben wilde, dan kon het in Arnhem naar school gaan, omdat die mensen buiten de stad woonden. Dat was ook een zaad voor de Heere. Maar de verwachting en wens voor mijzelf bleef uit.

Een geliefde vriendin

Ook had ik een zielsvriendin in Arnhem, met een tere ziel, aan wie ik innig verbonden was. Zij trouwde met een weduwnaar, die twee kinderen had. Zij was ook al op leeftijd. In de eerste jaren kreeg zij geen kinderen, maar uiteindelijk kreeg zij een zoon. Het was een schoon kind en groeide op tot blijdschap van zijn vader en moeder. Wanneer ik er kwam, moest ik het kind op mijn schoot hebben of er naar gaan kijken wanneer het in de wieg lag. O wat was dat kind haar oogappel.

Het kind werd drieënhalf jaar. Toen dacht Jansje haar kind naar de kleuterschool te doen, maar het moest ingeënt worden. Die dag zou ik komen en het kind liep spelende naar huis. Drie dagen later kwam er een vriendin zeggen: 'O Mina, het kind van Jansje is zó ziek'; opdat ik niet zou schrikken.

Maar het was toen al gestorven. O ik wilde bidden en toen kwam er in mijn hart: Laat de kinderkens tot Mij komen en verhindert hen niet; want derzulken is het Koninkrijk Gods (Luk. 18:16b). Er werd gebeld en de persoon die de droevige tijding kwam brengen was er al. Wat een smart en medelijden had ik met Jansje. Ik ging er heen en zij riep: 'O Mina, mijn lieveling, mijn enig ooilam!' Die smart greep mij zó aan alsof het mijzelf betrof. Ik riep tot de Heere of Hij, Die toch het dochtertje van Jairus opgewekt had, dat kind aan die moeder mocht teruggeven.

Zo riep ik tot de Heere, tot de dag van begraven er was. Ik stond bij het lijkje en toen kwam de Heere mij voor dat dit verderfelijke onverderfelijkheid moet aandoen en dit sterfelijke onsterfelijkheid, maar dat zij binnen het jaar weer een zoon zou omhelzen. De man van Jansje was ouderling en de kerkenraad met de leraar en familie waren ook aanwezig. Ik vertelde wat de Heere mij gezegd had en dat de Heere Jansje binnen het jaar weer een zoon zou geven. In het eerst werd er veel over gesproken, maar Jansje zei: 'Dat is geheel onmogelijk', maar ik had het nu eenmaal gezegd en het ging als een lopend vuurtje door de stad.

Een Godgeheiligd zaad

Een tijdje later zei Jansje dat zij zich niet goed voelde. Toen kwam' mij voor: eer dat gij uit de baarmoeder voortkwam, heb Ik u geheiligd; Ik heb u den volken ten profeet gesteld (Jer. 1:5b). Ik vertelde Jansje wat de Heere mij gezegd had en zij viel mij om de hals. Ik zei verder: 'Val de Heere maar toe en dankt Hem want er is niets van mij bij.'

Toen de tijd kwam dat het kind geboren zou worden, was ze zeer beangst dat ze sterven zou. Zij vroeg mij of ik haar kind wilde opvoeden. Ik wist niet wat ik zeggen moest en de Heere vragende kwam mij zo voor: Eer zij barensnood had, heeft zij gebaard; eer haar smart overkwam, zo is zij van een knechtje verlost (Jes. 66:7). Ik ging naar haar toe en vertelde haar alles. En zo is het ook gegaan, want acht uur voor het jaar voorbij was waarin het vorige kind gestorven was, kreeg zij deze zoon. Mijn man, die van alles af wist, vernam als eerste van de geboorte en zei: 'Jansje heeft een dochter'. Ik zei toen: 'Dat kan niet.' Het was inderdaad een zoon. Voor ik naar haar toeging zei ik: 'Heere, wat zal ik nu zeggen als ik bij Jansje kom?' En zo kwam mij in: Die zal u zijn tot een verkwikker der ziel en om uw ouderdom te onderhouden (Ruth 4:15a). Ik mocht haar troosten dat de Heere het kind niet wéér zou afnemen.

Het kind ging wel sterk achteruit, zodat het volk zei: 'Jansje's kind zal wéér sterven.' Toen kwam de dokter, die zei dat het kind honger had omdat het te weinig voeding kreeg. Jansje was te zwak en het kind zoog de borst. Het kind begon weer hard te groeien, tot het ongeveer een jaar was.

Ik zat toen in de kerk en de leraar bad: 'Och Heere, ontferm U over die ouders, die een kind zo wonderlijk van U ontvangen hebben en bedroef die moeder niet voor de tweede

maal.' Ik begreep direct dat het hun kind was. O ik kon haast niet blijven zitten, maar de Heere kwam mij voor met deze woorden: op kranken zullen zij de handen leggen en zij zullen gezond worden (Mark. 16:18b). Ik ging uit de kerk er heen en vertelde het. Het kind werd weer beter.

Toen het kind twee jaar was, woonden zij intussen een heel eind bij ons vandaan. Heel vroeg in de morgen, toen het nog donker was, werd er op de achterdeur geklopt. Er was iemand met een boodschap dat het kind lag te sterven. Ik riep: 'O Heere, ik kan er niet heengaan om dat aan te zien.' Ook omdat de Heere gezegd had, dat het kind niet zou sterven. Meteen kwam er met kracht in mijn ziel: Zie, uw zoon leeft (1 Kon. 17:23). Ik kreeg houvast aan dat woord en ik begreep ook wel waarom Jansje die persoon gestuurd had. Toen ik daar kwam, wilde ze het kind op mijn schoot leggen zoals de weduwe van Zarfath, die iemand tot Elia gestuurd had. Ik mocht haar toen weer troosten.

Jansje heeft het kind, toen het twaalf jaar was, aan de Heere en aan haar man mogen toevertrouwen en zei toen: 'Geef mij maar een kopje thee.' Vervolgens zei ze: 'O ik wist niet dat sterven zó zalig en gemakkelijk was.'

Toen zij het kopje thee leeg had, stierf zij. Zij woonden toen in Drenthe, in het dorp Beilen. Zij was een poos voordien nog bij mij geweest en wij zijn toen samen nog bij het graf van het vorige kind geweest. Ik was toch zó aan haar verbonden en zij aan mij. Haar man is later weer getrouwd, ook met een godvrezende vrouw. Zij wonen nu in Baarn (nu ik dit schrijf ben ik er nog niet geweest).

Terug naar ons eigen huwelijk

Zoals ik reeds schreef, werd ons huwelijk sterk veroordeeld, zeker wanneer wij spraken hoe wonderlijk de Heere ons samengevoegd had. De een zei: 'Daar bemoeit de Heere Zich niet mee, het huwelijk is vleeselijk.' Ik zei dan: 'Brood en water zijn ook voor het vlees, het vee, het veld en de vruchten ook. Maar als de Heere zegt dat er geen musje op de aarde valt, zou de Heere Zich daarmee dan niet bemoeien?'

Vóór ons trouwen, in 1911, was ik reeds zeven jaar bij Arien in huis. Hij lag toen niet vlak met de leraar (ds. L.H. Beekamp) en wilde door hem niet kerkelijk bevestigd worden. O het was voor mij onmogelijk om niet in de kerk over te trouwen en die dominee wilde het niet overgeven. Arien zei: 'Zullen we toch maar aantekenen?' Ik zei: 'Dat zal ik de Heere eerst vragen', en de Heere kwam mij voor: Zeg den kinderen Israëls, dat zij voorttrekken (Ex. 14:15b). Ik zei toen dat hij de zaak maar in orde moest laten maken, onder sterk roepen tot de Heere of Hij toch de weg mocht openen, om in het huis des Heeren te trouwen.

Toen was het: 'Gij zult de koninklijke weg gaan en gij zult een veulen gebonden vinden; en indien u iemand vraagt: Waarom ontbindt gij dat? zo zult gij also tot hem zeggen: Omdat de Heere het van node heeft' (Luk. 19:30b en 31).

Arien ging naar het stadhuis om de papieren in orde te maken en wat er verder gebeuren moest. Hij kwam toen een vriend tegen, die ook predikant was, en deze vroeg: 'Wel Speijers, wat heb ik gehoord, gaat u trouwen?'

Op het bevestigend antwoord vroeg hij: 'En wie trouwt u over?' Het antwoord was: 'de burgemeester of de wethouder.'

Toen vroeg die vriend: 'Maar bij welke dominee?' Hij wist dat zijn vriend met de eigen dominee niet vlak lag. Hij vroeg verder: 'Mag ik u trouwen? Mina is een onberispelijk lid en u hebt zoveel voor Gods huis gedaan en verder veertien jaar in het ambt gestaan en dan weigeren? Nee, dat mag niet!' Hij ging daarna naar onze leraar en ook naar de ouderlingen.

Toen Arien thuis kwam van het stadhuis, vertelde hij mij alles wat hem ontmoet was en

meteen kwam mij in: 'Uw gebed is verhoord.' De hele kerkenraad vond het goed. Op 18 januari 1911 zijn wij getrouwd en er was een kerk vol mensen en de vrienden waren van heinde en ver gekomen. Die dominee had tot tekst: *dient elkander door de liefde* (Gal. 5:13b).

Predikanten te Arnhem in de Chr. Ger. Kerk
 1899-1902 C. Wijdoogen
 1906-1916 L. H. Beekamp
 1921-1925 G. Wisse

In de huwelijksakte stond ds. W. J. Geels als getuige. Hij diende in een ander kerkverband.

Tijdens het verblijf van ds. Wijdoogen werd Arien Speijers in 1902 tot ouderling gekozen is. Hij was toen vijftig jaar.

De kerkenraadnotulen vermelden dat tijdens het verblijf van ds. G. Wisse te Arnhem, de kerkenraad bestond uit de ouderlingen: M. van Zoelen, J. v/d Hooff en G. Geels. De diakenen waren: D. Buijs, J. J. v/d Vooren en G. van Rijswijk. De ledenvergaderingen werden in het begin meestal bezocht door 24 mansleden.

Op 2 januari 1922 wordt de naam van A. Speijers genoemd, dat hij op de huisbezoeken ook weer aanwezig is. Op 1 december 1924 wordt hij weer als ouderling gekozen en op 2 maart 1925 tot voorzitter van de kerkenraad. Dit is maar van korte duur geweest, want op 10 augustus moet hij het voorzitterschap overdragen, 'wegens lichaamzwakte'.

Het laatste jaar van zijn leven is vol zorg en bestrijding geweest. Op 7 juli 1926 wordt in de notulen vermeld: 'Broeder A. Speijers missen wij op de vergaderingen, maar wij vertrouwen dat hij daarboven, het genadeloon geniet'.

8. Een nieuwe bloemisterij

De zegen des Heeren

Onze trouwtekst heb ik daarna mogen beoefenen door 's Heeren kracht, want onze natuur is niet zo opofferend. Direct in het eerste jaar werd de grond onteigend waar onze bloemisterij op stond. Dit was gehuurde grond waar kassen gezet waren en beplant. Een oranjerie van 2.500 gulden en kassen van duizenden guldens, met verder een groot veld, beplant met vruchtbomen van allerlei soort. Om dit nu zelf te kopen hadden wij geen geld. En toen mijn man destijds begon, had de gemeenteraad gezegd: 'Die grond ligt zo ver buiten de stad, daar hebben wij toch nooit behoefte aan.' Nu had mijn man daar veertien jaar zonder problemen gewerkt; de zaak was langzamerhand uitgebreid, maar de schuld was nog lang niet betaald van het bouwen van de kassen. In het eerste jaar van ons huwelijk moest mijn man alles ontruimen omdat het een villapark moest worden. (Nu ik dit schrijf is alles volgebouwd met villa's.)

Het leek erop dat in plaats van het versje: Dat 's Heeren zegen op u daal, dat wij destijds gekregen hadden, nu de oordelen los kwamen.

De een zei: 'Die dwaas, waarom bouwt hij op gehuurde grond?', een ander zei: 'Laat hem maar weer knecht worden.' Mijn man leefde voor zijn broer en zus en voor het huis des Heeren en Zijn volk. Het was een herberg voor het volk van God. Intussen gaf de Heere mij zoveel blijdschap in Hem, dat ik zei: 'O een schat te hebben die nooit afneemt, die de mot niet verderft en de roest niet verteert. O Heere, als wij U maar overhouden is het alles goed.' Ik kon de rijkdom van de onvergankelijke dingen niet op.

En als er dan mensen kwamen was het: Als iemand van hen komt om u te zien, hij spreekt valsheid, gaat hij uit naar buiten, hij spreekt ervan. En als ze ons begonnen te beklagen, zei ik: 'Mensen, heb geen medelijden met ons, want wij houden de Heere nog over, maar laat dit u en ons een les zijn, dat wij onze pinnen niet te vast mogen slaan.' Als ze dan zeiden: 'Het is toch dwaas dat uw man voor zoveel geld op gehuurde grond gebouwd heeft, nu moet hij maar knecht worden', dan kwam in mijn ziel:

*Ik ken Uw gunst, Ik ken Uw trouw hieraan,
Dat zich mijn vijand niet beroemen zal,
Noch ik ten gronde gaan.
Daar Gij mij bijstand biedt,
Mij onderhoudt in mijn gerechtigheid,
En voor Uw aangezicht,
In tere zorg en trouwe hulp geleid,
Naar 't eeuwig zalig licht.*

Ik mocht geloven dat mijn man geen knecht meer behoefde te worden. Hij had gezegd: 'Heere, U weet toch hoe U mij getoond hebt, toen ik het zo vast wilde maken, dat U mij er ineens uit kon zetten. Maar het ergste is, Heere, dat ik Uw volk niet meer zo gul ontvangen kan.' Mijn man was onder dat alles erg aangedaan en bang voor mij en het gezin geen brood te hebben en voor de gulle ontvangst. Toen kreeg hij deze woorden: Ga dan heen, eet uw brood met vreugde en drink uw wijn met goeder harte; want God heeft alreeds een behagen aan uw werken (Pred. 9:7).

Mijn man zei toen: 'Ik mag een pijp roken en ook Gods kinderen goed doen.' De gemeenteraad bood hem een ander stuk grond aan, maar mijn man was toen moedeloos. Toen liet de Heere hem de weg van de kinderen Israëls zien, die liepen recht op de Rode Zee aan, en hoe dwaas de Egyptenaars dat vonden. Hoe de weg vol moeilijkheden was en dat de Heere voor Zijn volk de erfenis uitdeelde. Ik was zeer verblijd, maar alleen in

de Heere. Ik had een groot huis en nam kostgangers op kamers, om zo mogelijk mijn man te verlichten. Mijn man zei: 'Wat zal ik doen?' Ik antwoordde hem: 'Volg maar.' Toen zijn ze begonnen met het bouwen, planten en afbreken.

Alles is Uwe

Wij moesten op die stand een mooie villa zetten van de schoonheidscommissie, want het was aan de stadssingel, Dalweg 7. Dat kostte zo ongeveer tienduizend gulden, behalve de kassen die gebouwd moesten worden en het overbrengen van al de bomen en planten. O mijn man durfde maar niet beginnen en ik had juist zoveel moed. Maar door het aarzelen werden door de gemeente de hekken rond de tuinen afgebroken, want de tijd van de opzeg-

ging was verstreken. Ineens kwam mijn man bij mij en zei: 'Vrouw, je hebt geloofd dat de Heere het maken zal en nu zijn de stadswerkers bezig alles kapot te rijden met de zandkarren.' Zie eens ze breken alles stuk. Mijn man ging weer de tuin in en ik stond voor het raam te kijken om te zien wat die mannen stuk braken. Toen zei ik ineens: 'Heere, zie eens.' En daar daalde de Heere zó af, dat ik niet meer kon staan en ging zitten. Dat was zó krachtig dat ik vroeg: 'Waarom komt mijn heer de koning tot zijn knecht? (1 Kon. 24:21). En meteen volgde: 'Om deze dorsvloer van u te kopen, om den HEERE een altaar te bouwen, opdat deze plaag opgehouden worde. Ik mocht zo de tuin met alles wat wij hadden aan de Heere geven en zei: 'Heere, hier het is alles Uwe', en ik had smart omdat ik zo weinig had om te geven. Ik zei: 'Heere, als ik honderd of duizend bloemisterijen had, dan zou ik ze geven.' Toen sprak de Heere: 'Nee, maar ik zal het zekerlijk van u kopen voor den prijs, want ik zal den HEERE mijn God niet offeren brandoffer om niet (1 Kon. 24:21). De mannen verdwenen en er kwam een boodschap dat mijn man nog een jaar uitstel kreeg.

Toen begonnen we met het bouwen. Mijn man wilde niet verzekeren en toch moesten we duizenden guldens opnemen. Maar van alle kanten boden ze ons geld aan, zoveel als wij nodig hadden en zonder borg. Soms zesduizend gulden gelijk en dan zó blijmoedig! Het was of wij hen ermee hielpen in plaats dat zij het ons deden. De rente van het geld was vierenhalf procent.

Maar ik, die van zo'n eenvoudige afkomst was, wist niet hoe dat alles terecht moest komen en daarbij gaf mijn man veel weg. O ik werkte wat ik kon, om mijn lieve man te helpen. Hij dacht dat ik met twaalf gulden de huishouding wel kon doen. Och, wat een zorg. Als ik het geld had gebruikt zei mijn man: 'Ik kan niet méér geven. Nu, daar moest ik elke dag de mensen voor ontvangen en de zieke verzorgen, die zoveel kostte. Daarom ging ik kamers verhuren en had zodoende overvloed om het volk te ontvangen, wat ik met grote liefde mocht doen.

Alleen had ik het moeilijk als er arme vromen kwamen, die dan nog een tientje in de hand gestopt werden. O dan dacht ik: 'Dat mag toch niet', ziende op de grote schuld die wij hadden. Maar om de eerbied voor mijn man, durfde ik er niets van te zeggen. Het kostte mij echter een grote strijd. Soms zei ik er wel eens iets van, waarop mijn man antwoordde: 'Vrouw, ik durf het niet te laten, dat heb ik de Heere beloofd. Geef mij dan maar droog brood en geen vlees.' Het was alsof het zo wezen moest, dat de aanloop nog dubbel zoveel werd dan anders.

De nooddriftige ontfermd

Op een keer, toen mijn man met hoofdpijn op bed lag, kwam er een arm kind des Heeren, die pas geweest was. Ik liet hem binnen, maar dacht: 'Ben je daar al weer? Ik zal mijn man maar niet zeggen dat je er bent.' Toen kwam mij zo krachtig in mijn ziel: Die den arme verdrukt, smaadt deszelfs Maker; maar die des nooddriftigen ontfermt,

die eert Hem (Spr. 14:31). O ik ging vlug naar het bed van mijn man en vertelde hem wie er was, wat ik gedacht had en wat de Heere mij gezegd had.

Mijn man zei: 'Och vrouw, wees maar niet zo bedroefd, ik heb net zo'n hart als jij, maar ik vertel je niet alles. Als je wist hoe ik was, zou je wel schrikken. Ik heb het ook wel eens gedaan, dat ik ze weg liet gaan zonder wat te geven, maar dan moest ik het de volgende dag verdubbelen.'

Mijn man stond op en toen vertelde die man, dat de Heere hem getoond had dat hij ging sterven en dat hij de vrijheid had om mijn man en ons gedag te zeggen. Het was een man uit Ede en hij was zó goed gesteld. O elk woord was een slag voor mij, omdat ik hem niet vriendelijk ontvangen had. Nog geen veertien dagen daarna is hij blijmoedig heengegaan. Mijn man is nog bij zijn sterven geweest. Hij wilde mij ook nog zien, maar ik was zo bedroefd, dat ik het onmogelijk kon doen. Het was maar of de Heere zei: 'Kind, nu behoef je dit kind niet meer te ontvangen, nu heb Ik je niet meer nodig.' Ik dacht dat ik niet uitgeschreid zou komen over mezelf. Maar de Heere vergaf mij weer genadig.

Het huis en de kassen werden onder de hand gebouwd. Toen kwam er een arm kind van God, of ze drie maanden bij ons mocht komen, want ze was zo zwak en wij waren rijk in haar ogen, omdat ze steeds wat kreeg. Mijn man zei: 'Ja hoor, kom maar.' Toen ging ik aan het rekenen, zoveel geld voor vlees en zoveel geld voor eieren, die kostten toen elf cent, en dan nog melk. O, wat had ik het er moeilijk mee en dan zoveel schuld en ik zo hard werken. Bovendien veel zorg met de zieke.

De spelonk van Adullam

Ja, het gebeurde, dat een publieke vrouw (haar naam was Saartje), uit het huis was gevlucht en niemand haar in huis wilde hebben. Men stuurde haar naar ons toe. Mijn man heeft toen vlug een kamer gehuurd, voor één gulden per week, en een bed gebracht en een paar kopjes en vroeg ook anderen of ze er wat bij wilden doen. Dat mens was zo gelukkig, dat ze zei: 'Jullie komen bij mij in het testament.' Daar hebben wij nogal eens om gelachen. Toen Saartje stierf kregen wij toch haar erfenis. Toen ze gestorven was, lag er een brief op de bedplank, waarin stond: *Alles voor Speijers*.

De erfenis was dertien gulden, die direct werd weggegeven, alsmede de oude meubels. Zo was er ook een oude godvrezende man van tachtig jaar, die het zo slecht had bij zijn kinderen, dat hij ook bij ons kwam. Drie gulden per week kon hij betalen en wij hadden geen vrijmoedigheid om die oude man te weigeren. Twee jaar is hij bij ons geweest, tot hij stierf, op zijn stoel aan de tafel.

Op zo'n wijze was die oude dienstknecht, **ds. P. Diermanse**, ook bij ons gekomen. Hij was bij een dochter, waar zijn eerwaarde op zijn vijfentachtigste jaar daar een zolderkamer had. Bovendien mocht hij niet beneden aan de tafel komen. Op een keer wilde die dochter met haar man op reis. Zij vroeg of haar vader veertien dagen bij ons mocht komen. De oude man was echter daarna met geen stok meer weg te krijgen. Hij werd zo dik dat alles naar de kleermaker moest om vermaakt te worden. Hij betaalde achtentwintig gulden per maand en de twee studenten betaalden samen zestig gulden in de maand. En zo ging het altijd maar door.

Om nu op het rekenen terug te komen: dag en nacht werkte ik en, o wonder, de sprinkhanen en de wilde honing deden mij zo goed, dat ik wel 100 procent sterker was dan op mijn vorig adres. Toch werd het te zwaar voor mij, zonder hulp en dan al die drukte er bij, met zoveel aanloop. Ik raakte uiteindelijk van de koers in mijn ziel, door

opstandigheid dat die arme christin maar bleef en maar dacht dat het allemaal wel kon. De Heere heeft mij door een zware strijd op een pijnlijke wijze ervan verlost.

O onze eigen Delila snijdt ons de haarlokken af, want steeds zei de Heere, *indien ik gewillig was, dan had ik loon, maar zo niet, ik moest het evenwel doen*. Het gebeurde dat ik dat mens niet meer kon zien, steeds maar tellende wat het wel kostte. Tot de Heere met kracht in mijn ziel kwam met de woorden: Een zeker mens plantte een wijngaard, en verhuurde dien aan landlieden, en trok een langen tijd buitenslands. En als het de tijd was, zond hij de landlieden een dienstknecht, opdat zij van de vrucht des wijngaards geven zouden; maar de landlieden sloegen denzelfden en zonden hem ledig heen. (...) En als zij hem buiten de wijngaard geworpen hadden, doodden zij hem. Wat zal dan de heer des wijngaards hun doen? (Luk. 20:9-15)

O toen werd ik de persoon die het gedaan had. Elk woord was als een donderslag op mijn gemoed. Ik riep: Heere, genade! Toen was het: Waartoe zoudt gij meer geslagen worden? Gij zoudt des afvals des te meer maken (Jes. 1:5a.). Ik zat weerloos van smart, alsof de Heere voorgoed afscheid had genomen. Ik was als een ondeugend kind, dat door de vader gekastijd was, maar niet beter was geworden; waarna de vader moedeloos wordt en zegt: 'Zit daar maar, ik trek mijn hand van je terug.' O het verdriet van mijn ziel was niet uit te drukken, niets kon mij troosten. De Heere zou de wijngaard van mij wegnemen en aan mijn naaste geven, die beter was dan ik. Duizendmaal heb ik de Heere goedgekeurd om mij alles af te nemen. Maar dat mijn man nu zo'n ongeluk tot vrouw had, dat smartte mij.

Gelukkig was mijn man toen nogal redelijk goed, zodat wij de villa konden betrekken, die intussen klaargekomen was. Een vriendin hielp mij verhuizen en ik was in de nood van mijn ziel. Een vriend van mij, die ook hielp, zei: 'Mina, heb ik het je niet gezegd dat je nog tot de gegoeden van Arnhem zou worden, toen je zelf dacht als wees een zwerver langs de straat te worden. En nu zo'n mooie villa.' Ik zei: 'Daar rust de vloek op, want de Heere zal mij alles ontnemen. Ik zal geen rentmeester meer kunnen zijn.' Ik liep als een vreemde door die villa, wij zouden failliet gaan, of het zou verbranden. En dan die vrienden, die ons zoveel geld geleend hadden.⁴

Een geopende hemel

De derde dag nadat wij in het huis waren, op een zaterdagavond, kwam er verandering. Ik mocht in een geopende hemel zien, terwijl ik een liefdeblik van de Heere kreeg. Ik riep uit: 'O man, ik mag weer in een geopende hemel zien!' Mijn man was ook heel blij. Het was inmiddels tijd om naar bed te gaan. De volgende morgen werd ik wakker en was zó zalig gesteld. Ik had altijd de gewoonte een uur vroeger op te staan, zodat ik dan zonder afleiding was. En ik geraakte buiten mezelf, wegzakkende in de liefde. Intussen zag ik het volgende gezicht:

---

⁴ Speijers (A.), slager, spijkerstraat 70

— (C. J. W.), stafmuzikant, roggestraat 10

— (W. A. N.), gasfitter, johannastraat 111

— (W. C. G.), koperslager, v. verschuerpl. 35

— (C. W. A.), stukadoor, catharijnestraat 73

— (B.), gasfitter, van verschuerplein 30

— (B.), kantoorbediende, sonsbeeksingel 46

— (F. J.), ambt. vleeschhouwersver., spijkerstraat 119

- (J.), part., apeldoornsche weg 105

Speijers (A.), Bloemist en Boonkweker, Rozen, Coniferen enz.

Aanleg en onderhoud van Tuinen. Dalweg 7. Uit een adresboek van Arnhem in 1918.

In de geest zag ik aan het eind van ons huis twee mannen komen, die een baar met vier handbomen droegen en een grote zwarte kist daarop. Ik liep naar het raam en keek en dacht, zou er een dode op gedragen worden? Ze kwamen steeds dichterbij en kwamen ons tuinhek in. Ik liep naar de voordeur om te zien wat dat betekende. Die mannen brachten de kist in huis. Ik vroeg aan die mannen: 'Wat betekent dit?' Toen zeiden ze: 'Dat is de Ark des Verbonds.' Ik vroeg: 'Waar zijn dan de engelen, die begerig zijn er in te zien?' Zij zeiden: 'Dat hoeft nu niet meer', en de mannen verdwenen met de baar.

Toen sprak die lieve Zaligmaker en zei: 'En nu ben Ik de ware Ark des Verbonds.' O wat een omhelzing had er toen plaats met de Verbondsmiddelaar en wat werd ik van Hem omhelsd. Toen leidde Hij mij aan de hand door het gehele huis en breidde Zijn zegenende handen uit en heiligde het huis en zei, dat Hij de vloek van de aarde voor mij ook verslonden had. O geen sterveling weet de zaligheid die ik daar smaakte. Ik kwam tot mijzelf en zat nog in de huiskamer. Het was alles in de geest gebeurd.

Daarna bracht de Heere mij terug, hoe Hij ruim een jaar geleden de dorsvloer van mij gekocht had en ik toen wel duizend bloemisterijen had willen geven. En dat de Heere toen gezegd had: 'Ik zal het zeker van u kopen voor het volle geld.' En direct gaf de Heere mij die villa met de tuin in de hand en nam al de schuld voor Zijn rekening en vroeg of mijn lieve Meester en Zaligmaker nu mijn Rentmeester mocht wezen? Hij zou goed voor de zaken zorgen. O alleen verstand van de Heere kan ons dit doen begrijpen. Nu had de Heere gezegd, *dat Hij het rentmeesterschap van mij zou wegnemen en aan mijn naaste geven, die beter was dan ik.* Ik dacht altijd dat het een beter christen zou wezen. Maar omdat er nu onder de mensen geen betere is, zo was de Heere dat Zelf. O wat een wegzinken in de wetenschap dat God mijn Rentmeester was! Ik ben niet gekomen, ook in die zaken, om gediend te worden, maar om te dienen. O het is zó'n wonder dat ik al niet eerder bezweken ben van de liefde. Overal de vloek uit. Ik liep meermalen in de tuin de schepping te kussen, wanneer de knechts weg waren. Alles ademde vrede en liefde. Onuitsprekelijke zaligheid!

Binnen enkele jaren zegende de Heere ons zó dat al de schuld was afgelost. Als mijn man weer dure planten gekweekt had, dan zei hij: 'Vrouw, ik heb weer zoveel planten klaar staan.' Ik zei dan: 'Heere weet U nog iemand?' En dan was er dezelfde dag weer al iemand die alles kocht.

9. Het kerkelijk leven in Arnhem

Door het geloof

Het was eens een erg droge zomer en ik mocht geloven dat de Heere de vroege regen en de spade regen zou geven op Zijn tijd. Het duurde nogal lang. Mijn man zei: 'Vrouw, de regen komt niet vlug.' Zonder mij te bedenken keek ik naar de Hemel en zei: 'Heere, dat hoort U.' Ik mocht zo mijn hand in de wolken steken, zoals men een kraan van de waterleiding opendraait, en het begon te regenen. Toen plasregende het op de aarde en ook in mijn ziel. En ontroerd over deze zaak, viel mijn man mij om de hals. Toen kwam mij zo in gedachten: 'Zie, ik geef u macht om de hemel te openen, dat er regen zal zijn op de aarde.' Maar het is alleen in de kracht des Heeren, want anders kan men zoiets niet doen.

Ook was het eens dat de vorst was ingevallen van zaterdag op zondag. Niets was er opgeborgen. Ik was naar de kerk, mijn man las altijd in huis een preek. Ik kwam thuis en mijn schoonzus zei: 'Mina, hoor eens, Arien is van plan de knechts te laten werken op zondag, want er is al voor driehonderd gulden bevroren.'

Ik zei: 'Wat zal er nu gebeuren? Dat is nog nooit gebeurd.' 'Ja', zei ze, 'daarom zeg ik het je ook.' Ik stond bedroefd naar buiten te kijken. Meteen kwam de Heere over: 'Vrouw, wat wilt gij dat Ik u doe?'

Ik zei: 'Och Heere, Gij weet het.' En meteen was het: O vrouw, groot is uw geloof; u geschiede, gelijk gij wilt (Matth. 15:28). Ik liep naar mijn man en zei dat hij niets zou laten doen. Hij zei: 'Dat is goed vrouw', en binnen een half uur kwam er een regenbui, zodat alle vorst eraf regende.

Onenigheid met de kerkenraad

Mijn man had bedankt voor het ambt, omdat er onenigheid was in de kerkenraad en zij hem vals beschuldigden. Dit was al vóór wij getrouwd waren en zij hadden hem uiteindelijk als lid geschrapt. Later is hij schuldenaar geworden over zijn weglopen uit het ambt, waar de Heere hem zoveel genade, wijsheid en blijdschap in gegeven had. Hij had jaren lang zó'n zalig nabij leven en nu was hij dikwijls bedrukt. Hij zei dan: 'Heere, neem mij maar weg, dan kan ik de ogen van Uw heerlijkheid niet meer verbitteren.' Toen nam de Heere de schuld weg, terwijl Hij mijn man beloofde dat hij weer in eer hersteld zou worden, met deze woorden: Indien gij in Mijn wegen zult wandelen, en indien gij Mijn wacht zult waarnemen, zo zult gij ook Mijn huis richten en ook Mijn voorhoven bewaren (Zach. 3:7).

Wat een zalige tijd heeft hij toen gehad. De Heere bracht Hem een stap nader in de levensweg, dat hij zalig tot de omhelzing kwam van zijn kant, met deze woorden: *Kust den Zoon*, (Ps. 2:12a.). Mijn man zei toen: 'Nooit heb ik aangener bevel gehad op de aarde!' O wat een dierbaarheid, schoonheid en begeerlijkheid genoot hij toen. Zelfs zo, dat hij enkele nachten niet sliep. Toen begeerde hij wat rust. Na een uur geslapen te hebben werd hij door een engelenzang wakker. Toen ontdekte de Heere nog een gemis, dat hij daarna biddende begeerde. De Heere kwam over: *zo Hij vertoeft, verbeid Hem, want Hij zal gewisselijk komen, Hij zal niet achterblijven* (Hab. 2:3).

Al die toestanden werden in ons huis doorleefd en de meeste vrienden onttrokken zich. De een om een andere persoon en de ander weer om iets anders. Mijn man zei ook: 'Heere, ik kan mijn lieve vrienden niet missen.' Het was ook zo, dat zij op de zomeravonden in de tuinhuisjes gingen zitten en als het winter was in de warme kassen, omdat in huis niet gerookt mocht worden vanwege de zieke. Om acht uur kwamen ze koffie drinken en dan gingen ze weer naar de kassen, soms tot middernacht. Maar dat hield nu allemaal op.

Toen bepaalde de Heere hem erbij, dat hij geen vriendschap meer zou aanknopen, want dat ze niet oprecht met hem waren. Toen zei mijn man: 'Heere, al moest ik nu al mijn vrienden missen, als ik U maar niet behoef te missen.' Toen daalde de vrede weer in zijn hart en de Heere stuurde van alle plaatsen weer volk. Mijn man zag toen dat hij te erg aan zijn vrienden gehecht was, daar hij ook voor sommigen tot een middel was geweest tot hun bekering. Hij had er veel smart over en ik ook, want wat ik er onder geleden heb is niet uit te drukken.

Wat Ik gebouwd heb breek Ik af

Ik ging altijd naar de kerk en mijn man las thuis een preek. Op een keer dat ik mijn man groette, voordat ik naar de kerk ging, zag hij dat ik schreide en vroeg wat er toch aan scheelde. Ik zei: 'Och man, de koningin van Scheba ging naar Salomo om hem met raadselen te verzoeken. O ik ben ook zo vol met raadsels. De Heere heeft ons zo wonderlijk bij elkaar gebracht en nu zó'n weg.'

Ook was ik nog een poosje gegaan naar die tegenstanders, want ik dacht ze met liefde te winnen, maar ze waren dan zo stijf, dat het net was of ze niet graag hadden dat ik

kwam en dat bedroefde mij. De Heere gaf mij licht dat ik mij naar mijn man had te voegen en toen ik gewillig was het los te laten kwam mij zo voor: *Geef die het levende kind*. En zo kreeg ik mijn man bij vernieuwing van den Heere.

Ook vond ik die verdeeldheid zo smartelijk. Toen ik op die zondagmorgen naar de kerk ging en zo bedroefd was over de raadsels over de weg die wij gaan moesten, preekte docent ds. P.J.M. de Bruin. Zijn eerwaarde had zijn tekst over Jeremia 45:2-5: "Alzo zegt de HEERE, de God Israëls, van u, o Baruch. (...) Zie, wat Ik gebouwd heb, breek Ik af, en wat Ik geplant heb, ruk Ik uit, zelfs dit ganse land. En zoudt gij u grote dingen zoeken? Zoek ze niet; want zie Ik breng een kwaad over alle vlees, spreekt de HEERE; maar Ik zal u uw ziel tot een buit geven, in alle plaatsen waar gij zult heentrekken."

Hij haalde aan dat Jeremia en Baruch nog in de gunst des Heeren deelden én de oordelen aanzegden uit Zijn naam. Toen dacht Baruch dat de Heere het wel voor hem zou opnemen, maar de koning en zijn knechten wierpen Jeremia in de modderige kuil. En Baruch moest vluchten anders zouden ze hem doden. Ds. De Bruin zei: 'Baruch was levensmoe over zijn levensweg, waarin de vijanden het wonnen en hij moest vluchten.' O kluwen konden niet zo gauw afgerold worden, als dat ik nu uit de war was. Hij was een gezant van God voor mij. Die avond preekte zijn eerwaarde over Johannes op Padmos. Hij zei: 'Vanavond zullen wij weer preken over een lieveling van God, die het ook verliezen moest tegenover zijn vervolgers en dat om de Naam des Heeren.' De tekst was: Na dezen zag ik, en zie, een deur was geopend in den hemel (Openb. 4:1). De leraar zei: 'Volk, is God nog kenbaar in de weg met u? Al hebt u dan de hele wereld tegen u, zeg dan dat het goed is.'

O hoe zalig was mij dat. Ik moest zeggen dagelijks met de Heere omgang te hebben.

Grote beesten

Zo had ik weer tijden doorgesukkeld onder dagelijkse droefheid en vreugde, totdat ik zag dat er grote beesten om ons huis liepen (in de geest). Ik riep de hele dag:

*Verlos mij van den leeuw, die woedt en tiert;
Verhoor mij, HEER, en redt mij van 't gediert',
Dat, sterk van hoorn, rondom mij henen zwiert,
Mij staat naar 't leven. (Psalm 22:11)*

Ik kreeg te geloven dat er een diepe weg voorhanden was, want altijd openbaarde de Heere het mij vooruit als er wat kwam, zelfs als er volk zou komen, ging het mij zoals Petrus op het dak, tegen wie de Geest zei: Zie, drie mannen zoeken u (Hand. 10:19b); zodat ik alles klaar had als zij belden. Zo kreeg ik een diepe weg te zien, die ik aan vrienden heb verteld.

Korte tijd daarna raakte mijn man in de banden. Nooit heb ik zulke helse banden of aanvallen gezien. Mijn man deed niets dan roepen: 'Vrouw, vrouw, wat is de hel vreselijk! O wat een geroep, o vrouw, bid!'

Een half jaar heb ik dag en nacht mijn eigen man bewaakt en dan zei hij: 'Ga niet slapen, want de vijand dwingt mij tot het uiterste, ik zie de hele macht van de hel op mij afkomen! O bid toch hardop!' O wat een smart. Ik liep 's nachts van de ene patiënt naar de andere en mijn man wilde niemand bij zich hebben dan mij. Hoorbaar en zichtbaar was de macht van de satan voor mij.

En toen kwam de Heere mij voor, of ik mijn man aan Hem niet toevertrouwde. O dat liefdesoog van mijn lieve Vader. Toen zei ik: 'Heere, hier hebt U mijn man.' Dan was de Heere niet hard in mijn ogen. O wat sloeg Hij zacht.

Onder al de helleangsten van mijn man, zei ik: 'Lieve Vader, U slaat niet hard.' Dan

vroeg Hij: Hebt u dat dierbaar pand voor mij over? Daarop zei ik: Ja, Heere. En als er volk kwam, vroegen zij: 'Mina, hoe gaat het in deze weg?'

Dan zei ik: 'De Heere is zó goed.' Zij zeiden: 'Is Hij goed in zó'n smartelijke weg?' Mijn antwoord was: 'De Heere slaat niet hard.' Mijn man lag op bed en wilde niemand bij zich hebben dan zijn bijzondere vrienden.

Nu zou men zeggen: een half jaar in zulke banden, dat moest wel wat nalaten. Natuurlijk, maar niet zoals men gedacht had. Mijn man raakte in een kalme gemoedstoestand en moest de zaak verkopen toen het in een bloeiperiode was, hoewel tijdens de mobilisatie. Dat was wat voor mij, het huis dat ik van de Heere gekregen had en dat Hij zo gezegend had. Mijn droefheid was dan ook groot.

Het werd verkocht en in 1919 gingen wij weer naar het vorige huis, waar wij nu wonen. Mijn man was blij dat hij nu weer rustig mocht leven. Hij was toen ook al 67 jaar oud en dikwijls ziek. Hij leed veel aan hoofdpijn, bloedspuwingen door maagzweren. Vreselijke dingen die mijn man leed naar het lichaam. De dominee was reeds lang heengegaan (ds. L.H. Beekamp 1906-1916); zalig en met vrede zoals Jacob: *Op Uwe zaligheid wacht ik, o HEERE* (Gen. 49:18).

Ds. G. Wisse naar Arnhem

In die tijd was ik met mijn man en zijn zieke zus nog over. Ik had dagelijks ondersteuning en kracht en mijn man was dikwijls bezwaard. Ook was die kerkelijke toestand er nog altijd. Wanneer ik kon, ging ik altijd op onder het Woord. In 1921 kwam ds. G. Wisse in Arnhem. Dan bad ik: 'Heere, is er soms een zonde bij mijn man? Wil het hem dan bekend maken.' Mijn man zei: 'Vrouw, ik ben wel in het donker, maar heb geen veroordeelde consciëntie.' Ik dacht: 'Als er niets was, waarom zou mijn man dan zo weinig licht hebben, de Heere is zo mild en zo'n volheid en dan dat diepbedroefde van hem?'

Dan zei ik weer: 'Och man, die kerkelijke toestand is er wellicht de oorzaak van', waarop hij antwoordde: 'Vrouw, ik weet dat je mij lief hebt, maar je doet net als de vrienden van Job.'

Men had dominee Wisse ook tegen mijn man en mij opgehitst, zonder dat wij het wisten. Ik genoot veel onder zijn dierbare preken. En als ik dan wel eens wat bracht bij de dominee, werd ik aan de deur afgescheept. Op zekere keer zei ik tegen de dienstbode, dat wanneer de dominee bij ons kwam, ik hem steeds vriendelijk ontving en dat ik dat ook graag had en als lid had ik daar ook recht op. Daarop werd ik ingelaten, maar mevrouw ging met haar rug naar mij toe zitten.

De volgende keer kwam ik met de dominee in gesprek en ik stortte mijn hart uit en zei ook wie mijn man was. Toen zei de dominee: 'Uw man is zo onverzoenlijk.'

Ik zei: 'Ach dominee, oordeel toch niet voor de tijd. Hij is zo'n teer kind van God. Het is mijn man en ik ken hem al van mijn kinderjaren. Hij is een profeet, want alles wat de Heere hem bekend maakt, komt uit. En ik ken hem in al zijn gangen De dominee lachte mij toe, dat ik met zo'n achting over mijn man sprak.'

Ik zei: 'Als u mijn man maar eens kende, dan zou u hetzelfde zeggen. Och dominee, ik heb er zo'n smart van dat er zoveel verdeeldheid is. Willen wij met ons drieën onze knieën eens buigen?' Toen zeiden mevrouw en de dominee: 'Dan moeten we u eerst vergeving vragen omdat wij u zo onbehoorlijk ontvangen hebben.' Mevrouw gaf mij een kus en schreide.

De dominee maakte er kort daarna werk van, dat mijn man weer aangenomen zou worden. Steeds zei hij: 'Zij willen niet, mevrouw Speijers.' Dan zei ik: 'Doe wat u kunt en laat de Heere werken, Hij kan het wél, en wanneer het tijd is, staat geen mens de

Heere in de weg, want ik mag geloven dat het gebeurt.'

In het vuur beproefd

Mijn man mocht ook met veel genoeg onder dominee Wisse naar de kerk gaan, maar klaagde over het verbergen van 's Heeren aangezicht. Ds. G. Wisse (1873-1957) Dat was zó'n smart, ook voor mij. Op een keer kwamen wij uit de kerk, de dominee had gesproken over Elia, dat hij afscheid nam van Eliza. Hij zei o.a.: Begeer wat ik u doen zal, eer ik van bij u weggenomen word (2 Kon. 2:9a). Ik zei toen: 'O man, zo is het met mij.' De dominee zei dat Elia aan de Heere gewend was, dat hij niet bang was om God te ontmoeten en zo mocht ik het ook geloven.

Mijn man deed echter zulke smartelijke uitdrukkingen, namelijk dat de hemel van koper was en dat de dood hem begeerlijker voorkwam, want zó te leven was hem onmogelijk. 'O vrouw, je moest eens weten in welke verlating ik mij gevoel, zei hij.' Ik moest mijn tranen de vrije loop geven, want ik wist dat het erg was, daar mijn man niet zo gauw klaagde. Toen wij thuiskwamen, vertelde mijn man dat aan zijn zus en meteen sneed het mij weer zó door de ziel. Toen kwam er met kracht in mijn ziel: *En ook een zwaard zal door uws zelfs ziel gaan* (Luk. 2:35a). Ik zag de Heere aan het kruis en Maria erbij staan. De Heere liet mij zien dat ik net bij dat kruis van mijn man stond als Maria bij het kruis van de Heere. Dat Maria het lijden, hoe smartelijk ook, wel kon aanzien. Maar ook dat het dierbare Kind, dat Gods Zoon genaamd wordt, haar Zondenvernier, moest roepen: Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten (Mark. 16:34)? Dát kon ik niet dragen, want de Heere zei: 'Zo is het met u, mijn dochter.' Al het lijden van het lichaam was niet zo zwaar als dat ik mijn man in verlating zag roepen.

En toen liet de Heere mij de gehele huwelijksweg zien, dat alles zo bepaald was door Hem. Niet één misstap was er in. Nee, dat was nu volmaakt Gods weg. O wat een aanbidding! Toen vroeg de Heere: 'Is de weg nu goed kind?' Ik zei: 'Heere, hier hebt U mijn man en mij; ga nu maar door Heere, als de weg nog dieper moet, hier zijn wij.' Toen kwam met kracht in mijn ziel: 'Het is genoeg, beproefd gekomen uit het vuur.' En direct daarna: 'Een Drie-enig God ziet met welgevallen op mijn man neer.'

Nóg een beproeving aanstaande

O dat welbehagen dat ik zag, dat de Heere in dat voorwerp nam, alsof Hij zei: 'Nee kind, hij is genoeg in het vuur beproefd en u moet er nog in, u bent nog niet in het vuur beproefd.' Ik liep naar de vriendinnen en zei wat de Heere mij had getoond. Ik dacht altijd, dat ik dichterbij de Heere was dan mijn man, want ik wandelde in het licht, maar ik had net verkeerd gedacht. O wat een rijkdom, die ik in de lijdenswegen zag, hoewel mijn vlees er niet aan wilde.

Op een woensdag, in de avondpreek, gaf de dominee mij een brief mee voor mijn man, die toen door ziekte verhinderd was. Mijn man, die nooit veel sprak, zei niets van die brief. Ik vroeg: 'Wat staat er in die brief? Och, zei mijn man, zij zijn weer bezig om mij aan te nemen op de kerkenraad, maar er komt niets van.' De zondag daarop volgend, zat ik in de kerk en ineens maakte de dominee de gemeente bekend, dat broeder Speijers weer als lid aangenomen was en in ere hersteld werd. De kerkenraad deed schuldbelijdenis over de verkeerde handelwijze tegen broeder Speijers. En dat broeder Speijers genoeg nam om schuldbelijdenis te doen over het verlaten van zijn ambt en plaats, hem door de Heere aangewezen; wat tot grote blijdschap van velen in de gemeente zou zijn. Ik wist niet wat ik hoorde.

O het gaf mij zo'n ontroering, dat zij mij naar huis moesten brengen. Het was in mijn ziel: 'Deze, die een dochter Abrahams is, die de satan, zie, nu achttien jaren gebonden had, moest deze niet losgemaakt worden van dezen band op den dag des sabbaths' (Luk.

13:16). Thuis heeft mijn man het nagezien en het was precies achttien jaar geleden dat die zaak begonnen was. Hij was weer ouderling en wij gingen samen, met veel zegen, weer naar de kerk.

Wij hebben God op het hoogst misdaan

Vóór mijn negentiende jaar heb ik duisternis en licht gekend, maar na die tijd dagelijks gemeenschapsoefeningen en openbaringen, afhankelijk van de strijd waar ik in was. Ook wel maanden achter elkaar was er zó'n zalige gemeenschap, zonder tussenstand, dat ik dacht te sterven aan de mond des Heeren, zodat ik niet meer van de aarde was en meer in de hemelse dingen verkeerde. O dat tegenvallen van onszelf en dat meevallen van de Heere. Och, wat geeft dat droefheid en blijdschap. Net als een kind dat een ziekte in de benen krijgt en niet kan staan. Dan heeft de Heere mij dikwijls vertroost met de woorden: *Ik zal dragen en redden* (Jes. 46:4b).

O ik heb wel eens gezegd: wij behoeven niet zo bang te zijn om een dagelijkse omgang met de Heere te hebben, want dat valt zo mee. Als wij maar zó in de nood komen dat de Heere Zich aan ons kwijt kan. Iemand vroeg mij eens: Hoe zou Henoch met God gewandeld hebben?

Ik zei: 'Weet u dit niet? De Heere woont bij dien, die van een nederige en verbrijzelde geest is, opdat Hij levend make de geest der verbrijzelde.' De Heere komt om ons te dienen en maakt dan eerst de wonden en kwalen aan ons bekend.

O wat heb ik voor een tijd ook smart gezien. Ik heb veel mogen getuigen en nochtans grote schuld gemaakt in het weinig aantrekken van het lot van mijn medemens. O niet gewaakt tegen de wereld en de mode, dat die niet zo in de kerken doorgedrongen was en dat het mij zo weinig tot smart geweest is. Ook heb ik gezien dat het merendeel van de kostelijke kinderen Sions zo ver weg was, in de zonde leefde en naar het vlees, en ze het niet gewaar werden dat de Heere met Zijn oordelen tot Zijn volk moest komen. Dat de Heere mij dan wel het eerst zou aantasten, omdat ik er niet genoeg leed over gedragen had. O dat het volk zo weelderig op de koetsen was en zich niet bekommerde over de verbrekingen Jozefs. O wat zag ik dat ik te weinig gewaakt had en niet in de bres gestaan had om de zonden van land en volk. Het was maar: Hoe zal Ik u onder de kinderen zetten en u geven het gewenste land (Jer. 3:19)? Ik zei: 'Heere, dat weet ik niet.' En verlegen staande, openbaarde de Heere de vastigheid van het eeuwig verbond. O dat eeuwig verbond, dat de Heere daar nu nooit meer van af kon! Wat een zwemmen in die onmetelijke diepten van eeuwige liefde en trouw.

Ik heb dikwijls gezegd dat ik de diepste plaats in de hel waard was. Wat een vermoeien van de Heere en dat dagelijks door mijn zonden. Hoewel ik dus bereid was voor de hel, maakte de Heere mij bereid voor de hemel. O een gedurig sterven is naar, maar het leven in ons uitgestort is toch de zaligheid en dan is alles nog winst! Als slachschapen vervolgd te worden en gedood, maar dan de overwinning steeds door Hem, Die mij liefgehad heeft. Hier de voorsmaken te mogen genieten, zodat de ziel loopt en niet moede wordt, wandelt en niet mat wordt. Zo ben ik al dertig jaar op reis en wens toch geen andere weg. O het is wat voor ons als het gaat als met Petrus: en een ander zal u gorden, en brengen waar gij niet wilt (Joh. 21:18b). Dan valt het toch nog mee, want de bitterste wegen verwekken de meeste lofzangen.

Dit is de weg

Laatst, toen de Heere mij openbaarde dat ik in een diepe weg geleid zou worden, dacht ik nog zo: 'Och Heere, moet het er altijd zó door?'

Toen zei de Heere: 'Ja kind, zo moet het, het kan door geen andere weg.' En dan maakt de Heere de ziel ook gewillig om de weg te gaan die Hij nodig acht. De dagelijkse

folteringen maken dat het vuur steeds heter wordt.

Ik hoorde soms wel eens dat de satan zei: Want wij hebben dezen man bevonden te zijn een pest, en een die oproer verwekt onder al de Joden door de ganse wereld, en een oppersten voorstander van de sekte der Nazarenen (Hand. 24:5). Ik was er blij mee, maar dan moet bedacht worden dat de satan, evenals Nebukadnezar, begeert het vuur zevenmaal heter te stoken.

Na de redding van mijn ziel is de strijd pas begonnen en vanaf die tijd heb ik eerst goed in de afstand leren zien. Ik, die er zó'n vijand van was om geregeerd te worden door mijn Koning, heb in die jaren dikwijls gezegd: 'Lieve Koning, wat ben ik blij dat U Koning over mij bent, anders was ik elk ogenblik bezweken onder de last van mijn zonde en de macht van de satan.' O nu is Hij zó'n volkomen Zaligmaker. Geloof mij, toen ik in die tijd van het geestelijk huwelijk een Drie-enig God mocht ontmoeten en ik meer en meer bevestigd werd, heb ik wat geroepen: 'O mijn Bruidegom, mijn Liefste, mijn Man.' Maar het wonder is nu nog duizendmaal groter, omdat de Heere nog steeds méér van Zijn liefde geeft en mij nu nóg omhelzen wil, na zoveel bedroeven van die lieve Geest. O de Heere maakt mij gedurig dronken van de liefde, anders zou ik nooit meer blij zijn, vanwege het bedroeven door mijn zonden.

Maar ik ben wel eens bepaald bij die woorden: 'Geeft sterken drank dengene, die verloren gaat en wijn dengenen, die bitterlijk bedroefd van ziel zijn' (Spr. 31:6). En zo vergeet ik gedurig door die dierbare wijn mijn ellende en droefheid, door de vertroosting des Heeren en de waarde van dat dierbare Borgwerk. Als de Heere niet over ons waakte, zouden onze laatste gedachten nog zonde zijn. Maar de Heere zal erin voorzien. O die gedurige ondersteuning, zoals: *Vrees niet, gij wormken Jacobs, gij volksken Israëls. Ik help u, spreekt de HEERE, en uw Verlosser is de Heilige Israëls (Jes. 41:14).* Daarna was het weer:

*Hij schenkt mij hulp,
Hij redt mij keer op keer. (Psalm 116:1)*

Er zijn velen van Gods volk die spreken over rechtvaardigmaking, maar zij hebben geen strijd of behoefte aan dagelijkse reiniging. Zij zijn veel moediger dan ik, want ik heb dagelijks smart en ook dagelijks blijdschap. Geen strijd over mijn staat, maar strijd over het gemis van de Heere en ook over mijn zonden. Ik weet wel dat de Heere ze vergeven zal, namelijk de zonden die ik nog elke dag doe, maar als het niet effen en vlak is, kan ik de weg niet gaan. De zonde en de aanvallen zijn er ook te sterk voor. De discipelen waren in het schip en de Heere was bij hen, maar toen de zee zo onstuimig werd schreeuwden zij van vrees. O nee, zo sterk ben ik nog niet, dat, als de wateren van de zonde stijgen, mijn beenderen niet beven zouden. De Heere zegt dikwijls tot mij: 'Ween niet en vrees niet.' Maar zolang mijn geloofs oog op Christus mag zien als mijn Overwinnaar, zolang geloof ik ook. O de Heere brengt alles mee als Hij overkomt.

Het zal nog banger worden

Laatst nog, toen ik een hoop ruiters op paarden zag aanhollen tegen mijn ziel, zag ik hoe hierin de macht van de hel op mij aankwam. Ik viel op mijn knieën en toen kwam de Heere mij voor met de woorden: *de straten en de grachten zullen wederom gebouwd worden, doch in benauwdheid der tijden* (Dan. 9:25b).

En later een keer, zó moe om nog langer in de krijg te strijden, zei ik: 'Heere, hoe lang nog strijden?' Toen kwam de Heere mij voor: *Weet gij den tijd van het baren der steengeiten? Hebt gij waargenomen den arbeid der hinden? (...) Als zij zich krommen,*

haar jongen met eerspijting voortbrengen? (Job 39:4-6).

O ik schrok zo, het was alsof de Heere zei: 'Het zal nog banger worden.' Maar dan laat de Heere mij weer het nut van de strijd zien. O ik kreeg de vruchtbaarheid van de Geest te zien in die diepe wegen.

O, als ik denk aan alles wat de Heere voor mij geweest is in wegen van smart, er zou geen eind aan het schrijven komen. Ik heb van het engelenheir geschreven, niet dat dit nodig was te kennen, maar ik had er dikwijls iets van gehad en durfde er niet uit te spreken. Toen heb ik het gewaagd een ontdekt Christin er iets van te zeggen en tot mijn blijdschap kende die dat ook. Dit kan tot troost zijn voor hen die het ook leren kennen. Gods Woord spreekt het niet tegen, want in het Oude Testament was het ook al: Looft den HEERE, Zijn engelen, gij krachtige helden, die Zijn Woord doet (Psalm 103:20a). En in het Nieuwe Testament hebben de herders het ervaren in het veld van Efratha. Juist daarom begeert en begrijpt men, dat er zó'n volheid is en er zóveel te kennen valt op de weg des levens, door Hem te kennen in het verbond der genade en ook in het verbond van de natuur. Ja, om overal Gods grootheid in te zien, wat zouden de monden er meer vol van zijn.

Och, dat de Heere Zijn Geest nog eens mocht uitstorten en de aarde nog eens vol mocht worden van de kennis des Heeren. Wat zal dat eenmaal wezen als alle vaten, klein en groot, vol zullen zijn van den lof des Heeren!

Geliefde lezer, van harte is mijn wens en bede, dat u ook bij dat gelukkige volk mocht behoren. Hier zal ik mee eindigen, totdat de Heere mij weer wat gelegenheid geeft om te schrijven wat vermeldenswaardig is.

Vaarwel!

M. W. Speijers-Kamphuis

10. In het vuur van de beproeving

De pen weer opgenomen

Zoals ik alreeds geschreven heb, zou ik bij gelegenheid de pen weer opnemen. Het is nu vier jaar geleden dat ik wat meedeelde van de weg die ik naar Gods wijze raad moest gaan. Zonder Zijn wil zal geen hond zijn tong kunnen verroeren en geen musje zal er op de aarde vallen, Die ook zegt, dat de haren van uw hoofd allen geteld zijn. Zoals reeds meegedeeld was mijn man weer hersteld in het ambt van ouderling. Wat een blijdschap was dat voor mij, die daar achttien jaar onder geleden had.

Mijn man is nu reeds drie jaar overleden. Hij leed veel aan maagzweren, wat wel kanker zal geweest zijn. Ook mijn geliefde schoonzus, die ik 23 jaar heb mogen verzorgen, is zes weken voor mijn man gestorven. Ik was intussen in een inrichting, vanwege de verschrikkelijke banden van mijn ziel, waarin ik gekomen was. Zo ik reeds geschreven heb, had de Heere gegeven, dat ik mijn man in een Drie-enig God mocht verliezen, met de woorden: 'Het is genoeg, beproefd komende uit het vuur.' Ook schreef ik gezien te hebben, dat ikzelf nog in het vuur zou komen.

Leven uit het Genadeverbond

Na die tijd leefde er nog blijdschap mijn ziel. Ook konden wij met veel zegen opgaan onder dominee Wisse, die vijf jaar in Arnhem bleef. Die leraar bracht op de stoel wat ik al jaren beleefde en mocht ondervinden. Of ik in strijd was of in vreugde, het was altijd: en wat gij in het oor gesproken hebt in de binnenkamers, zal op de daken gepredikt worden (Luk. 12:3b).

Ook mocht ik na die tijd nog ingeleid worden in de vastheid van het verbond der genade, zodat er geen uitvallen meer mogelijk was, anders was ik er buiten gevallen. Want de schuld van de kerk kwam zó op mij af, en dat ik niet genoeg met mijn talenten gewoekerd had. Wel gezien, maar net als iemand die het huis van zijn buurman in brand ziet staan en zegt: 'Ach, wat treurig', maar geen hand uitsteekt om het te blussen. O wat een schuld zag ik in mijn nalatigheid: ben ik mijns broeders hoeder (Gen 4:9b)?

Zo stond ik overal schuldig. Ik had zó lang om de oordelen geroepen vanwege het zondigen op de genade en dat bemerkte ik nu. Ik begeerde zo, dat het volk weer op de rechte plaats mocht komen. En dan zag ik mij zó schuldig: te weinig medelijden geoefend met anderen.

Toch vertroostte de Heere mij zeer zalig. Ik had eens deze woorden gekregen: *Hoe zal Ik u onder de kinderen zetten, en u geven het gewenste land* (Jer. 3:19)? Dan was ik zó beschaamd dat ik moest zeggen: 'Ach Heere, ik weet het niet.' Toen leidde de Heere mij in de eeuwige vastigheden van het verbond der genade, waarin de volmaakte deugden van een volzalig God besloten waren, zodat ik maar moest uitroepen: Hoewel mijn huis also niet is bij God, nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles wel geordineerd en bewaard is (2 Sam. 23:5a). En daarna: Want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de HEERE uw Ontfermer (Jes. 54:10). Daarin mocht ik zalig leven en er vervuld van zijn.

Toch kwam ik steeds in strijd, zodat wanneer ik zag dat iemand van Gods volk in de zonde viel, ik alles weer naar mij toe kreeg. Wanneer ik de wereld in de kerk zag, was alles de schuld van mijn nalatigheid en ik had er maar niets van gezegd. Ik liep hoe langer hoe vaster met alles. Steeds kreeg ik waarheden die op een diepe weg zagen. Nochtans verwisselden de toestanden. Na maanden weer zalig gesteld te zijn, kwamen

weer zware aanvallen. Wanneer ik dan zei: 'Ach Heere, moet het er zó naar toe?', dan was het: 'Ik zal ze in het vuur brengen.' Dan kwam de satan zo verschrikkelijk op mij af, dat het net was als bij Nebukadnezar, die zei, dat ze voor de jongelingen die niet bogen voor het gouden beeld, de oven zevenmaal heter zouden stoken.

Tot roem van de Heere kan ik zeggen, dat de godzaligheid het enige was dat ik begeerde voor mijzelf en voor een ander. Want de doorleiding heb ik niet begeerd, want als ik hoorde dat het bevestigde volk op de genade ging zondigen, dan begeerde ik liever een kruiper te blijven. Maar als de nood aangebonden wordt, dan kan de ziel niet rusten, of ze moet de begeerte vervuld zien. Maar de Heere leidt Zijn volk toch weer in het gemis en dan kent ze weer die onvolmaaktheid.

Zo lang ik nu al geleid ben in die wegen, dan is er wel smart geweest over wat wij niet zijn. Ik weet wel, er behoeft van den mens niets bij, maar de zonde is toch zo'n kruis. En o, dat dierbare beeld verloren te hebben. Want mijn armoede leidt mij dagelijks tot de bron van rijkdommen en mijn zondensmart en pijn gebruikt de Heere om mij dagelijks te vertroosten in het volmaakte offer van mijn Zaligmaker.

Terug naar de tijd van het huwelijk met Arien

Mijn man was steeds ernstig ziek en mijn schoonzus ook. Driemaal op een dag was ik er druk mee, want zij had kanker aan haar been en haar lichaam was soms vol zweren. Dan kroop zij door het bed en vloog er soms ook uit, maar zij was te zwak om te lopen van de pijn en moest weer gaan liggen. Maanden heb ik bij haar moeten waken. Ging ik eens bij mijn man slapen, dan sliep hij niet van angst, dat ik niet bij haar was. Haast niets kon ze verdragen, dan alleen vis, pap, mals vlees of eieren. Om het uur een kleine hoeveelheid. Was ik in zielenstrijd of in blijdschap, zij had altijd een open oor om mij aan te horen. Ik kon haar álles vertellen en zij begreep mij heel goed. Ik noemde haar tante Mientje, dat had mijn moeder mij al geleerd en toen ik er voorgoed in huis kwam, heb ik dat ook altijd gezegd. Zij had zelfs de luiersmand nog voor mijn moeder klaargemaakt, toen ik geboren moest worden.

Een half jaar voor het sterven van mijn man, kwam de Heere mij gewillig te maken voor een diepe weg. O wat zag ik zwarte wolken opkomen; dan zag ik mij in de bossen lopen, waar veel wilde beesten op mij aanliepen, tijgers, leeuwen en slangen, zulke beesten had ik nooit gezien. Ik zei tegen het volk en tegen de huisgenoten wat ik in de geest zag, ook de doodsangst die ik had. Ook zag ik hoe ze op mij aanvielen en mij op de grond wierpen, maar zij konden mij niet houden. Soms schreeuwde ik mij wakker, want ik zag mij op een plaats met een hoge heg er omheen, waar enkele mensen heen en weer liepen. En als ik dan vroeg: Wat betekent dat Heere? Dan was het: *en zal ulieden uit uw graven doen opkomen, o Mijn volk* (Ezech. 37:12). Ik vertelde dat aan mijn huisgenoten en ook aan een vriendin die naast ons woonde. Bij al die gezichten had ik toch steeds een zalige gemeenschap met de Heere.

De macht van de satan

Ineens vroeg de Heere mij of ik gewillig was Hem te volgen in Zijn lijden. Ik zei: 'Zie, hier ben ik, Heere.'

En direct kwam ik in het stikdonker te staan. Ik kan niet beter zeggen, als van de gemeenschap des Heeren in de diepste verlatenheid te komen. En toen de macht van de satan! De eerste tijd was er nog wel eens nu en dan een verademing, maar daarop volgde de aanvechting weer des te zwaarder. Slapen kon ik niet meer vanwege de angsten die

ik had. Verschrikkingen, zó erg, alsof ik tussen twee muren gedrukt werd. Ik kon niet meer leven, temeer omdat ik de zieken niet kon verzorgen en geen kracht meer over had, door de donderslagen die op mijn ziel afgevuurd werden.

O het was of ik midden in een vuur lag te branden. Soms greep ik mijn man vast, want als ik alleen was, kwam de satan geweldig op mij af. Ik riep dan de Heere om hulp, maar de hemel was gesloten voor mij. De verschrikkelijke woorden kwamen dan in mijn ziel, als over Ezau: *want hij vond geen plaats des berouws, hoewel hij dezelve met tranen zocht* (Hebr. 12: 17b). Dan was het weer: *Gaat weg van Mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur, hetwelk den duivel en zijn engelen bereid is* (Matth. 25: 41b).

De pijnen van de hel kunnen niet erger wezen dan wat ik had. Ik liep gedurig naar het water om mij te verdrinken. Ik kroop over de grond, of vloog tegen de muur op van benauwdheid. Onophoudelijk waren vloeken en lasteringen in mijn ziel. Het schreeuwen van de verworpenen hoorde ik en riep maar: 'Wanhoop, wanhoop, wanhoop.'

Was ik bij het water, dan had ik geen moed om mij te verdrinken. Dan was het weer: *En de satan voer in Judas* (Luk. 22:3a). Eindeloos waren al de verschrikkelijkste woorden die op mijn ziel afkwamen met een ontzettend geweld.

De geslachten van de verworpenen heb ik gezien en gehoord vanaf Adam. Het was of ik van de wilde beesten gegeten werd en de pijnen niet dragen kon. Ik liep uren ver om maar lucht te krijgen. Een minuut was als een eeuw voor mijn arme ziel, in het doorleven. En dan het roepen van de zieken om hulp.

Onder dit alles raapte ik al mijn krachten bijeen om hen te helpen. Mijn lieve man bestierf het van smart, mij zo te zien lijden, terwijl hij zelf ook leed. En dan kwam hij bij mijn bed staan en vroeg mij er uit te komen, om zijn zieke zus te helpen. Ik had geen macht meer, maar de tranen van mijn lieve man dreven mij uit het bed. Het tikken van de klok was als hamerslagen op mijn hoofd. Gebruikte ik wat eten of drinken, het kwam er zo weer uit.

Moet ik U zo vloeken?

O vreselijke dingen! Dan was ik weer zoals Achan, die gestenigd werd, maar ik kon niet een zonde bedenken die er de oorzaak van was. Denken kon ik niet, wel honderd vloeken moest ik binnen een uur onophoudelijk doen, in mijn binnenste. Ik riep: *'O lieve Vader, moet ik U zó vloeken?'* Dat deed ik uit nood, tegenin de haat die ik in mijn hart had tegen het Goddelijke Wezen. En dan die smart erover! Ook kwamen de woorden mij in gedachten: *Maar waarlijk, daarom heb Ik u verwekt, opdat Ik Mijn kracht aan u betoonde en opdat men Mijn Naam vertelle op de ganse aarde* (Ex. 9:16). Ook was het alsof een Drie-enig God al Zijn toorn op mij zou uitgieten. Ik voelde mij ook zo duivels; ik dacht zelfs dat de satan bekeerd was en dat ik de duivel geworden was. Twijfelen aan wat er vroeger gebeurd was kon ik niet, maar ik werd ermee bezet dat er een afval der heiligen moest wezen; denkend aan de woorden: *Geen mogelijkheid van bekering*.

De zieken hielp ik nog en of het zo wezen moest, geen mens bood er hulp aan, dan één vriendin, die naast ons woonde. De dokter werd geraadpleegd; die vond dat ze mij maar niet op bed moesten laten liggen, want dan kreeg ik een verlamming. Maar ik kon niet staan van afmatting na zoveel lichamelijke opoffering en zielenstrijd. Daarom kwam mijn man weer om mij uit bed te halen, in opdracht van die dokter, die van zielenstrijd niets afwist. Wanneer ik dan zei, dat ik niet uit bed kon, dan zei hij: 'Je móet, want wij kunnen je niet missen en de zieke ook niet; de dokter heeft het gezegd.' Maar de folteringingen waren zó erg, dat ik overal neerviel, zo uitgeput was ik.

Nu was ik al vijf jaar tot 's nachts twaalf uur bezig geweest met de zieke te helpen.

Omdat er overdag altijd bezoek was, kon ik haar been niet verbinden dan na half elf. Daarna 's morgens vroeg en 's middags om half drie. Mijn schoonzus had graag het volk bij haar bed, maar was er veel volk geweest, dan kreeg zij die nacht een toeval.

Nóg meer zorg

Het gebeurde ook nog dat er meisjes in de stad woonden, die, wanneer zij ziek werden, óók bij ons werden gebracht. En wanneer zij kwamen, dan was ik bang om het te weigeren, want de priester en de leviet lieten de Samaritaan ook half dood liggen. Dan nam ik ze in huis, want ik was bang voor wat ik al meer had meegemaakt, met de woorden: want gij zult niet meer kunnen rentmeester zijn (Luk. 16:2b).

De vrienden zeiden dikwijls: 'Je houdt het niet vol', maar de nood drong mij, omdat zij geen vreemden in huis wilden nemen, vanwege de vrijheid. Het ging niet om de kosten, maar mijn schoonzus was nogal bedillerig en als ik een dienstbode zou nemen, was ik bang dat het verkeerd zou aflopen.

Ik was al vier jaar getrouwd, toen ik van de Heere kreeg, dat ik als Sara was. En gelijk zei mijn schoonzus: 'Mina, ik mag niet zo heerszuchtig zijn, dat heeft de Heere mij bekend gemaakt. Jij bent vrouw en mag ik je moeder wezen?'

Ik was zo aan die sleur gewend, dat ik haar alles vroeg wat ik kopen of koken moest. Mijn schoonzus was heel goed met ons huwelijk verenigd. Zij had goed gemerkt dat het van de Heere was en zei toen het uitkwam: 'O Mina, ik ben zó blij dat mijn broer zó'n vrouw krijgt.' Maar toen het gepasseerd was kon ik goed merken dat haar vlees er tegenop kwam. Als de Heere het niet verhoed had, zou er nooit zo'n aangenaam leven geweest zijn.

Om nu op de strijd terug te komen, ik kon mijn ellende niet dragen en de ellende van mijn man en schoonzus niet meer aanzien.

Ik zei: 'Laat mij toch maar ergens heen gebracht worden en laat er hulp in huis komen.' Maar mijn man zei: 'Daar hebben wij niets aan, jij bent dat zo gewend.' Door al de grote wanhoop liep ik naar het water en zei, dat ik mijn ellende niet kon dragen en de ellende ook niet meer kon zien.

Toen adviseerde de dokter, dat zij mij 's nachts moesten opsluiten. O ik was zo benauwd, het was onhoudbaar geworden en zei: 'Och lieve man, sluit mij toch niet op. U weet niet hoe benauwd ik het heb.' Het gaf wat verademing wanneer ik heen en weer liep. Mijn man hoopte elke dag dat de banden verbroken zouden worden. Hij deed niet anders dan bidden en schreien, wat mijn wanhoop nog vermeerderde. Ik voelde mij geheel lam en uiteindelijk viel ik neer. Al had de wereld in brand gestaan, ik had er niet naar kunnen kijken, want ik verging van mijn eigen angst en pijn. De zwavelstank die ik dacht in te ademen, was niet te dragen, ik stikte er bijna van en vroeg aan mijn man: 'Ruik jij die zwavel niet?' Maar hij rook het niet.

Uiteindelijk gaf mijn man toe, dat er maar werk van gemaakt moest worden om mij weg te brengen. Hele nachten liep ik door de slaapkamer waar ik in opgesloten was. Mijn zieke schoonzus was zo zwak dat zij het niet meer kon zien. De laatste nacht heb ik nog bij mijn man geslapen, wat hier op aarde de laatste keer was.

Naar Ermelo-Veldwijk

Op vrijdagmiddag, ik zie het nog voor ogen, werd ik gehaald met een auto uit Ermelo-Veldwijk. Ik keek uit het raam, niemand was in de laan en het was drie uur toen ik wegging. Eindelijk kwam ik in Ermelo-Veldwijk aan. Ik werd binnengelaten en met een grote sleutel werd de deur achter mij op slot gedraaid.

Daarna werd ik in de badkamer gebracht om gewassen te worden. Toen ik gewassen

was, werd ik in een grote zaal gebracht, waar veel krankzinnigen schreeuwden, gilden en vloekten.

O wat een ontzetting overkwam mij hier. Ik, die zo zwak was dat ik het tikken van de klok niet verdragen kon, kwam nu in zó'n omgeving. Ik zei tegen de hoofdzuster: 'Ach, moet ik hier rusten?'

Zij antwoordde: 'U komt hier niet om te rusten, want hier is het een voorportaal van de hel. Ik geloof dat ze u kwijt wilden zijn. Bent u een mens voor dit huis?'

'O zuster', zei ik, 'ik ben zo benauwd, ik kan niet leven.'

Toen zei ze: 'Aan uw verstand mankeert het niet, mevrouw.' Ik vertelde haar dat ik in een zwaar zielenlijden was. Toen zij vroeg welke dokter mij een bewijs gegeven had, antwoordde ik: 'Dokter Wouters uit Arnhem.'

Pogingen van zelfmoord

Toen kreeg ik in plaats van rust, de hel van binnen en van buiten. Ik ging in de naaikamer en haalde daar naalden en spelden om de volgende nacht mijn leven te verkorten. Toen kwam ik onder streng toezicht te staan. De dokter zei: 'Mevrouw Speijers, u die zoveel van de Heere getuigd hebt, moet ik u hier ontmoeten?'

Een andere dokter, dokter Havekate,⁵ die ook van mij gehoord had, zei: 'Mevrouw Speijers, ik ben de dokter, zeg eens wat er aan scheelt, bent u zo benauwd?'

Ik vertelde dat ik door de Heere al van mijn achtste jaar getrokken was, maar dat er een afval der heiligen is. Dat ik wel veel in de tegenwoordigheid des Heeren geweest was, maar een onbekende zonde had gedaan, die ik niet wist, en nu als de duivel uit de hemel gebannen was. Ik vroeg of ik nog op een mens leek.'

De dokter zei: 'U hebt een heel gewoon gezicht.' Ik zei, dat ik beter nooit geboren had kunnen zijn.

Maar de dokter zei: 'Wel ja, wanneer u onbekeerd zou sterven, was het beter dat u het afgrijselijkste dier was dat er bestaat, want die hebben geen ziel te verliezen en u hebt een ziel en zielenlijden. Gelukkig dat u dat weet, want de meeste mensen die in de vrije natuur lopen weten niet dat ze een ziel hebben en daar krijgen ze te laat kennis mee. U bent wel benauwd, maar u bent er nog, hoewel in een verlating die hels is, maar nog niet in de hel. Uit deze hel kunt u nog verlost worden.'

Ik zei: 'Nee dokter, want ik ben een afvallige geworden.'

'Zo', zei de dokter, 'en bent u daar zo bedroefd over? Dat is geen teken van een afvallige.'

Een weg als Job

Hij vroeg verder: 'Vertel mij toch eens wat de Heere aan u gedaan heeft.' Toen vertelde ik precies, van mijn kinderjaren, totdat ik in het Vaderhart teruggebracht ben. Hoe ik getrouwd was met Koning Jezus en Hij mijn Vriend, mijn Meester en mijn Oudste Broeder geworden was. Maar dat ik nu de Heere zo moest vloeken in mijn hart en dat die smart zó groot was, dat ik liever maar wilde sterven. Toen zei de dokter: 'Dat is verkeerd, want dan zou het veel erger worden. Ook ik heb medelijden met u, want ik heb van u al gehoord, maar nu hoor ik uzelf. O mevrouw Speijers, u bent in het leven zoals Job eenmaal was. Weet u wel wat Job geleden heeft?'

Ik zei: 'Ja, maar ik ben Job niet.' Elke dag ging de dokter een poos bij mij zitten, om er over te spreken wat de Heere geweest was. Ook werd de ene poeder na de andere mij ingegeven om te kalmeren, om mij zoveel mogelijk in slaap te krijgen, want ik had in vijf maanden zo goed als niet geslapen. Toch kroop ik van benauwdheid door mijn bed

---

⁵ In het leerboek 'Bij het verplegen van Geestes- en Zenuwzieken' van Dr. B.C. Hamer (oud geneesheer-directeur *Veldwijk*) en J.H. Haverkate uit 1950, staat dat 'elke lijder aan Dementia Paralytica vroeger besmet is geweest met het syfilisgif'

en dan kwam daarbij dat vreselijk aanzien van al die krankzinnige mensen.

De dokter had tegen al de zusters gezegd, dat ze mij goed in het oog moesten houden, want dat de satan mij aan het ziften was, dat ik een kind van God was en dat zij mij heel goed moesten behandelen. Dit deden de meeste verzorgers dan ook, vooral de hoofdzuster. Het eten dat wij kregen was er treurig. Eén zuster gaf mij stilletjes lekkere kaas en zei: 'Eet maar vlug op.'

Ik dacht: 'O zuster, als ik werkelijk een kind van God ben, dan zult u uw loon geenszins verliezen.'

Ik dacht nooit meer aan die tijd, toen ik, in zo'n zalige toestand, een gezicht kreeg waarin de Heere mij bekend maakte dat ik in zo'n diepe duisternis en verlating zou komen, met een gebouw waar grote houten hekken omheen waren, waar nergens een uitgang was en waar mensen heen en weer liepen, waar ik mijzelf bij zag. Zo ontdekte ik dat het in Ermelo was. Ook dat ik mij in de bossen zag lopen, waar veel wilde beesten mij aanvielen, naar de keel grepen, beten en op de grond wierpen, deze bossen waren precies zoals ik ze gezien had. Ik bad elk ogenblik om te kunnen leven.

Andere patienten

Er waren nog drie vrouwen zoals ik was, die vertelden mij wat ze ondervonden hadden. Ik vertelde ook wat ik ondervonden had en dat ik nu zo benauwd was. De Heere zegende het voor één vrouw, die hier vier jaar geweest was. Zij zei: 'Nu zie ik dat de satan het is die een mens zo verzoekt en vervolgt.' Die vrouw ging blijmoedig naar huis. Haar naam was mevrouw Pokelenkamp, zij woonde in de buurt van Zwolle.

Er was ook een mevrouw uit Leiden, die eveneens naar huis mocht. Maar voor mij werd het nog erger. Wat benijdde ik de mensen die 's zondags naar de kerk gingen. Ik liep te denken hoe jong ik al meeding naar Gods huis en nu zat ik hier. Dan dacht ik weer aan mijn lieve man, die ziek was en aan mijn schoonzus, die ik meer dan twintig jaar verzorgd had. Mijn man heeft mij tweemaal bezocht en zei: 'Och vrouw, de Heere zal je uitredden en ik bid dat Hij mij dat nog laat beleven.'

Een jaar lang gefolterd

Maar helaas, ik hunkerde naar de dood en zocht die elke dag op verschillende wijzen. Met glas in te slikken, of wanneer ik nog wat vrijheid kreeg, zocht ik in de tuin steentjes in te slikken, maar ik had toch geen moed om het te doen. Dan ging ik weer naar de W.C. en gooide glas dat bij mij was, door het raampje naar buiten en ik boog mijn knieën met de woorden: 'Lieve Vader, moet ik nu een eind aan mijn leven maken? O U weet dat ik niet leven kan, hebt Gij dan niet gezegd dat U nooit meer op mij toornen noch schelden zult, U bent veranderd in een wrede tegen mij.'

Ik noemde de Heere een tiran en zei: 'Ik zal tegen al de duivelen zeggen wat U allemaal aan mijn ziel gedaan hebt en wat zullen zij dan zeggen? En wat zullen ze in de hemel zeggen? Want ik heb zoveel vrienden en vriendinnen al boven. O Heere, help mij toch, dat ik weer naar mijn lieve man kan gaan.'

Ik kreeg veel bezoek van predikanten en vrienden. De een vroeg: 'Zeg mij eens, heb je niet teveel gesproken?'

Daarop zei ik: 'Nee, ik heb veel te hoog van de wereld, maar te weinig van de Heere gesproken.' Want ik heb zoveel verzwegen, omdat ik weinig mensen hoorde uit de dagelijks bijblijvende klachten en uit de bediening van de Zaligmaker. Ik heb mij daarom armer voorgedaan en ook omdat de vromen zeiden, dat een dagelijkse omgang met de Heere op deze aarde niet bestond.

Anderen vroegen: 'Hebt u soms een verborgen zonde, waarin u gevallen bent? Zeg het mij dan eens?'

Ik zei dat ik geen verborgen zonde wist, maar godzaligheid zocht en dat haat tegen de zonde mijn dagelijkse smart was; dat ik geen bijzondere zonde wist. Dan vroeg ik of zij het aan de Heere wilden vragen, of Die het hun wilde openbaren. Daarop weende ik bitter en zei: 'Daar zullen de duivel en de verdoemden in de hel mij eeuwig mee kwellen, dat ik hier zoveel van de Heere getuigd heb en zoveel gesmeekt heb om de komst van Zijn Koninkrijk en zoveel van die lieve Zaligmaker getuigd heb en Hem dan eeuwig te moeten haten.'

Ik dacht dat ik 'de mens der zonde' was en dat al de zonden in mij geopenbaard zouden worden. En dan de alwetendheid van God in te roepen, dat de godzaligheid het grootste was wat ik begeerde voor mij en al het volk. Dat mijn lichaam onverderfelijk opgewekt zou worden om eeuwig te moeten zondigen.

O woorden ontbreken mij om mijn jammerklachten uit te drukken. Ik zei: Ik ben veel erger dan de duivel, die kon nog het land doorwandelen en ik kruip hier door het bed, ik ben gebonden achter hekken en deuren.

Ik heb wel een jaar in die toestand gelopen. Dat gevoel had ik al toen ik van de zaligste gemeenschap in de diepste verlating neerstortte. Ik had steeds die woorden: *Hoe zijt gij uit den hemel gevallen, o morgenster, gij zoon des dageraads* (Jes. 14:12a). Ik was het die uit de hemel gevallen was, die gevallen ster, zoals ook in de Openbaring staat.

Geen afscheid kunnen nemen

Mijn man kwam mij zielsbedroefd bezoeken en vertelde dat die vrouw die dat nichtje gehaald had om hen te verzorgen, een grote vijandin was. Zij kwam 's morgens om negen uur en om vijf uur 's avonds ging zij weg. Hij was blij wanneer zij wegging. Hij zei ook dat zijn zieke zus zo bedroefd was, mij zo miste en nu door zo'n vijandige vrouw geholpen te moeten worden, dat zij mij nooit genoeg gewaardeerd had. Bij al de smart die ik van mezelf had, had ik nu ook nog dat mijn man en schoonzus geen goede verzorging meer hadden.

Mijn man schreef kort daarna, dat zijn zus hard achteruit ging en nog geen drie maanden na mijn vertrek naar Ermelo-Veldwijk kreeg ik bericht dat zij gestorven was. Mijn man had de dokter geschreven of hij het mij wilde zeggen. O ik was blij dat ze weg was; ik wist dat ze behouden was. En o, die jaloezie, dat wij zoveel met elkaar gesproken hadden en verenigd waren en nu voor eeuwig gescheiden.

Mijn schoonzus is 9 mei 1926 op zondagmorgen om tien uur overleden. Mijn man heeft altijd bij haar gewaakt, hoewel hij zelf zwak en sukkelende was. Hij heeft mij daarna niet meer kunnen bezoeken. O wat een diepe smart vervulde mij vanwege mijn grote benauwdheid. En dat er niemand kwam van Gods volk om hen te verzorgen, alleen een grote vijandin van de Heere. De Heere zegt in Zijn Woord: *Laat gijlieden dan af van de mens, wiens adem in zijn neus is, want waarin is hij te achten* (Jes. 2:22)? Zo was het voor mij een verademing dat zij afgelost was, want ik geloofde wél dat zij ingegaan was in de rust die er overblijft voor het volk van God.

Een grote smartbrief heb ik nog ontvangen van mijn man, kort na haar dood, die zó weemoedig was, dat ieders hart er van breken moest, wanneer hij gelezen werd. Zijn lieve zus te missen en mij óók te missen, was voor hem niet om door te komen.

Mijn man is zes weken daarna, op 27 juni 1926 ook overleden, zonder dat ik hem de laatste afscheidskus heb mogen geven. Ik werd van alles op hoogte gehouden, maar werd door de dokter in bed gehouden. Hij zei dat ik wel naar de begrafenis had mogen gaan, maar dat de meeste mensen niet weten wat zielenstrijd is en een verkeerde opvatting hadden van mijn toestand. Hij vreesde dat het veel opschudding zou geven met die plechtigheid. Er moeten meer dan driehonderd mensen op het kerkhof geweest

zijn. O wat werkte dat gunstig op mijn gestel. Nu riepen mijn man en zijn zus niet meer om hulp en ze zagen ook mijn ellende niet meer.

11. De strik gebroken

Een meelevende dokter

Te Ermelo was dokter Havekate mijn dokter, die elke dag zijn medelijden toonde. Elke keer zei hij: 'Mevrouw Speijers, afval der heiligen is er niet, maar u bent in lijden zoals Job, die riep ook uit: Want de pijlen des Almachtigen zijn in mij, welker vurig venijn mijn geest uitdrinkt, de verschrikkingen Gods rusten zich tegen mij (Job 6:4.).' Ik had de dokter verteld dat ik mijn geboortedag vervloekt had en zo'n vijandschap tegen God gevoelde. Toen zei hij: 'Ja er is ook een bijbelheilige geweest die tegen de Heere sprak: *zoudt Gij mij ganselijk zijn als een leugenachtige? Als wateren, die niet bestendig zijn* (Jer. 15:18b)?'

Ik had vroeger nogal eens de schepping gekust, omdat alles van vrede en zaligheid ademde en wat was ik toen blij dat ik geboren was. Maar later, in deze toestand heb ik dikwijls geroepen: Was ik maar nooit geboren. O niemand weet wat een hellemacht mij pijnigde. De dokter meende dat ik wat kalmer was en zei een week na de dood van mijn man: 'Lieve mevrouw Speijers, het smart mij zo dat ik u hier moet zien en als de banden wat minder zijn, wil ik u hier weg doen, want aan uw verstand mankeert het niet. Er is niets wat u ontgaat. Ook kunt u alles zo ordelijk vertellen, wat de Heere aan uw ziel gedaan heeft en ook in het uitwendige. Voor rust behoeft u hier niet te wezen. Wilt u eens naar Arnhem met de hoofdzuster? Dan kan ik eens zien hoe het op uw gestel werkt.' Ik ging daarna met een hoofdzuster naar een neef en een nicht, bij wie wij logeerden. Daarna mocht ik naar ons eigen huis. De pantoffels, broeken, jassen en kousen lagen en hingen nog op in onze slaapkamer, maar mijn man was er niet. Ik was alleen op de slaapkamer en weende zeer. Ik kuste in stilte de kleren van mijn lieve echtgenoot, maar hij was er niet.

O hij was het geweest, op wiens knieën ik als kind gezeten had, toen ik nog maar vier jaar oud was. Mijn vader was het middel voor hem geweest tot zijn bekering. Hij heeft mij en ons gezin daarna zo in alles gesteund, met eten en kleren. Mijn gehele levensloop heeft hij met mij doorgeleefd en die ik in die zestien huwelijksjaren zo dikwijls bewusteloos in de arm had, om weer bij te komen. Ik had wel willen roepen: 'O lieve man, waar ben je toch?'

Maar mijn verstand zei: Hij is voor altijd van hier weg.

Uit de muil van de leeuw verlost

Ik ging weer terug naar Ermelo en een paar weken later zei de dokter: 'Nu, mevrouw Speijers, u mag een maand naar uw familie gaan en dan weer op uzelf gaan wonen.' De dokter schreef naar een neef, die mijn boedel beheerde: 'U kunt uw tante komen halen.' Toen kreeg de dokter een brief terug waar in stond: 'Wel dokter, wat overvalt u mij, om tante zo vlug weer terug te sturen.' De dokter vond dat niet goed en zei: 'Wie zullen wij dan eens vragen?'

Ik heb toen gezegd om het aan dominee J.W. Geels te vragen. Deze dominee heeft mij toen gehaald en zei: 'Wel Mina, uw man heeft zoveel aan mij gedaan, nu komt u maar een poos bij ons logeren. Daarna kunt u weer op u zelf gaan wonen.' Daar ben ik toen een tijdje geweest, maar heb daar ook nog veel benauwdheden gehad. Daarna ben ik naar mijn zus in Enschede gegaan, die was blij dat ik uit die inrichting was. Zij dacht dat ik ook weer uit de banden was.

Geliefde lezer, ik zit hier te schrijven, nadat ik uit de banden verlost ben en kan niet

nalaten om gedurig de pen neer te leggen en hemel en aarde te hulp te roepen, om met mij de Heere te loven en te prijzen. Er zou geen eind aan komen om de Heere te prijzen, die mij zo heerlijk uit de muil van de leeuw verlost heeft. Vandaag heb ik mogen zingen:

*'k Zal met mijn ganse hart Uw eer,
Vermelden, HEER, U dank bewijzen;
'k Zal U in 't midden van de goón,
Op hogen toon,
Met psalmen prijzen;
Ik zal mij buigen op Uw eis,
Naar Uw paleis, Het hof der ho-ven,
En, om Uw gunst en waarheid saam,
Uw groten Naam
Eerbiedig loven. (Psalm 138:1)*

Ook heb ik gezongen:

*Uw goedheid, HEER, is hemelhoog;
Uw waarheid tot den wolkenboog;
Uw recht is als Gods bergen;
Uw oordeel grond'loos; Gij behoedt,
En zegent mens en beest, en doet
Uw hulp nooit vruchtloos vergen.
Hoe groot is Uw goedgunstigheid!
Hoe zijn Uw vleug'len uitgebreid!
Hier wordt de rust geschonken;
Hier 't vette van Uw huis gesmaakt;
Een volle beek van wellust maakt
Hier elk in liefde dronken. (Psalm 36:2)*

Daarna:

*Daar heeft de vijand boog en schild
En vuur'ge pijlen op verspild;
God brak het zwaard, bedwong den krijg,
Dat vrij het roofgebergte zwijg';
Uw roem, o groot en heerlijk Wezen,
Is tot veel hoger top gerezen. (Psalm 77:2)*

O ik weet er geen weg mee om de liefde en genade Gods aan mij bewezen, uit te spreken. En terwijl ik denk dat de lezer het niet van mij eisen kan de wonderen Gods te kunnen schrijven, zo zal ik mijn gebrekkige pogingen niet staken, maar wens ik door te gaan om mee te delen hoe het verder met mij gegaan is.

In Enschede

Bij mijn zuster, die mij zo lief had (want wij waren nauw aan elkaar verbonden, nadat de Heere haar had toegebracht en met wie ik dikwijls in dezelfde toestand leefde), was het voor mij aangenaam te mogen zijn. Wij hadden altijd ver van elkander vandaan gewoond en door ziekte van mijn huisgenoten kon ik niet weg, maar wij konden door middel van brieven elkaar steeds bereiken. Wanneer ik dan schreef, wie de Heere voor

mij was, dan schreef zij wie de Heere voor haar was. Wij hadden dikwijls dezelfde gedachten. Zij schreef dan: 'O Mina, die en die tijd was je zeker zalig gesteld, want dat gevoelde ik.' En zo was het ook bij mij voor haar. Zij heeft ook veel geleden om de banden waar ik in was.

Nu, bij die zus was ik, toen ik van dominee Geels wegging. Ik zou toen graag een reisje maken voor veertien dagen en dan weer naar Apeldoorn teruggaan. Hoe benauwd ik ook was, daar was het een verademing voor mijn lichaam. Met liefde omringden zij mij, van klein tot groot. Met omhelzingen werd ik overladen dat ze tante terug hadden, want de kinderen kwamen altijd bij mij wanneer het vakantie was. Maar mijn zwager had een drukke zaak en knechts in de kost, wat voor mijn gestel ook te veel drukte gaf.

Mijn neef schreef uit Arnhem: 'Tante, u moet naar Apeldoorn gaan, want wat doet u bij uw zus? Denk er om dat u niet te veel geld opmaakt hoor!' Nu, mijn lieve zus wilde er niets voor hebben. Ik schreef, door al die pressie, naar de dokter in Ermelo en vroeg waarom zij de belofte niet vervulden om mij hersteld te verklaren. Zij kenden mij toch wel en zij hadden mij toch gezegd dat mijn verstand zeer goed was? De dokter schreef mij direct terug, dat het hun schuld niet was, want dan zou ik reeds lang mijn ontslagbrief hebben gehad.

Zij stuurden nu direct het bewijs dat ik geheel hersteld verklaard werd en in al de rechten van de maatschappij weer toegelaten werd, zodat ik weer mijn eigen boedel kon beheren.

O wat een gevoel dat was, is niet om te zeggen. Mijn zwager zocht naar een geschikte woning in Enschede om kort bij mijn zuster te wonen, dan konden haar dochters mijn huis schoon houden. Er was echter zó'n woningnood dat er nergens wat te vinden was. Het was in die dagen dat mijn andere zus in Velp haar zilveren bruiloft vierde. Omdat ik mij zo naar gevoelde en te zwak was om te reizen, wilde ik er niet heen. Maar mijn zus zei: 'Och Mina, wij zijn allen bij elkaar, laten wij nu samen gaan.' Ik zei: 'Ja, maar dan enkele dagen, wanneer het achter de rug is.' Dat gebeurde daarna dan ook.

Op dezelfde grond

Wat een gevoel, om op dezelfde grond te komen waarop ik dertig jaar gelopen had. Meermalen zei ik: 'Hier heeft mijn man gelopen.' Die en die tuin heeft hij aangelegd. De mensen kwamen mij ook opzoeken.

Nu had ik afgesproken, omdat ik nog zwak was, dat ik veertien dagen in Velp zou blijven en dan weer terug zou gaan naar Enschede. Toen kwam er een ouderling bij mijn zus, die zei: 'Mevrouw Speijers, vorige maand is onze tante overleden en nu zouden die kamers heel mooi voor u zijn.'

Drie gemeubileerde kamers op een goede stand voor vijftwintig gulden per maand en een keuken waar ik geheel op mijzelf zou zijn. Nu gevoelde ik mij in mijn oude omgeving meer thuis dan in Enschede. Die ouderling zelf woonde vlak bij de bossen, ongeveer anderhalf uur van Arnhem en dichtbij mijn jongste zus. Hoe graag ik ook bij mijn oudste zus was, zag ik er toch erg tegenop, omdat het daar te druk was.

Ik sprak af om deze kamers te huren. Verschillende vrienden en vriendinnen kwamen mij opzoeken, die meenden dat ik uit de banden was. O wat deed mij dat weldadig aan dat ik weer zelfstandig was, al was ik toch nog in de banden. De liefde die ik van dat gezin ondervond, trof mij. Ook is vanaf die tijd de aandrijving van de satan om mijzelf te verdrinken, geheel weggenomen. Het was voor mijzelf zó ontzettend, dat ik dit zo dikwijls heb willen doen. O wat begon mij dat nu te smarten, wat mijn toestand wel erger maakte. Nu dacht ik niet meer gered te kunnen worden, omdat ik zo dikwijls zelfmoord had willen plegen.

Een vriendelijke blik van een mens was ik niet waard, wanneer een hond of kat mij

streefde, dan was dat te veel voor zó een. En dan de liefde van die mensen, 's morgens bracht die mevrouw mij thee op bed. Ook moest ik veel de buitenlucht in, volgens de dokter uit Ermelo. Ik werd erg dik, maar had toch weinig kracht, zodat ik tijdens het wandelen soms ineens neerviel. Ik werd aangeraden geen suiker, maar een paar eieren te gebruiken en veel te wandelen. Het gebeurde dan wel eens dat ik viel en onwel werd, zodat ik ergens binnen gedragen werd.

Een pension in Katwijk

Daarna vroegen die mensen of ik de kamers zes weken zou willen afstaan (dat had die tante destijds ook gedaan), en dan konden ze van andere pensiongasten in die tijd wel tweehonderd gulden en meer voor krijgen. Zij vroegen of ik niet enkele weken naar vrienden kon gaan, dan moest ik ook geen huur betalen. En terwijl ik bij hen een kop koffie zat te drinken, lag er een krant op tafel waar een advertentie in stond dat er in Katwijk aan Zee een mevrouw kamers aanbood, met uitzicht op de zee. Ik dacht dat dit misschien wel goed voor mijn slapeloosheid zou zijn. Ik schreef daarop en ik vroeg naar de prijs en de godsdienst.

Zij schreven terug dat die vrouw een levend lid was van de heilige algemene christelijke kerk. Nu, dat viel goed, maar ik zag erg tegen de reis op. Maar, de baron die mij wel eens ontmoet had en mijn toestand wist, bood mij aan om mij met zijn auto daarheen te brengen. Dat was een uitkomst! Ik kwam daar bij weduwe S. van der Plas, op twee kamers, met een prachtig uitzicht op de zee. Er waren toen veel pensiongasten in Katwijk, want het was zomer, zelfs uit alle hoeken van ons land. Spoedig bleek dat de familie Speijers ook hier bekend was en het bleek ook dat zij van mijn droevige omstandigheden afwisten. Ook maakten zij mij bij Gods volk in de omgeving bekend.

Ik was nog steeds in zware banden, maar in plaats van vijandschap was er nu zó'n droefheid, alles schreide mij toe. Het was nog steeds voor mijn gewaarwording voor eeuwig verloren. Afval der heiligen was het punt waarmee ik gekweld werd, want dit kon een kind van God toch nooit overkomen? Wanneer ik bij het volk kwam, was ik zó benauwd en bedroefd, dat voordat ik in huis kwam, de Heere bad of die ban die ik droeg, niet op hen mocht komen. Want ik dacht als zij wisten wie ik was, ze zouden me wel van de deur weggagen. Ik vreesde dat ik een gevleesde duivel was. Wel heerste dat niet meer zo krachtig als voorheen, maar ik had er anderhalf jaar in geleefd en was het nog niet helemaal kwijt. Ik beefde echter voor mijzelf en kon maar niet begrijpen, dat het volk des Heeren mij zo aantrok en bemoedigde. Ik beklagde hen want ik dacht: 'Zij zullen toch zo teleurgesteld met mij uitkomen.'

Nooit sprak ik, of zij moesten mij uit de put halen, want ik sprak steeds als met een gapende duivel tegenover mij, zodat ik haast geen woord meer durfde zeggen. Alleen kon ik nog wenen. Het volk droeg mij dikwijls op in het gebed, wat ik wel aanhoorde, maar alles toch tevergeefs, want ik was van de genade vervallen. Ik dacht: 'Als er duizend werelden omgekeerd waren, dan was dat niet zo erg als dat ik uit de hemel gevallen ben.' En dat, nadat de Heere mij de vastigheid van Zijn verbond had getoond en dat ik er midden in was en er nooit uitvallen kon.

In storm niet vast te kunen houden

Zo kunnen wij zien dat wij niets kunnen vasthouden als de stormen aankomen. Toch deed het mij weldadig aan dat er nog kinderen Gods waren die in mijn ellenden mee gevoelden. En ik had grote verademing dat mijn familie mij niet meer moeilijk viel. Ik was ver van hen weg en wilde daarom nog wel in Katwijk blijven, ook vooral om de vrienden daar.

Ook woonde er nog familie in Leiden, waar ik hartelijk ontvangen werd. Maar waar ik ook was, daar was ik benauwd en de Heere kwijt. Ook miste ik mijn huiselijke kring en het gezinsleven, dat kon ik nergens meer vinden. Ook werd ik ermee gekweld dat mijn man ook in de hel was, omdat wij beiden door een vreemde geest bewerkt waren.

Onlangs sprak ik twee keer met een zielsvriendin, mevrouw Weimar uit Arnhem, die jaren in de grootste banden is geweest. Zij vertelde mij dezelfde toestanden die ik ook doorleefd heb. Ze zei: 'Och mevrouw, die zwavelstank en damp kon ik niet verdragen.' Maar zij is er ook zalig uit verlost, net als ik. Zij mag zó'n hemelse vreugde genieten. Er was iemand bij haar geweest die tot haar had gezegd: 'Zó'n dienst wil ik niet graag, waar zó'n weg aan verbonden is.' Toen zei ze: 'Ja man, dat weet ik wel, maar voor mij is de hel achter de rug maar voor u komt ze nog. Als u niet bekeerd wordt, zult u er inkomen en dan nooit zo heerlijk eruit verlost worden als ik, uit genade, want het is voor mij maar een verschrikking van tien dagen. En de hemelse vreugde mag ik in het begin al genieten.'

O geliefde lezer, wat ik u bidden mag: Zoekt den HEERE, terwijl Hij te vinden is; roept Hem aan, terwijl Hij nabij is (Jes. 55:6), want het zal zo vreselijk zijn.

Zo werd ik er ook nog mee gekweld dat ik wel een Christus had leren kennen, maar niet de ware Christus, zoals er staat geschreven, dat er vele christussen zullen zijn. En zij zullen roepen: Zie, hier is de Christus, of daar, gelooft het niet (Matth. 24:23b). Ja, ik wist dat ik God de Vader had leren kennen, maar dan was het weer in mijn binnenste: 'Dat is de duivel geweest, die heeft zich als God voorgedaan en die heeft sterk op uw zinnen gewerkt.' Ook viel mij in: 'De satan doet zich voor als een engel des lichts, of zoals de Egyptische tovenaars, die zoals Mozes deden.' En dat kon ik niet tegenspreken.

Nog met gedachten in Veldwijk, Ermelo

Het gebeurde toen, dat ik toch wel eens enige verruiming kreeg, ook las ik weer in de Bijbel, want ik had in anderhalf jaar de Bijbel niet meer durven lezen, want het was: 'Als je aan de Bijbel komt, dan val je dood neer.' De vijandschap kwam voordien ook zo op wanneer ik Gods Woord hoorde lezen. Maar dat was reeds veranderd toen de vijandschap in droefheid veranderde. Bevende las ik Gods Woord, maar troost was er niet in. En dan iemand die zo dikwijls de Bijbel aan haar hart had gedrukt!

Dan dacht ik weer aan de laatste woorden die mijn man mij hoorde zeggen: 'O man, we hebben elkander lang gekend en ik heb je oprecht bemind en liefgehad, maar nu zullen wij eeuwig gescheiden wezen. Nog eenmaal zul je mij weerzien, zoals er geschreven staat: zij zullen allen vlees een afgrijzen wezen (Jes. 66:24b.)'. En dan zag ik die mensen, die ik die lieve Naam aangeprezen had, mij aanvallen in de hel. Vooral de roomsen, tegen wie ik zo dikwijls tégen de mis gesproken had. Ja, het hele rijk van het beest zou mij in de hel pijnigen. Ik had verschillende pastoors aan de spies gestoken, omdat ze de plaats van mijn lieve Vader innamen om de zonden te vergeven en de volken te misleiden. Dan riep ik weer: 'O Heere, U hebt dit toch aan mijn ziel gedaan, ik heb toch niet gehuicheld?' Daarbij kwam nog dat ik veel brieven kreeg van het lieve volk van God, die geloofden dat ik uit de banden zou verlost worden. Maar het stemde mij tot groter smart, omdat zij nog wat goeds van mij dachten. Ik was al een jaar uit Ermelo, toen ik nog dacht: 'Als ik maar weer goed van de Heere mocht denken, dan was geen plaats mij te erg.'

Toen ik nog in Ermelo was, ontmoette ik daar een vrouw van wie ik geloofde dat ze vlug ontslagen zou worden. Ik zei tegen de dokter en de zuster: 'Die is vlug uit de

banden, dat zult u eens zien.' Zij lag altijd op de knieën en bad hardop en zei: 'Lieve Vader, dierbare Heere Jezus, moet ik hier zijn? Och Heere, mag ik weer naar mijn zeven kindertjes als het U belieft?' Zij was een weduwe met zeven kinderen.

Ik zei: 'Dokter, dat is een mens die een geredde ziel heeft, want dat hoor ik wel aan het gebed. Die vrouw heeft opening, al is ze erg naar en wat in de war.'

Ik sprak met haar en vroeg: 'Lieve vrouw, heeft de Heere grote dingen aan uw ziel gedaan?' Zij zei: 'Ja, veel, maar ik ben in zo'n strijd gekomen, dat ik niets meer kon doen, niet slapen, niet werken. Toen hebben ze mij hier in een ziekenhuis gebracht; wat is het hier best en zo'n mooi bos.'

Zij wist niet dat het een zwakzinnigeninrichting was. Ik zei tegen haar dat ik ook veel van de Heere had ondervonden. Toen zei ze: 'Zo, dan bent u gelukkig. U bent hier zeker zuster? Denk er vooral om dat u goede gronden hebt voor uwe ziel, want u kunt u maar ééns bedriegen.'

Ik zei: 'Ja vrouw, zo is het.' Na zes weken was zij weer thuis. Twee zoons hebben hun moeder opgehaald en die jongens waren zo blij dat ze hun moeder weer mochten ophalen. Ik zei: 'O wat is dat een gelukkige vrouw.'

Op een begrafenis

Toen ik in Katwijk was, gebeurde het dat er twee kinderen van God tot volle ruimte kwamen op hun sterfbed. Zij hadden een lange tijd in bekommring geleefd. De begrafenis en de rouwdienst werden gehouden in het gebouw van de Protestantenbond. Wie wilde, kon er heengaan, om de laatste eer te bewijzen. Ik werd ook uitgenodigd, maar durfde eerst niet, toch waagde ik het. Het was een zus van Jan van der Marel, die zo zalig heengegaan was. Een uur voor haar dood wilde haar zoon haar lippen nog wat nat maken, maar zij zei: 'Nee kind, ik word gedrenkt met de 'wateren des Levens', die van de troon Gods en het Lam afvloeien', en zo ging zij heen. Nu, ik waagde het dus om met Gods kinderen op die begrafenis te verschijnen, maar ging helemaal achterin zitten om niet opgemerkt te worden.

O wat een volk hoorde ik daar, want dan bleven de vrienden en belangstellenden de hele dag bij elkaar. Wat een hemelse muziek was al die taal in mijn oren. Alles wat die mensen spraken verstond ik en dat kende ik ook. Zij zagen dat ik in een hoekje was gekropen en haalden mij spoedig naar voren in de familiekring en vroegen: 'Wel, mevrouw Speijers, u zult uw naam wel gehoord hebben.'

Ik zei: 'Jawel.' Die oude Barnhoorn, die in de tachtig jaar was, sprak nog zo vurig van zijn lieve Vader en Koning en van die lieve Heilige Geest, precies over wat ik ook ondervonden had. 'O vrienden', sprak ik, 'wat zou ik gelukkig zijn als ik nog eens één uur van mijn leven zo goed van de Heere mocht spreken als die oude man. O daar zou ik nog wel duizend jaar voor willen leven als ik nog maar ééns van des Heeren goedheid mocht getuigen.'

Ik wist niet dat mijn verlossing zo nabij was.

Jan van der Marel uit Katwijk.

12. Weer in vrijheid

Ik hoorde de zondag daarvoor dat dominee L. H. van der Meiden uit Dordrecht in Leiden zou preken en ik dacht: 'Die wil ik horen; dan ga ik vanaf zaterdag daar naar mijn familie in die stad.' Ik ging dan naar Leiden en kwam die zondag in de kerk. Zijn eerwaarde had als tekst genomen: *U ook aangaande, o Sion, door het bloed uws verbonds heb Ik uw gebondenen, uit den kuil, daar geen water in is, uitgelaten. Keert gijlieden weder tot de sterkte, gij gebondenen, die daar hoopt; ook heden verkondig Ik, dat Ik u dubbel zal wedergeven* (Zach. 9:11-12b).

Nu had ik de vrijdag daarvoor dominee H.A. Minderman (1856-1933) gehoord, ook met een gevoel dat ik geen naam kon geven, over deze woorden: *Is niet Efraïm Mij een dierbare zoon, is hij Mij niet een troetelkind? Want sinds Ik tegen hem gesproken heb, denk Ik nog ernstiglijk aan hem; daarom rommelt Mijn ingewand over hem; Ik zal Mij zijner zekerlijk ontfermen, spreekt de HEERE* (Jer. 31:20). Hoe mijn ziel gaande gemaakt werd onder die waarheid kan ik onder geen woorden brengen, maar ik durfde het niet geloven en dacht: 'Als mij dat eens gold, dan besterf ik het van blijdschap.'

O lezer, laat ons eerst nog eens zingen:

*Dat Bazans hemelhoge berg
Met al zijn heuv'len Sion terg',
En wane t' overtreffen:
Wat springt gij, bergen, trots omhoog?
Wat wilt g' u, in der volk' ren oog,
Bij Sions berg verheffen?
God Zelf heeft dezen berg begeerd
Ter woning, om aldaar geëerd,
Zijn heerlijkheid te tonen;
De HEER, die hem verkozen heeft,
Die trouwe houdt en eeuwig leeft,
Zal hier ook eeuwig wonen.* (Psalm 68:8).

Elk woord dat ds. Van der Meiden sprak was voor mij. Het was bij de woorden: *U ook aangaande*, alsof hij met zijn vinger naar mij wees. Ook bij de woorden: om het bloed des verbonds, was het weer alsof hij met zijn vinger naar mij wees. De Heere gaf licht en geloof, zodat ik kreeg te zien wat de lijdende Borg voor mij gedaan had. Hoe ik Hem, in mijn twintigste jaar, bloed had zien zweten voor mijn zonden. Hoe ik Hem gezien had, als gegeseld voor mijn zonden, gezien als genageld aan het kruis om mijn zonden en hoe ik gezien had dat de Vader al mijn zonden op het Lam Gods had laten komen, ook voor mij. Hoe de Zoon dat bloed voor mij had ingebracht in de vierschaar en hoe ik daar vrijgesproken was.

'O mensen, mensen', riep ik, 'o mijn Goël, o mijn Verlosser, o mijn Bloedbruidegom, U kunt niet meer van mij af. Ik riep: Vader, Abba Vader, lieve Vader, mijn Vader, U kunt mij niet meer veroordelen, want U kunt nooit meer van mij af. Ik ben eeuwig, ja voor eeuwig de Uwe!'

Ik ging weer naar mijn logeeradres en vroeg of ik even naar een paar kinderen van God mocht gaan. Toen ik daar kwam zeiden zij: 'Wel, hoe is het?' Ik zei: 'Het behoeft hier

op aarde nooit meer licht te worden voor mij, want God de Heere kan en mag nooit meer op mij vloeken of toornen, want het bloed des Lams heeft alles voor mij volbracht.' Laat ons nu maar zingen, ik, die in twee jaar niet meer gezongen had:

*Ai ziet, hoe goed, hoe lieflijk is 't dat zonen
Van 't zelfde huis, als broeders samenwonen,
Daar 't liefdevuur niet wordt verdoofd;
't Is als de zalf op 's hogepriesters hoofd,
De zalf, waarmee hij is aan God gewijd,
Die door haar reuk het hart verblijdt.* (Psalm 133:1)

O wat een verademing was het, dat de Heere nu nooit meer van mij af kon. Nu wilde ik wel in het duister gaan, het zou toch eenmaal dag worden voor mij. Met diepe ontroering ging ik naar Katwijk terug, over alles denkende, wat dat zal wezen als het weer eenmaal licht zal worden.

Nog niet geheel verlost

Ik kwam eerst bij Jan van der Marel en zijn vrouw, die allebei de Heere vrezen. Ik vertelde hun met grote ontroering wat ik gezien en gehoord en geloofd had en wat ik van de preek van ds. Van der Meiden gehoord had. Die oude mensen schreiden. Zij zeiden: 'Hebben wij het niet dikwijls gezegd: Houdt moed, de Heere zal op Zijn tijd komen om te verlossen.' Maar ik zei: 'Ik ben nu nog niet verlost, maar o Van der Marel, al moet ik nu nog lang wachten en in benauwdheid blijven, het zou mij als niets zijn, want de gedachte dat er een eind aan komt, verzoet alles.'

Ik heb weken bij de zee gestaan en dacht steeds: Wanneer er elke dag een beetje water afgang, er zou hoop zijn dat ik er uiteindelijk door zou kunnen gaan. Maar eeuwig als een afvallige in de macht van de duivel te blijven en eeuwig de Heere te moeten vloeken en te haten, eeuwig te moeten strijden tegen die lieve Zaligmaker, dat zou niet te dragen zijn. Echter de gedachte eenmaal verlost te zullen worden, daar weegt geen druk of lijden tegenop.

Ik ging daarna naar weduwe Van der Plas, waar ik mijn kamertje had, op een zoldertje. Het was voor mij groot genoeg, maar ik kon geen mens ontvangen. Zij was een beproefde christin. Haar man was met een storm op zee verdronken. Toen die tijding kwam, schonk de Heere Zich aan haar ziel weg als haar geestelijke Man. Zij bleef met drie kinderen achter. Drieëntwintig jaar later verdronken er twee zoons van haar, op dezelfde dag van het jaar waarin haar man verdronken was. Dat was de winter voor dat ik bij haar kwam. Nu had zij nog één zoon, wiens vrouw zwanger was. Dus wij konden elkaar in wegen van druk goed begrijpen.

Zij vertelde mij, dat er wel meer kinderen Gods in diepe banden waren geweest, ook wel in oude schrijvers had zij dat gelezen. Ik had nooit tijd gehad om te lezen. Zij las mij dan wel voor, maar alles was toen vruchteloos, want niemand dan de Heere kon zulke banden wegnemen.

Toen ik dus weer uit Leiden terug kwam en bij haar in huis, vroeg zij mij: 'Hoe heb je het gehad in Leiden?' Ik zei: 'Wel, goed.'

Zij zei direct daarna: 'Ik heb ook aangenaam gelezen in een oude schrijver en de Heere heeft mij wat geopenbaard.' Ik vroeg heel niet wat de Heere geopenbaard had, maar zij begon direct te vertellen dat de Heere haar een vrouw geopenbaard had, die een huichelaarster was. De Heere had haar duidelijk laten zien dat die vrouw geen ware christin was, maar dat zij met de geest van de satan vervuld was en nooit de geest van Christus had bezeten, niettegenstaande alles wat dat mens vertelt, maar God zou haar

aan de kaak stellen. Zij zei: 'Ik schrik van dat mens.'

Een laatste poging

O elk woord was als een donderslag op mijn aangevochten ziel en als een die zonder stem is, vroeg ik niet wie die vrouw was. Ik was in de vaste overtuiging dat die profetie op mij zag. Ik ging bij haar weg en viel plat op mijn gezicht op de grond, zoals Saul voor de profetes te Endor. Het was: en morgen zult gij en uw zonen bij mij zijn (1 Sam. 28:19). O de laatste dag van mijn leven was er en nu zou ik overgegeven worden om in mijn eigen spies te vallen. De Heere had mij lang teruggehouden, maar nu was er een einde aan. Ik liep in de grootste ontsteltenis naar de duinen, als die bezetene, die niet in huis kon blijven, maar in de graven leefde.

Ik durfde niet meer naar weduwe Van der Plas, omdat ik dacht dat ze een afschrik van mij had. Ik ging toen het donker begon te worden naar vrouw Hazelnoot in de Voorstraat, ook een lieve christin met een groot gezin, waar ik dikwijls kwam. Ik kwam daarbinnen, terwijl er een kamer vol mensen was. Zij vroegen: 'Wel, mevrouw Speijers, wat is er gebeurd, wat ziet u er uit?'

Ik vertelde alles wat er gebeurd was, zowel in Leiden als ook bij vrouw Van der Plas. Vrouw Hazelnoot zei toen: 'Dat heeft Sientje van der Plas niet op u bedoeld, want zij heeft mij zelf verteld dat ze geloofde dat de Heere u zou verlossen.'

Ik zei dat ik nu niet meer kon leven, maar moest sterven van angst, want ik was een schrik voor mijzelf en voor vrouw Van der Plas. Vrouw Hazelnoot en de vrienden die daar waren troostten mij en zeiden dat de Heere zoveel gebed gaf onder het volk en dat zij wist van haar Koning, dat mijn verlossing nabij was.

De omhelzing van de Vader

Die avond werd ik om elf uur door twee van haar dochters naar mijn zolderkamertje gebracht. Die meisjes vroegen of ze mij in bed zouden leggen, maar ik zei: 'Nee, gaan jullie nu maar weg, ik kan zelf wel in bed komen.' Ik boog mijn knieën en ging naar bed, maar dacht geen minuut te kunnen slapen. Maar ik sliep door tot de volgenden morgen negen uur, zonder tussendoor wakker te zijn geworden.

Ik werd wakker en dacht: Wat een aangenaam gevoel heb ik en wat een vrede, het lijkt wel of ik droom. Ik stapte uit bed en voelde geen banden meer. Ik dacht in verwondering: 'Wat zou dat toch zijn?' Ik waste mij, of ik toch wel goed wakker was. De Heere daalde zó af met Zijn zalige gemeenschap, dat ik in elkaar zakke, maar ik versterkte mij en zei: 'Heere, HEERE, wat is mij overkomen? Heere, waar ben ik?' Hemelse gezangen hoorde ik en ik viel op mijn aangezicht met de woorden: 'Het is de Heere, ja Heere, Gij zijt het.'

Toen omhelsde die lieve Vader mij als een kind dat jaren van huis geweest is en tot grote vreugde in het gezin terugkomt. Ik kreeg deze woorden: *Want Ik heb de vermoeide ziel dronken gemaakt, en Ik heb alle treurige ziel vervuld.* (Jer. 31:25). Mijn volk zal met Mijn goed verzadigd worden. Toen wekte de Heere mij op tot een lofzang en zei: 'Hoor eens wat ze Boven doen', en zonder er aan te denken ging ik aan het zingen:

*Doet bij uw harp de psalmen horen;
Uw juichstem geev' den HEERE dank;
Laat klinken door uw tempelkoren,
Trompetten en bazuïngeklank;
Dat 's Heeren huis van vreugde druise
Voor Isrels groten Opperheer;
De zee met hare volheid bruisse;*

De ganse wereld geev' Hem eer. (Psalm 98:3)

En wegzinkende in Vaders liefdearmen sprak ik: 'Lieve Vader, mijn lieve man en schoonzuster hebben geloofd dat U mij verlossen zou en nu kan ik het hen niet meer vertellen.'

Daarop zei de Heere: *Hij rekt den Hemel uit als een gordijn* (Psalm 4:2b) en toen mocht ik hen daarboven ontmoeten. O wat een zaligheid, wat hieven ze in de hemel een lofzang aan. Hoe lang ik daar geweest ben weet ik niet. Ik ben weer zingende naar de aarde gekomen met deze psalm:

*Gij, hemel, aard' en zee, vermeldt Gods lof;
Laat al wat leeft Zijn trouw en goedheid prijzen;
Want God zal aan Zijn Sion hulp bewijzen,
En Juda's steen herbouwen uit het stof.
Daar zal Zijn volk weer wonen naar Zijn raad,
God eeuwig hun Zijn volle gunst betonen;
Daar zullen zij, Gods knechten met hun zaad,
Zij, die Zijn naam beminnen, erflijk wonen.* (Psalm 69:14)

O toen zag ik dat ik nog op de aarde was, maar nog met zalige omhelzingen. Ik weende en zei: 'Och Heere, ik heb mij zo dikwijls om het leven willen brengen.' Maar de Heere drukte Zijn liefde zó af met kussen en omhelzen en zei:

*Mijn goedheid gaat het al te boven,
Mijn goedheid duurt in eeuwigheid.* (Psalm 118:1)

En verder de woorden uit Kor. 10:16a: De drinkbeker der dankzegging, dien wij dankzeggende zegenen, is die niet een gemeenschap des bloeds van Christus? Ik dacht dat ik zou bezwijken van de dierbare waarde van dat bloed van de Zaligmaker. O de woorden ontbreken!

Hij zal over u vrolijk zijn met blijdschap

Sientje van der Plas had mij gemist en zocht zo lang, tot zij mij in deze toestand vond. Zij liep vlug naar de vrienden en vriendinnen om de blijde mare te vertellen. Wanneer er mensen kwamen zei ik: 'Praten kan ik niet, val maar in verwondering neer en zeg geen woord. Want alleen aanbidding van Hem, daar heb ik behoefte aan, want woorden benauwen mij.' Ik was te overstelpt.

Na enkele uren zo doorgebracht te hebben, alleen met de Heere Jezus, om Zijn inspraken te beluisteren, zei die lieve Zaligmaker: *Ik dank u, Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve den kinderkens geopenbaard; ja Vader, want also is geweest het welbehagen voor U* (Luk. 10:21b). En meteen hoorde en zag ik een hemelse vreugde bij de Drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest, met deze woorden: De HEERE uw God, is in het midden van u, een Held Die verlossen zal; Hij zal over u vrolijk zijn met blijdschap, Hij zal zwijgen in Zijn liefde, Hij zal Zich over u verheugen met gejuich (Zef. 3:17).

Hier moet ik wat zeggen, wat nooit te zeggen valt. Ik had dagen geroepen om stille aanbidding vanwege de onuitsprekelijke liefde en blijdschap die ik gevoelde, om de Heere te kunnen prijzen. Toen was het alsof ik een Drie-enig God in verwondering zag om Zijn liefde tot mij uit te drukken. Een zwijgend God, over mij vrolijk, met blijdschap over mij verheugen, met gejuich.

O mensen, wie zal mij te hulp komen om dat wonder te peilen? Namelijk dat ik twee jaar gelopen had met de bitterste vijandschap en nu was de Heere over mij verheugd, omdat Hij mij opzocht, redde en verlostte, dat is te begrijpen. Maar dat een volzalig Wezen in verwondering is om Zijn liefde tot mij uit te drukken! Wie is een God als de Heere, die zo aangedaan is over de mens, om die zo te beminnen?

O ik ging zo uit de weg met mijn aanbedding en kwam mij te verliezen in de verwondering van God over mij. Ik riep: 'O mensen ga uit de weg, God verheerlijkt in Zichzelf, over de verlostte zondaar.' Ik kan hier niet inkomen, alleen heb ik het gevoeld en doorleefd. Toen was het:

*Looft, looft den HEER' gij Zijne legerscharen,
Wier lust het is, op Zijnen wenk te staren.
Dat hemel, aard', en zee, en berg, en dal,
Hoe ver men ook Zijn scepter ziet regeren,
Nu Zijnen Naam en grote deugden eren;
En gij, mijn ziel, looft gij Hem bovenal.* (Psalm 103:11)

Het was alsof de Heere niet weg was geweest. Er staat geschreven: maar droefenis en zuchten zullen wegvlieden (Jes. 35:10b). Toen zei ik: 'Heere, maak het aan Uw volk maar bekend.'

En er kwamen brieven, waar precies in geschreven stond hoe ik gesteld was. Van dag tot dag was het bewonderen.

13. Een tweede huwelijk

Toen kwam iemand mij opzoeken die geschreven had om mij tot een huwelijk te vragen. Ik kende die man niet. Juist toen ik dronken was van de liefde kwam die man, die ik nooit gezien had, bij mij en het was precies of mijn man tot mij kwam, zo'n liefde ging uit mijn hart tot die persoon.

En direct kwam er in mijn ziel: 'Zie, hier geef Ik u weer een pand. Zie de geest van Elia rust op Eliza.'

Maar ik verborg dat zorgvuldig en zei dat ik voorlopig daarover geen beslissing kon nemen, want ik was veel te hemels gesteld, om daarover te denken. Die man wist niets van mijn banden, ook niet dat ik er uit verlost was. Alleen op aanraden van een vriend had hij naar mij geschreven. O ik moest mij bedwingen om mijn gezicht afkerig te houden. Maar toch zei ik, dat wanneer er wat van zou komen, wij eerst een jaar zouden moeten wachten, omdat ik te vol was van hemelse dingen.

Toch wilde die man mij daarna weer bezoeken. Ik schreef toen de volgende brief:

Geliefde vriend,

Mijn verzoek is dat u woensdag niet komt, want ik beger geen huwelijksbezoeken, terwijl ik zo vervuld ben van hogere dingen. Ik gevoel nu meer om ongetrouwd te blijven en de Heere te mogen behagen. O daar heb ik voor gekozen. Wij komen ook niet overeen op kerkelijk gebied. Mocht het uw keus ook maar wezen. Wanneer het de weg mag wezen, kan het over een tijd ook nog wel. U bent wel een zielenvriend van mij, maar als man is er geen plaats voor. O dat trekken naar elkaar. En nu ik de Heere heb, kan ik mij voorlopig met zulke dingen niet inlaten, Gods eer zou het schenden. Een ziel die twee jaar in zulke banden is geweest en nu verlost is, om tegelijkertijd zich met huwelijksaangelegenheden te belasten. O vriend, niets dan Jezus, enkel Jezus. Er zijn wel geestelijke banden, maar geen betrekking op het vleselijke, het zou mij tot grote last zijn. Lieve broeder, als de Heere mij liefde geeft, dan zal ik u schrijven, maar verder wil ik niet meer over deze zaak handelen. Met de hartelijke groeten van uw liefhebbende vriendin,

Weduwe A. Speijers

P.S. Mocht de Heere het mij duidelijk maken, is de wens van mijn ziel, want die geloven haasten niet.

Ingewonnen

Toen dacht ik: 'Nu ben ik er vanaf.' Maar die vriend schreef weer een paar keer, maar ik antwoordde niet. Toen kwam de Heere tot mij of ik niet met die man wilde optrekken en dat Hij mijn ellende had aangezien. Ik zei: 'Ach Heere, mag ik dan in zó'n toestand trouwen?'

Toen kwam de Heere mij voor: En Izak was uitgegaan om te bidden in het veld (Gen. 24:63a).

Ook werd mij gevraagd of Rebekka niet goed gesteld was toen zij optrok en of Abigaïl niet goed gesteld was toen David haar ophaalde? Zij sprak: Zie, uw dienstmaagd zij tot een dienares, om de voeten der knechten mijns heren te wassen (1 Sam. 25:41b).

O hoe gewillig schreef ik een brief dat hij wel kon komen, want het behoefde geen jaar meer te wachten. De brief kwam bij hem aan toen hij zat te schreien omdat hij niet wist hoe het aflopen zou. Omdat hij geloof had dat ik zijn vrouw zou worden en hij het ook al aan een paar vrienden verteld had, scheen het nu niet uit te komen. Toen hij mij weer

ontmoette, vroeg ik: Wil je met zo'n stumper het leven in? Toen zei hij: En er werden zo schone vrouwen niet gevonden in het ganse land als de dochteren van Job (Job 42:15a). O wat ontroerde ik, want met dezelfde woorden had mijn eerste man mij gekregen van de Heere.

Ik bleef in dezelfde gemoedsstemming voor mijn ziel. Ik sprak maar: 'Er is voor jou niets bij, de Heere is mijn alles.' En als in mijn hart de liefde opkwam tot mijn man, dan was het ook: Wat is uw Liefste meer dan een andere liefste, o gij schoonste onder de vrouwen (Hoogl. 5:9a)? O dan ontstak mijn ingewand over mijn dierbare Koning. Daarna was het weer: "Wie is Deze, Die van Edom komt, met besprenkelde klederen van Bozra? Deze, Die versierd is in Zijn gewaad? Die voorttrekt in Zijn grote kracht? Ik ben het, Die in gerechtigheid spreek, Die machtig ben te verlossen. Waarom zijt Gij rood aan uw gewaad, en uwe klederen als van een, die de wijnpers treedt?(...) al Mijn gewaad heb Ik bezoedeld" (Jes. 63:1-3).

O volk des Heeren die dit leest, ik zag dat mijn Verlosser, die mij uit de hel had opgehaald, heel Zijn gewaad bezoedeld had met bloed, om mij door een bloedig lijden te verlossen. O mijn ingewand keerde om wanneer ik dat aanzag. Dan moest ik maar zeggen: 'O Heere, U bent mijn alles!' In zo'n zalige toestand ben ik getrouwd en ondervind dagelijks nieuwe bliken van Zijn liefde.

Verhuisd naar Gouda

Ik ben in Gouda komen wonen. Mijn woning in Arnhem was zes weken nadat ik uit Arnhem weggegaan ben weer verhuurd, waar ik erg bedroefd om was. Maar wat is Gods leiding toch veilig. Wij hebben een aangenaam geestelijk en natuurlijk leven samen. Mijn man is uit de boerenstand, maar wij werken niet meer op de boerderij. Na alles wat er gebeurd is ben ik daar ook veel te zwak voor. Ik ben door Gods goede hand bekwaam om mijn huishoudelijk werk weer te doen en om het volk des Heeren weer vrij en blij te mogen ontvangen.

De eerste dagen na ons trouwen⁶ zijn mijn man en ik naar Arnhem geweest om mijn goederen op te halen bij de notaris en om afscheid te nemen van mijn vrienden en vriendinnen. Wij zijn ook naar het kerkhof geweest, waar zoveel dierbare panden en vrienden lagen. Ik werd zielsbedroefd toen ik bij die graven kwam. Het vlees kwam weer op. Ik had op de grafsteen van mijn godzalige echtgenoot laten zetten: *O hoe groot is Uw goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen, die U vrezen* (Psalm 3:20a) en: *De gedachtenis des rechtvaardigen zal tot zegening zijn* (Spr. 10:7a). Ik kon het kerkhof haast niet verlaten.

Wij gingen weer terug naar Gouda en op de terugreis heb ik bijna niets gezegd. Die nacht werd ik schreiende wakker en 's morgens was ik nóg zo bedroefd. Maar toen kwam mij zo zalig in gedachten: *Indien gij Mij liefhadt, zo zoudt gij u verblijden, omdat Ik gezegd heb: Ik ga heen tot den Vader* (Joh. 14:28b). Toen kwam mij te binnen dat mijn eerste man gezegd had: 'O vrouw, als ik van de Heere op aarde al zoveel genoten heb, wat zal het zijn als ik binnenkom. Mijn sterfdag zal de gelukkigste zijn.' En dat ik nu hem en zijn zus, in zó'n lijdensweg, nog hier wilde hebben, alleen voor mijn genot. O ik zag dat het enkel eigenliefde was. Mijn eerste man was 73 jaar en mijn schoonzus 67 jaar toen zij stierven en ik ben nu bijna 49 jaar.

Naar welke kerk?

De man met wie ik nu getrouwd ben is een jaar ouder dan ik. Nu was er nog een bezwaar met betrekking tot het kerkelijke. Mijn man was lid van de Gereformeerde Gemeente

---

⁶ Trouwde 21 okt. 1927

en ik van de Christelijke Gereformeerde Kerk. Nu is er weinig verschil, maar als man en vrouw is dat toch minder gewenst. Nu was ik zeer aan de gemeente gehecht, omdat ik daar met veel zegen heb mogen kerken, maar mijn man was meer aan de Gereformeerde Gemeente gebonden. Toen besloten wij om de beurt naar beide kerken te gaan. Omdat de leraar van de Christelijke Gereformeerde Kerk ons niet zo beviel en mijn man al spoedig als diaken gekozen werd in de Gereformeerde Gemeente, heb ik besloten om met mijn man mee te gaan. Maar ik zei tegen ds. R. Kok, die toen in Gouda stond: 'Wanneer ik er onvrede mee krijg, dan ga ik direct weer terug.'

Ds. Kok zei: 'Dat is best, wanneer u er onvrede mee krijgt dan mag u met vrijmoedigheid terug gaan, maar het sticht meer dat u uw man volgt.'

Het was zaterdagmiddag toen ik met dat voornemen overgegaan ben tot de Gereformeerde Gemeente. En onder een zalige zielsstemming zijnde, vreesde ik onvrede te krijgen. Maar ik was en bleef zalig gesteld. Het werd zondagmorgen en ik was zó vol, dat ik zei: 'O man, de Heere is nabij.'

'Ja', zei mijn man, 'ik ben ook gemakkelijk gesteld.' Toen wij het ontbijt gebruikt hadden las mijn man het tweede hoofdstuk uit Haggai, waar in het 10e vers staat: *De heerlijkheid van dit laatste huis zal groter worden dan van het eerste, zegt de HEERE der heirscharen.*

Als die heerlijkheid van het eerste huis niet verwoest was door de zondeval in Adam, zou de mens maar verheerlijkt worden zijn, maar in de heerlijkheid van dat laatste huis zou een Drie-enig God verheerlijkt worden. O wat een glorie van dat laatste huis hier en voor eeuwig, zou de Heere toegebracht worden. Eeuwig de Heere te prijzen, eeuwige zaligheden zouden in dat huis geopenbaard worden door die Hoeksteen Jezus Christus. Daar wij gewoon waren om te zingen na het eten, viel ons beiden gelijk uit de mond: Laat ons maar zingen:

*De lofzang klimt uit Sions zalen
Tot U, met stil ontzag;
Daar zal men U, o God, betalen
Geloften, dag bij dag.
Gij hoort hen die Uw heil verwachten
O Hoorder der gebeên,
Dies zullen allerlei geslachten
Ootmoedig tot U treên. (Psalm 65:1)*

In de kerk had dominee Kok dezelfde tekst: *De heerlijkheid van dit laatste huis zal groter worden dan van het eerste.* Hetzelfde hoofdstuk werd gelezen en dezelfde verzen werden ook gezongen. Dat ging zo door van zondag op zondag.

Doe dat, tot Mijn gedachtenis

Daarna dacht ik: 'Wanneer ik het Heilig Avondmaal gebruik, ga ik naar Arnhem of naar Utrecht, waar dominee Wisse staat.' Want ik mag naar waarheid zeggen, terwijl ik altijd aanging, ik maar één keer onvruchtbaar aangezeten heb. Maar er werd ook avondmaal bij dominee Kok gehouden. 's Zondagmorgens ging ik naar de kerk en was zalig gesteld. Mij kwam zo voor: *Gaat rondom Sion en omringt haar; telt hare torens; zet uw hart op haar vesting; beschouwt onderscheidenlijk haar paleizen, opdat gij het aan het navolgende geslacht vertelt* (Psalm 48:13-14). Ik begreep niets van die woorden. In de kerk was de tekst: *De drinkbeker der dankzegging, dien wij dankzeggende zegenen, is die niet een gemeenschap des bloeds van Christus, (1 Kor. 10:16a).* O wat een liefdevuur ontvlamde in mijne ziel.

Het is in Gouda een grote gemeente met zeshonderd leden.

Toen ik de tafels zag bedienen, was het alsof de Heere mij Zijn kinderen aanwees. Ik zei: 'O Heere, mag ik met dat volk optrekken? O als ik er de minste maar van wezen mag.' En zo kwam er in mijn ziel: *Ik verblijd mij in degenen, die tot mij zeggen: Wij zullen in het huis des HEEREN gaan. Onze voeten zijn staande in uwe poorten, o Jeruzalem!* (Psalm 122: 1b-2). Ik riep: 'O Heere, is hier óók Uw huis?' En zo kwam in mijn hart: *Aan alle plaats waar Ik Mijns Naams gedachtenis stichten zal, zal Ik tot u komen en zal u zegenen* (Ex. 20:24b).

Ik was voorgoed van mijn kwellingen verlost. Alle vooroordeel viel weg en die avond heb ik in de geest het avondmaal gevierd, namelijk, hoe ik eenmaal zal aanzitten met Abraham, Izak en Jacob. En zo geeft de Heere mij, dat ik van zondag tot zondag aangenaam in de kerk mag zitten.

De laatste Goede Vrijdagmorgen bracht mijn man mij een kopje thee op bed. Ik schreide en werd er bij bepaald, dat Jozef van Arimathea zich verstoutte om het lichaam van de Heere Jezus te begeren en dat hij het in een nieuw graf legde en in fijn lijnwaad wond. O ik kreeg zo'n zielsbetrekking op dat dierbaar Lichaam, daar Hij zich doodgeliefd had voor mij, zodat ik in liefdetranen uitbarstte. O die nagels waarmee Hij aan het kruis geslagen was! Ik drukte in de geest mijn mond op die wonden, waar dat dierbaar bloed uit gestroomd had. O wat mij door die wonden geschonken was: Eeuwige blijdschap, eeuwige vreugde, eeuwige glorie! O ik drukte in de geest dat doodgeliefde lichaam aan mijn hart en zei: 'O man, wat zal Jozef van Arimathea dat lichaam zalig afgenomen hebben.' Vlees geworden voor mij, zodat ik maar de hele dag zei: *O Heere, wat een Goede Vrijdag heb ik en al Uw volk.*

Ja, ik kon het niet op en mij kwam zo in gedachten: *een Zoon is ons gegeven* (Jes. 9:5). Alles uit dat lieve Vaderhart. Ik kwam 's avonds in de kerk. Een vrouw zag dat ik schreide en vroeg wat mij scheelde. Ik zei: 'Och juffrouw, van blijdschap. O wat een Goede Vrijdag is dat voor mij en al het volk! Het is volbracht!'

Ik zei: 'Ik hoop dat de dominee maar geen 'kruispreek' neemt.' En zie, de tekst was: *En hij kocht fijn lijnwaad, en Hem afgenomen hebbende, wond Hem in dat fijne lijnwaad, en legde Hem in een graf* (Markus15:46a). Dezelfde tekst waarmee ik de hele dag vervuld van was geweest. Zo is de Heere in alles een vervullend God, Die op Zijn tijd in alles voorziet! Zo is de Heere mij weer dagelijks nabij.

Een welbehagen in noden

Ik werd in de eerste tijd soms bij ogenblikken bevreesd, dat ik weer in zulke aanvallen zou komen, als voorheen. Maar ben daarin steeds vertroost. Ook met deze woorden: *En de HEERE uw God zal deze volken voor uw aangezicht allengskens uitwerpen* (Deut. 7:22a). O ik kan niet vermelden Wie de Heere voor mij is. Dagelijks zink ik in verwondering weg over de reddende en verlossende liefde des Heeren en wel dubbel zoveel als de Heere vroeger voor mij geweest is. Wat een heerlijkheid mag ik dan in die wegen zien. Nu kan ik Paulus verstaan, een welbehagen te hebben in noden en benauwdheden, omdat Christus daarin dierbaarder voor hem werd. Ook mag ik wel over de dood en het graf henen zien.

En de Heere weet de smart die ik geleden heb, want in al mijn benauwdheid is Hij benauwd geweest. En Hij kan troosten gelijk een moeder troost. De Heere maakt het met Zichzelf goed. En nu is mijn uitzien naar de dag van mijn verlossing. Want al die drukwegen, leren mij uitzien wat het eenmaal zal wezen om bij de Heere te zijn. Gedurig stem ik nu in met Rutherford's brieven, waarin hij zegt, dat één stap in de heerlijkheid al zijn lijden zal verzoeten. Maar de Heere kust en omhelst mij hier al zo, dat ik al mijn

lijden vergeet door Zijne zaligheid en zalige vertroosting.

Terugblik

Vele smartelijke wegen had ik na die tijd, toen ik nog in de banden was maar toch reeds hersteld verklaard was. Van huis en haard weg, mijn goederen hadden ze verdeeld. Vriendinnen, die mij een 'moeder in Israël' genoemd hadden, gingen mij voorbij alsof zij mij niet kenden. Heel mijn leven had ik hard gewerkt om het volk gul te kunnen ontvangen, terwijl van de morgen tot de avond de deur open stond voor het volk en zij mij nu ontliepen. O wat een ellende en smart is dat geweest, dat weet de Heere, Die de hele tijd van Zijn leven goeddoende was en nochtans Beëlzebul geheten werd.

Ook hebben sommigen wel gezegd dat ik de kleintjes gestoten heb, maar dat is mijn bedoeling nooit geweest, alleen heb ik dikwijls mijn smart getoond dat er zo weinig kennis van die lieve Zaligmaker was. Ook wilde ik dat er meer een hongeren en dorsten was en ook een droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering werkt. Maar een grote voldaanheid bespeurde ik dan, een gemoedelijkheid zonder kennis van Christus. De bekommerdste zielen waren mijn vrienden en vriendinnen. Als ze maar in het gemis stonden met een verlangen om de Heere te kennen. Maar veel personen, die weinig kennis aan de Heere hadden, stonden boven op de berg en achtten zich al bekwaam om de verst gevorderden te leiden en te onderwijzen. O om nu maar achteruit te gaan en een weetniet te worden!

De Heere heeft mij dikwijls getoond de wijze bedoelingen met al die wegen, het zijn gekroonde stenen, die de Heere opricht. En ook om een rechte dochter van Job te mogen zijn. Och, dat de Heere mij meer en meer heiligen en reinigen mocht om de zonden te bewenen, die mijn Meester zo'n lijden hebben gekost en om hier tot Zijn eer te mogen leven en wandelen.

De Heere heeft mij weer een lieve wederhelft geschonken. Iemand die geen onderdak verwacht heeft, heeft de Heere met volle goederen gezegend. Zo mag ik door genade zeggen: *Maar zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid, en alle deze dingen zullen u toegeworpen worden* (Matth. 6:33). O de liefde van God bij de dag te mogen ondervinden en Zijn zalige gemeenschap is zo onuitsprekelijk groot.

Hiermee zal ik eindigen. De Heere zegene dit gebrekkige schrijven tot eer van Zijn Naam en tot verkwikking van Zijn lieve volk.

Dit is de wens van uw heilbiddende vriendin,

M. W. van Dam-Kamphuis, Gouda (voorheen weduwe van A. Speijers, Arnhem)

Genealogie

MARIA BRONS

Een zus van Arien Speijers was Hendrika Christina Speijers (6-5-1864-19-4-1950). Haar man heette Gerrit Cornelis Brons 1862-1943. Gehuwd op 15 april 1891 te Arnhem.

Zij hadden een bloemisterij, 'De Morgenzon' aan de Bakenbergseweg te Arnhem. Het gezin Brons telde vijf kinderen.

Janna, geb. 1892

Maria, 1894

Mechelina Gerharda, 1896

Bernarda, 1898

Hendrika Christina 1900

De tweede dochter, **Maria Brons** (1894-2001), kwam in haar achtste jaar reeds tot bekering. Vanaf 1921 kwam zij onder het gehoor van de bekende ds. H.O. Roscam Abbing. Evenals deze predikant was Maria Brons veel bezig met de rechtvaardige oordelen Gods over Nederland, hoewel ze niet zonder hoop was voor land en volk. Zij was ook lid van de vereniging 'Vrienden van dr. H.F. Kohlbrugge'.

Op 2 december 2001 is Maria Brons op 107-jarige leeftijd in het zorgcentrum 'De drie Gasthuizen' te Arnhem overleden.

Tot lof van de heerlijkheid van Gods genade

In dankbare herinnering aan Mario Brons 13 april 1894 - 2 december 2001

Door Drs. M. D. Geuze. Nunspeet. Ecclesia nr. 3 — februari 2002

In de Heere ontslapen

Op 2 december, op de dag van Christus' opstanding, overleed in het zorgcentrum 'Drie Gasthuizen' te Arnhem. Maria Brons in de gezegende leeftijd van 107 jaar. Zij was de oudste inwoner van Arnhem en waarschijnlijk het oudste lid van de kring van de 'Vrienden van Dr. H.F. Kohlbrugge'. Tot op hoge leeftijd las zij het Kerkblaadje (nu Ecclesia) en bezocht zij de jaarlijkse conferentie in Utrecht.

In 1983 ontmoette ik haar voor het eerst. Ik was de naam van ds. Herman Otto Roscam Abbing (1874-1939), Hervormd predikant te Nieuwerkerk aan den Ussel en te Arnhem, op het spoor gekomen door mijn belangstelling voor geestelijke opwekking. Zij bewaarde de zijn profetisch getuigenis en gaf dit aan anderen door.

Regelmatig bezocht ik haar. Aan de vele gesprekken met haar bewaarde ik goede herinneringen. Zaterdag 24 november was het de laatste keer, dat ik contact met haar had. We spraken met elkaar over Gods genade. "Het is door genade alleen", zei ze en haar gezicht glansde. Ik noemde Psalm 56:5 ber:

"Ik roem in God, ik prijs 't onfeilbaar woord".

Zij stak haar vinger omhoog en sprak heel duidelijk: "Ik heb het zelf uit Zijnen mond gehoord." Biddend namen we afscheid.

Vrijdag 7 december mocht ik op haar verzoek in Schaarsbergen de denkdienst leiden voor haar rijk gezegende leven. Op haar wens zongen wij: "Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen" (Psalm 72:11.) en

*"Alle roem is uitgesloten,
onverdiende zalighêen,
heb ik van mijn God genoten,
'k roem in vrije gunst alleen"* (Gez.173:1).

Als tekst voor de Schriftoverdenking had zij genoemd 1 Kor.15:55-57. "Dood, waar is uw prikkel? 1-tel, waar is uw overwinning? De prikkel nu van de dood is de zonde; en de kracht van de zonde is de wet. Maar Gode zij dank, Die ons de overwinning geeft door onze Heere Jezus Christus."

Na haar overlijden mocht ik het volgende van haar doorgeven.

Maria Brons werd op 13 april 1894 te Arnhem geboren Zij was de tweede dochter van vijf, die het gezin later telde. Hoor ouders waren Gerrit Cornelis Brons (1862.1943) en Hendrika Christine Speijers (1865.1950). Zij vreesden beiden de HEERE. De ouders hadden een kwekerij en bloemisterij 'De Morgenzon' aan de Bakenbergseweg te Arnhem. Zij behoorden tot de Gereformeerde Kerk van Oosterbeek. Later ging moeder Brons over naar de Hervormde Gemeente van Arnhem, gevolgd door haar dochters. Vader Brons bleef lid van de Gereformeerde Kerk, maar dit bracht geestelijk geen scheiding in het gezin. Onder de prediking van ds. **Roscam Abbing**⁷ kwam moeder Brons tot een geestelijke doorbraak.

Vader Brons die een mooi handschrift had en graag schreef, vulde een elftal schriften met bewaard gebleven preken en artikelen van bovengenoemde predikant. De ouders bereikten een hoge leeftijd en gingen heen in vrede.

Gods genade

Vanaf haar kinderjaren leidde en onderwees de HEERE Marie. Reeds jong was zij werkzaam met Ps. 6:2 ber.: "Vergeef mij al mijn zonden, die Uwe hoogheid schonden". Op achtjarige leeftijd kwam zij tot bekering. De HEERE stelde hoor in de ruimte met Ram. 8:1: "Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen maar naar de Geest".

---

⁷ ... Ds. H.O. Roscam Abbing (1874-1939) die zijn stem verhief onder de gewelven van de Eusebiuskerk. Hij hield er bidstonden voor land en volk in een overvolle kerk. Hij was een profetisch prediker. Ik citeer uit een Pinksterpreek: 'De gemeente van Christus is geen stad lichtende op de berg. De schuld daarvan is nooit bij de hemel, wel bij de aarde, nooit bij God, wel bij de mens. Nooit bij de Heilige Geest, wel bij de gemeente. Schrijnend gemis aan krachtige doorwerking van de Heilige Geest in onze dagen doet onwillekeurig vermoeden dat er een ban ligt op de gemeente van Christus. De oorzaak? Is die te zoeken in oppervlakkigheid, in een zich tevreden stellen met de gedaante van godzaligheid? Of in wereldgelijkvormigheid, in onkunde, in een niet volharden bij de gezonde leer, in lijdenschuwheid? (...) Christus moet ons niet iets maar veel, ja alles zijn. Dat is de weg om krachtig te worden in de Heere en in de sterkte Zijner macht.' Het had vandaag gesproken kunnen zijn. Ds. M. van Kooten.

Nederland, schik u om uw God te ontmoeten van ds. H.O. Roscam Abbing gaat over de breuk tussen Christus en kerk en staat in Nederland en haar genezing.

Door de gehele kerkgeschiedenis heen leefden mensen met een profetische blik die tot zegen waren van velen. Ds. H.O. Roscam Abbing was zo iemand. Hij leefde van 1874 tot 1939 en was hervormd predikant te Nieuwerkerk aan de IJssel en Arnhem. Zijn boodschap is ook nu nog actueel.

Deze bundel is samengesteld door drs. M.D. Geuze, hervormd predikant te Noorden en bevat preken, schriftoverdenkingen, artikelen, brochures en redes van ds. Roscam Abbing. Drs. Geuze schreef een korte levensbeschrijving van de auteur.

Toen zij elf jaar oud was, werd zij aangevallen met vrees voor de dood. De HEERE nam die vrees weg met de woorden; "Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning?" (1 Kor. 15:55). In haar jonge jaren moest zij vele operaties ondergaan, maar God zij dank, er was geen vrees voor de dood meer.

Toen zij twintig jaar was, werd de liefde van God in haar hart uitgestort door de Heilige Geest (Rom.5:5). Zij werd met de Heilige Geest verzegeld en ontving Hem als Onderpand van de hemelse erfenis (Ef.t 1:13, 14). Sindsdien twijfelde zij niet meer aan haar kindschap van God. Wel kwam zij later nog in zware aanvechting. De HEERE troostte haar toen met Lukas 22:44: "En in zware strijd zijnde, bad Hij te ernstiger" Wat haar geestelijk leven betreft, getuigde ze, dat God het heil zonder ons in ons werkt (Dordtse Leerregels III / N, art,12).

Na deze geestelijke zegeningen ontvangen te hebben, kreeg zij de nood van land en volk, van kerk en staat, op het hart gebonden. Zij leefde dichtbij de Bijbel, die in allerlei situaties tot haar sprak. Vaak werd zij bemoedigd en vertroost met regels van de berijmde Psalmen, gezangen en gedichten van Da Costa. "God heeft mij altijd geteld door Zijn Woord", zei ze. Ook haalde zij vaak aan:

"De Heilige Geest zij eer en prijs.

Hij wil door Godd'lijk onderwijs

Ons in Zijn waarheid leiden"

(Gezang 2:4 van de Evangelische gezangen 1805 en 1866).

Marie Brons was werkzaam in de huishouding en op een naai-atelier, terwijl haar zuster Bep, met wie ze jaren samenwoonde, kraamverzorgster was.

Gods toekomst

In de Gereformeerde Kerk van Oosterbeek legde zij op 14 mei 1916 openbare geloofsbelijdenis af. Na enkele jaren kreeg zij moeilijkheden met de leer die daar gebracht werd (van de veronderstelde wedergeboorte). Toen werd zij teruggeleid naar de Nederlandse Hervormde Kerk. Uit Hos.1 1:8: "Hoe zou Ik u overgeven, o Efraïm? U overleveren, o Israël?... Mijn hart is in Mij omgekeerd, al Mijn berouw is tezamen ontstoken' kreeg zij hoop voor de Hervormde Kerk, dat God haar niet zal verlaten.

Vanaf 1921 kwam zij onder het gehoor van ds. Roscam Abbing, door wiens bediening zij rijk gezegend werd. Met 2 Kron. 20:20: "Geloof in de HEERE, uw God, zo zult gij bevestigd worden; gelooft aan Zijn profeten en gij zult voorspoedig zijn" werd zij bevestigd, dat deze predikant een profeet van God was.

Hoor wijkpredikant was ds. E. J. van Leeuwen (1883-1958), een uitmuntend Schriftkenner en een trouwe herder; een man met een ruime blik en een grote liefde voor Israël. Ook van hem leerde zij veel.

Verder betekende de Hervormde Gereformeerde Staatspartij, waarvan in Arnhem een plaatselijke afdeling was, veel voor haar geestelijke ontwikkeling.

Door het optreden van ds. Roscom Abbing werden haar ogen geopend voor de betekenis van de gave van de profetie in de christelijke gemeente en voor de betekenis van de verwachting van Christus' komst en Koninkrijk voor Israël en de volkeren, in het bijzonder voor het Nederlandse volk.

Door de H.G.S. werd zij sterk betrokken op de toestand van land en volk, van kerk en staat, en van het Oranjehuis. Met deze dingen was zij bezig in geloof, gebed en gesprek. Zij geloofde wat ds. Roscam Abbing 'op last van de Allerhoogste' had geschreven: **Alleen een ingrijpen van God door een aardbeving, *gepaard met de krachtige werking van de Heilige Geest, zal tot herstel van kerk en staat in Nederland leiden, tot zegen van Israël en de volkeren.*** Aan deze diepe geloofsovertuiging bleef zij haar leven lang

trouw. In dit geloof stierf zij zonder de vervulling ervan verkregen te hebben (Hebr.11:13). Als een rechtvaardige werd zij weg geraapt voor het kwaad (Jesaja 57:1).

Voor deze dingen vroeg zij de aandacht van anderen.. Het verheugde haar wanneer zij merkte, dat anderen belangstelling hadden voor deze belangrijke dingen. Dan stond zij open en was zij mild in haar oordeel. In dit verband wees zij meer dan eens op de Schriftwoorden: 'De oprechten gaat het licht op in de duisternis' (Psalm 112:4) en "onder de oprechten is goedwilligheid" (Spreuken, 14:9).

Dit betekende niet, dat zij met alles instemde wat zich op het gebied van profetie en toekomstverwachting aandiende. Evenals de Bereeërs onderzocht zij dagelijks de Schriften of deze dingen zo waren (Hand.17:11).

Zij had belangstelling voor andere profetische stemmen, maar zij bleef bij het getuigenis van ds. Roscam Abbing. In dit verband wees zij graag op 2 Tim.3:14: "Maar blijf gij in hetgeen gij geleerd hebt en waarvan u verzekering gedaan is, wetend, van wie gij het geleerd hebt." Zij drong aan op toetsing. Zij volgde niemand slaafs na.

Hoe langer hoe meer zag zij het grote belang van een Bijbelse toekomstverwachting voor de christelijke gemeente. Zonder die kon er volgens haar geen sprake zijn van een geestelijk verder geleid worden. Meer dan eens wees zij op Lukas 12:42: "Wie is dan de getrouwe en voorzichtige huisbezorger, die de heer over zijn dienstdieneren zal zetten om hun te rechter tijd het bescheiden deel spijs te geven?" Dan vroeg zij: "Is het vandaag niet de hoogste tijd dat er over de toekomstverwachting gesproken wordt nu de tijd kort is?"

Ook was zij veel bezig met Gods rechtvaardige oordelen over land en volk die zij verwachtte, maar niet zonder hoop voor kerk en staat en het Oranjehuis. De HEERE gebruikte haar om het profetisch getuigenis van ds. Roscam Abbing te bewaren en door te geven. Tot op haar hoge leeftijd was zij door een levend gedenkteken en getuige van. Zonder haar medewerking zou het boek "Nederland, schik u om uw God te ontmoeten. De breuk tussen Christus en kerk en staat in Nederland en haar genezing", door ds. H. O. Roscam Abbing, Leiden, 1992, met een 'ten geleide' van Prof. Dr. C. Graafland, niet zijn verschenen.

Op Gods tijd

De laatste jaren van haar leven waren niet gemakkelijk. Zij had een tumor in haar slokdarm. Ook was er lichamelijke aftakeling, die gepaard ging met grote vermoeidheid. Er waren weinig mogelijkheden om de gemeenschap der heiligen te beoefenen en er was toenemende zorg om haar zuster Bep, die sterk achteruit ging. Getroost droeg zij dit kruis. Zij stond haar zuster trouw in alles bij, vaak boven haar krachten, en zo volbracht zij haar roeping. Meer dan eens getuigde zij:

"In God is al mijn heil, mijn eer,

Mijn sterke rots, mijn tegenweer" (Psalm 62:5 ber.

Op 8 januari 1990 overleed haar zuster Bep. In de rouwdienst getuigde zij op indrukwekkende wijze van Gods genade aan hen beiden bewezen. Het verlies van haar zuster viel haar zwaar, maar de HEERE vertrooste haar.

In volledige overgave bracht zij haar laatste jaren door. Door genade volhardde zij in het geloof, de hoop en de liefde. Zij sprak vaak goed van God. Zoals David, nadat hij in zijn tijd de roed van God gediend had, ontsliep zij en werd bij haar zuster gelegd. (Hand. 13:36).

Zij werd 107 jaar oud; tienmaal tien plus zeven, getallen die in de Bijbel volheid

aanduiden.

Voor hoor geldt nu volmaakt: "Maria heeft het goede deel uitgekozen, dat van haar niet zal weggenomen worden" (Lukas 10:42).

Haar getuigenis; '1894 Gezegende ouderdom 1994'

*Al de jaren van mijn leven,
zijn mij door mijn God gegeven.
Daarom ben ik zeer verblijd,
want Zijn hand heeft mij geleid.
Ja, reeds in mijn kinderjaren,
deed Hij mij Zijn gunst ervaren.
Nu, aan 't einde van dit leven
wil ik daarom lof Hem geven
Wetend dat ik eens hierboven
Hem er eeuwig om zal loven.*

"Mijn God, U zal ik eeuwig loven, omdat Gij 't hebt gedaan (Ps. 52:7 ber). Ja, Hij heeft het gedaan vond mijn kinderjaren en Hij is tot de ouderdom toe Dezelfde.

Zo mag ik Hem danken voor zovele jaren, dat Hij mij geleid heeft door Zijn raad. Naar Zijn woord zal Hij mij daarna in heerlijkheid opnemen.

Ondanks strijd, moeite en verdriet is er uitzicht. Ziende op Jezus, Wiens wederkomst zich steeds duidelijker laat zien in de tekenen der tijden, mogen wij (ik) zeggen:

*Daar zal Hem mijn oog aanschouwen
Hem Wiens liefde mij verkwikt,
Hem Wiens trouw mij hier geleidde,
Wiens genâ mij heil beschikt.*

"Gode zij dank, Die ons de overwinning geeft door onze Heere Jezus Christus" (1 Kor. 15:57).

*Als ik ga sterven,
dan ga ik erven.
Het kruis zij geprezen.
Daar staat het te lezen.*

Dr. H.F. Kohlbrugge

"De gedachtenis van de rechtvaardige zal tot zegening zijn" (Spreuken 10•71.